

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ



**матеріали
науково-практичних конференцій
здобувачів вищої освіти
за результатами проходження
виробничих та технологічних практик**

***«Сучасний стан і перспективи
вдосконалення практичної підготовки
здобувачів вищої освіти факультету обліку та фінансів»***

Випуск 10

Полтава – 2021

Сучасний стан і перспективи вдосконалення практичної підготовки здобувачів вищої освіти факультету обліку та фінансів: Збірник доповідей науково-практичних конференцій студентів за результатами проходження виробничих та технологічних практик по спеціальностях, випуск 10, 2021 р. Полтава : ПДАА, 2021. 88 с.

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради факультету обліку та фінансів від 22 лютого 2021 р., протокол № 7.

Редакційна колегія:

Дорогань-Писаренко Людмила – декан факультету обліку та фінансів;

Безкровний Олександр – заступник декана факультету обліку та фінансів;

Дугар Тетяна, Мокієнко Тетяна – координатори практичної підготовки по кафедрі бухгалтерського обліку та економічного контролю;

Краснікова Оксана – координатор практичної підготовки по кафедрі фінансів, банківської справи та страхування;

У збірнику подано матеріали досліджень, виголошених на науково-практичних конференціях студентів за результатами технологічних практик по напрямках підготовки «Сучасний стан і перспективи вдосконалення практичної підготовки здобувачів вищої освіти факультету обліку та фінансів». У публікаціях висвітлено досвід практичної роботи суб'єктів підприємницької діяльності, зокрема аграрних підприємств, бюджетних закладів, фінансово-кредитних установ, банків, страхових компаній тощо залежно тематичної спрямованості та видів виробничих практик, які проходять здобувачів вищої освіти за освітньо-професійними програмами: облік і оподаткування, фінанси, банківська справа та страхування першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів.

Зміст

ст.

Секція 1. Освітньо-професійна програма Облік і оподаткування

<i>БАКАЛО Юлія, ЧУПРИНА</i>	
Розрахункові відносини суб'єктів господарювання.....	6
<i>ВЕЛИКА Дарина</i>	
Податкові аспекти процесу реалізації продукції, робіт, послуг.....	7
<i>ВЕРЕЗГА Наталія, САЛІВОН Ірина</i>	
Проблеми обліку грошових коштів.....	10
<i>ВОРОНЯНСЬКА Юлія, КОЗЧЕНКО Олексій</i>	
Сутність та класифікація фінансових результатів.....	12
<i>ГАРБУЗ Анна</i>	
Переваги та можливості електронного кабінету платників податків.....	14
<i>ГУСАРЕНКО Наталія</i>	
Облікові аспекти процесу реалізації продукції.....	16
<i>ДАВИДОВА Маргарита</i>	
Облік нарахування та сплати екологічного податку.....	19
<i>ДЕМ'ЯНЕЦЬ Юлія</i>	
Поточні біологічні активи: сутність та методи їх оцінки.....	20
<i>ДМИТРІЄВА Катерина</i>	
Новації справляння податку на прибуток.....	23
<i>ДОБРОВОЛЬСЬКА Наталія</i>	
Облікова політика підприємства.....	26
<i>ЗАХАРЧУК Катерина, ДЕНИСЕНКО Вікторія,</i>	
Економічний зміст запасів та особливості управління ними.....	29
<i>ЗМІЄВСЬКА Альбіна</i>	
Особливості оподаткування платників єдиного податку четвертої групи.....	30
<i>ІВАЩЕНКО Вікторія</i>	
Актуальні проблеми обліку запасів на підприємстві.....	33
<i>ІЛЬІНА Руслана, ЗАВАЛЬНЮК Андрій</i>	
Досліджуваність питання обліку зобов'язань.....	34
<i>КАРПЕЦЬ Анжела, ТАМАРА Карина</i>	
Документування обліку основних засобів.....	37
<i>КОРНІЙЧУК Антоніна</i>	
Дебіторська заборгованість: сутність та необхідність оцінки.....	39
<i>КОРХ Ірина</i>	
Особливості розподілу загальновиробничих витрат у сільськогосподарських підприємствах.....	41
<i>ЛЕГА Наталія</i>	
Інформаційні інтереси користувачів фінансової звітності.....	43
<i>МЕЛЬНИК Ярослава, ЧЕРНУХА Анатолій</i>	
Сутність та ознаки власного капіталу.....	44

<i>МІХЕСВА Катерина</i>	
Застосування первинних документів щодо обліку запасів в ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод»: переваги та недоліки.....	46
<i>НОСЕНКО ЯНА, КИЧЕНКО Дмитро</i>	
Облікове відображення витрат виробництва.....	49
<i>ПАВЛІЄНКО Ірина</i>	
Облікова політика як складова організації бухгалтерського обліку.....	52
<i>ПАВЛОВСЬКА Тетяна</i>	
Особливості використання субрахунку 316 при обліку грошових коштів на підприємстві.....	54
<i>ПАЛІЙ Микола</i>	
Організація бухгалтерського обліку розрахунків з бюджетом.....	57
<i>ПИЛИПЕНКО Марина</i>	
«Баланс (Звіт про фінансовий стан)»: формування в умовах автоматизованого обліку.....	59
<i>СИВОГЛАЗ Анна</i>	
Етапи підготовки звітності бюджетних установ.....	61
<i>ХОМЕНКО Ангеліна</i>	
Звітність бюджетних установ: склад та принципи підготовки.....	63
<i>ЧОП Юрій</i>	
Електронні гроші: сутність та облікове відображення.....	66
<i>ШОСТАК Ярослав, ЖИТНИК Наталія</i>	
Сутність витрат фермерських господарств.....	67

Секція 2. Освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування

<i>ВАСИЛЕНКО Анастасія</i>	
Фінансова стійкість підприємства: сутність та методи оцінки.....	71
<i>ГАВРИЛЮК Вікторія</i>	
Роль та місце платоспроможності підприємства в сучасному економічному середовищі.....	73
<i>ЖАДАН Анна</i>	
Ефективність діяльності банку в умовах цифровізації.....	74
<i>ЛИМАР Антон</i>	
Банківський моніторинг кредитних ризиків: сутність та основні напрями.....	76
<i>МАЙДАНІЧЕНКО Андрій</i>	
Дослідження банківських продуктів для корпоративних клієнтів.....	78
<i>МАНАЧИНСЬКИЙ Тарас</i>	
Розвиток інтернет-банкінгу в Україні.....	80
<i>ОБУХОВСЬКИЙ Ігор</i>	
Роль касових операцій в діяльності банківських установ.....	81
<i>ПАВЛОВ Антон</i>	
Формування ресурсів банку.....	82

ШАХОВА Ірина

Необхідність та напрямки реформування пенсійного забезпечення
в Україні..... 85

Шостак Артур, Вовченко Валерія

Сутність необоротних активів та їх склад, як елементу діяльності
господарюючих суб'єктів..... 86

Секція 1. Освітньо-професійна програма Облік і оподаткування

*БАКАЛО Юлія, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»,
ЧУПРИНА Віта, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»,
ДОРОШЕНКО Андрій, к.е.н., доцент, доцент кафедри економічної теорії та економічних досліджень*

РОЗРАХУНКОВІ ВІДНОСИНИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ ТА ЇХ НОРМАТИВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ

Досить недавно переважне використання під час розрахунків (платежів) безготівкових коштів було головною прерогативою юридичних осіб. Стрімкий та динамічний розвиток новітніх технологій та техніки сприяло поширенню безготівкових розрахунків, швидко витісняючи наявні. Однак слід зауважити, що наявні кошти досить таки гідно витримують «конкуренцію» з безготівковими грошима, особливо у випадках коли мова йде про виплату заробітної плати працівникам, компенсації різноманітних витрат на відрядження, а також при забезпеченні інших господарських витрат, що, проведених через касу підприємства.

Враховуючи той факт, що використання готівки суб'єктом господарювання викликає спокусу витрати їх не за цільовим призначенням, держава повинна контролювати цей процес шляхом введення різноманітних нормативних актів. Так, у повній відповідності до ст. 40 Закону України «Про Національний банк України» № 679/XIV від 20.05.1999 р. зі змінами і подальшими доповненнями від 20 березня 2020 року, Національний банк України встановлює загальні правила, форми та стандарти розрахунків банків та решти юридичних та фізичних осіб в економічному обороті України з використанням як паперових, так і різноманітних електронних документів та готівки, забезпечує координацію та організацію розрахунків [1].

Розрахунки між суб'єктами господарювання, а також з різними фізичними особами підприємства зазвичай здійснюються як у готівковій так і безготівковій формах. При цьому конкретний порядок розрахунку безготівковими коштами регламентовані Постановою НБУ «Про внесення змін до Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні» № 127 від 16.11.2019 р., зі змінами і доповненнями [3], а готівковими коштами – Положенням «Про ведення касових операцій в національній валюті України» Постанова НБУ № 148 від 29.12.2017 р., зі змінами і доповненнями [2].

З метою забезпечення зберігання грошових коштів підприємства, а також здійснення різноманітних грошових банківських операцій, як з численними юридичними та фізичними особами, підприємство повинно відкрити розрахункові розрахунки в банківській установі. При цьому основними нормативно-правовими документами, що регулюють дані питання є Закон України «Про банки і банківську діяльність» № 2221/III зі змінами від 25 березня 2020 р.

Для здійснення підприємством безготівкових грошових розрахунків необхідно відкрити рахунки в банку у національній та іноземній валюті. Сам порядок відкриття банками рахунків для підприємств, установ чи організацій визначений Інструкцією «Про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземній валютах» Постанова НБУ № 159 від 28 грудня 2018 р. Рахунки що необхідні для зберігання грошових коштів та проведення всіх видів банківських операцій можуть бути відкриті в будь-яких банках України відповідно до вибору клієнта і за наявності згоди самого банку. Між установою та банком укладається відповідний договір щодо надання банківських послуг, в якому обумовлюється як предмет договору так і обов'язки та відповідальність кожної зі сторін.

Розрахунки що здійснюються між юридичними особами та пов'язані з провадженням ними відповідної підприємницької діяльності, регулюються Цивільним кодексом України.

Порядок здійснення розрахунків в національній валюті встановлений Інструкцією «Про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті», затвердженою постановою Правління Національного банку України № 127 від 06.11.2019 р., (з подальшими змінами та доповненнями).

Як найбільш ліквідні (абсолютноліквідні) активи, грошові кошти є досить важливим елементом сучасної економіки, тобто певна частина майна підприємства – кошти, що уособлюють її робочий капітал. Від його розміру та чіткості бухгалтерського обліку залежить як рівень фінансової стійкості підприємства так і його платоспроможність. Ліквідність та платоспроможність є одними із важливих умов забезпечення безперервної діяльності та оптимального рівня фінансової стійкості підприємств, саме від означених показників залежить сам факт довготривалого існування підприємств, адже більшість підприємств припиняють свою операційну діяльність здебільшого в результаті нестачі грошових (обігових) коштів, а не через недостатній рівень рентабельності.

Список використаних джерел:

1. Закону України «Про Національний банк України» Офіційний сайт Верховної ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14> (дата звернення 12.11.2019).

2. Постановою НБУ Положенням «Про ведення касових операцій в національній валюті України» Офіційний сайт Верховної ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14> (дата звернення 12.11.2019).

3. Постановою НБУ «Про внесення змін до Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні» Офіційний сайт Верховної ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14> (дата звернення 12.11.2019).

*ВЕЛИКА Дарина, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Бакалавр»
ЛПІСЬКИЙ Роман, к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю*

ПОДАТКОВІ АСПЕКТИ ПРОЦЕСУ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ, РОБІТ, ПОСЛУГ

При реалізації продукції, робіт, послуг виникають податкові зобов'язання з податку на додану вартість. На суму податку на додану вартість підприємство зменшує дохід від реалізації.

Правильність документального оформлення та відображення в обліку розрахунків за податком на додану вартість (далі – ПДВ) і надалі залишається не простою ділянкою обліку.

Податковий облік ведеться з метою формування повної та достовірної інформації про господарські операції, що були проведені платником протягом звітного періоду з метою оподаткування, а також забезпечення інформацією внутрішніх та зовнішніх користувачів для контролю за правильністю нарахування, повнотою та своєчасністю перерахування податків до відповідних бюджетів [1].

Інформаційною базою податкового обліку є:

- первинні облікові документи (документи, що містять відомості про господарську операцію та підтверджують її здійснення);
- реєстри податкового обліку (форми систематизації даних податкового обліку за звітний (податковий) період, які згруповані відповідно до вимог податкового законодавства. Податкові реєстри призначені для систематизації та накопичення інформації, яка міститься в первинних документах, аналітичних даних податкового обліку для відображення в податкових деклараціях;
- податкова звітність з певних податків та зборів, яка складається платником податків, виходячи з даних податкового обліку [1].

Відображення інформації з податку на додану вартість передбачають заповнення податкових документів, послідовність руху яких наведена на рис. 1.

Нарахування (доходу) виручки від реалізації відображається проводкою: дебет рахунків 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками», 66 «Розрахунки за виплатами працівникам», 30 «Готівка», 37 «Розрахунки з різними дебіторами»; кредит рахунку 70 «Дохід від реалізації».

Податкові зобов'язання з податку на додану вартість показують записом: дебет рахунку 70 «Дохід від реалізації»; кредит рахунку 6411 «Розрахунки за податком на додану вартість».

Загальні засади розрахунків за податком на додану вартість при реалізації продукції узагальнено у табл. 1.

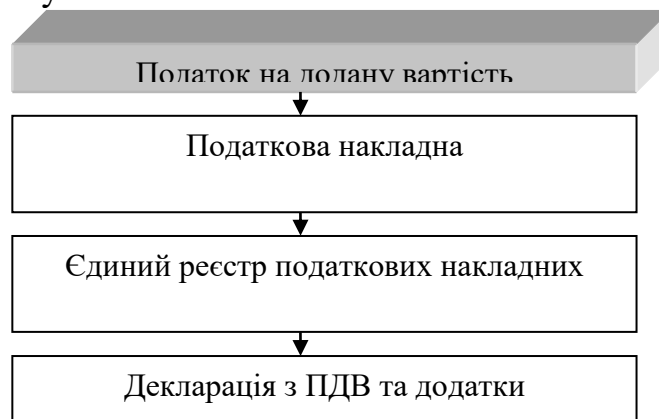


Рис. 1. Послідовність відображення інформації з податку на додану вартість

Загальні засади оподаткування процесу реалізації продукції податком на додану вартість [1]

Податок на додану вартість – непрямий податок, який нараховується та сплачується відповідно до норм розділу V ПКУ. Облік розрахунків за ПДВ (нарахування та сплата відповідно до чинного законодавства) ведуть на субрахунку 641 «Розрахунки за податками»	
Податкове зобов'язання – загальна сума податку на додану вартість, одержана (нарахована) платником податку в звітному (податковому) періоді На субрахунку 643 «Податкові зобов'язання» ведеться облік суми податку на додану вартість, визначену, виходячи із суми одержаних авансів (попередньої оплати) за готову продукцію, товари, роботи, послуги, що підлягають відвантаженню (виконанню).	
Дата зарахування коштів від покупця/замовника на банківський рахунок платника податку як оплата товарів/послуг, що підлягають постачанню	Дата відвантаження товарів, а для послуг – дата оформлення документа, що засвідчує факт постачання послуг платником податку
«Платіжне доручення вхідне»:	«Реалізація товарів послуг»
Відображена сума попередньої оплати: Дт 311 Кт 681 Відображено суму податкового зобов'язання: Дт 6431 Кт 6432	Нараховано виручку за відвантажену продукцію: Дт 361 Кт 70 Обліковано суму податкового зобов'язання з ПДВ: Дт 70 Кт6432
«Податкова накладна»:	«Податкова накладна»
Відображено суму податкового зобов'язання: Дт 6432 Кт 6412	Відображено суму податкового зобов'язання: Дт6432 Кт 6412 на
«Реалізація товарів і послуг»	«Платіжне доручення вхідне»
Нараховано виручку за відвантажену продукцію: Дт 361 Кт 70 Обліковано суму податкового зобов'язання з ПДВ: Дт 70 Кт 6431 Заключна операція по закриттю авансових платежів: Дт 6811 Кт 361	Обліковано грошові кошти, які надійшли в рахунок оплати продукції: Дт 311 Кт 361
Повернення продукції: Повернуто покупцем продукцію, термін зберігання (реалізації) якої закінчився, згідно з товаросупровідними документами: Дт 704 Кт 685 Скориговано податкові зобов'язання з ПДВ відповідно до оформленого розрахунку коригування до податкової накладної: Дт 704 Кт 641	

Таким чином, документування операцій з ПДВ - складний процес та потребує достатньої уваги, знань та умінь для правильної обробки первинного документа з моменту надходження документа на підприємства до подання звіту до контролюючих органів.

Список використаних джерел:

1. Лега О. В. Розрахунки за податком на додану вартість в площині використання інформаційних технологій. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Економічні науки*. 2014. Випуск 9. Частина 4. С. 199 – 203.
2. Податковий кодекс України від 02 грудня 2010 р. № 2755–VI / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. (дата звернення 24.02.2021).

ВЕРЕЗГА Наталія, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальність 071 Облік і оподаткування СВО «Бакалавр»,
САЛІВОН Ірина, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальність 071 Облік і оподаткування СВО «Магістр»,
МОКІЄНКО Тетяна, к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ГРОШОВИХ КОШТІВ

Організація бухгалтерського обліку грошових коштів і їх своєчасне і повне висвітлення є досить трудомістким і одночасно ризикованим процесом, оскільки навіть одна помилка може стати причиною цілого ряду порушень і неточностей, що вплине на господарський процес і інформацію про фінансово-майновий стан підприємства.

Обґрунтовано, що результат діяльності будь-якого господарюючого суб'єкта безпосередньо залежить від ефективної роботи підприємства, а особливо від рішення проблем, пов'язаних з обліком грошових коштів, які є складовою частиною діяльності підприємства. Ефективність організації обліку грошових коштів забезпечує раціональний розподіл і використання грошових коштів, а тим самим успішну фінансову діяльність підприємства.

Питання теорії та практики бухгалтерського обліку грошових коштів є досить дослідженими. Розглянемо основні моменти в працях науковців стосовно обліку грошових коштів (табл. 1).

Таблиця 1

Проблематика основних положень обліку грошових потоків

Автор	Основні аспекти та проблеми, що висвітлюються в праці
Стефаненко М. М., Ептарова Д. І.	Авторами визначено основні положення стосовно грошових потоків, визначено коло знань, що мають бути використані при аналізі грошових потоків. Розглянуто види грошових потоків та представлено їх характеристику.
Єрмолаєва М. В., Черненко К. В.	Розглянуто підходи науковців щодо сутності грошових коштів, розглянуто основні положення щодо грошових коштів в нормативно-правових актах
Григоревська О.О., Каленченко Т. С.	Авторами визначено сутність грошових потоків, розглянуто основні завдання обліку грошових коштів на підприємствах. В праці визначено сферу регулювання та вплив на облік різних нормативно-правових актів. Крім того, авторами досліджено відображення в обліковій політиці інформації щодо грошових коштів
Подольчук О. А.	Досліджено нормативно-правове регулювання обліку грошових коштів: визначено «поле» впливу та вплив на облік. Розглянуто порядок налагодження системи обліку руху грошових коштів. Визначено комплексний підхід до обліку грошових коштів на підприємстві.

Готівкові розрахунки - платежі готівкою підприємств та фізичних осіб за реалізовану продукцію (товари, виконані роботи, надані послуги), а також за операціями, які безпосередньо не пов'язані з реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг) та іншого майна.

В економічній літературі наводиться класифікація грошових потоків за різними критеріями. Зокрема, за напрямом руху грошових коштів, за методом

обчислення обсягу, за видами діяльності, за рівнем достатності обсягу, за неперервністю формування, за періодом часу, залежно від того, коли надходять кошти, за видами валют, що використовуються в розрахунках.

Дослідивши наукову літературу з питання, що досліджується, можна визначити, що основними проблемами обліку грошових коштів в практиці діяльності організацій є:

- відсутність взаємного контролю грошових коштів організації і найбільш термінових зобов'язань, що може послужити причиною пізнього отримання інформації про зниження ліквідності в поточному періоді;

- відсутність контролю за коректністю введених в програми обліку даних в разі відсутності автоматичної передачі даних з електронної каси при готівковому грошовому обороті (контроль залишків грошових коштів по рахунках на кожну дату та ін.);

- низький рівень інформаційного забезпечення управління грошовими потоками, недостатній обсяг автоматизації ведення обліку в організації, що може викликати неточності і помилки при веденні синтетичного обліку по даному виду активів;

- зближення національного законодавства з питання обліку грошових коштів з вимогами МСФЗ, що викликають ряд труднощів при формуванні облікової інформації;

- відсутність планування грошових потоків на короткостроковий і середньостроковий період, що призводить до їх нераціональної витрати.

Варто зазначити, що питання грошових коштів має широкий спектр досліджень. Зокрема, від класифікації до факторів, що впливають на їх розмір та особливостей управління грошовими потоками.

Список використаних джерел.

1. Бобяк А. П. Власний капітал підприємства, як економічна категорія, та Гнатенко Є. П., Гикава А. О. Проблеми обліку грошових коштів на підприємстві. *Економіка суспільства*. 2016. Вип. 5. С. 421 – 424.

2. Єрмолаєва М. В. Теоретичні та практичні аспекти обліку грошових коштів. *Наукові та прикладні аспекти удосконалення бухгалтерського обліку, економічного контролю та системи оподаткування* : колективна монографія. За заг. ред. Плаксієнка В. Я. Полтава, 2018. С. 58 - 68.

3. Костюк-Пукаляк О. М. Вплив факторів на грошові потоки підприємств в умовах євроінтеграційних процесів України. *Економіка: реалії часу*. 2017. № 1 (29). С. 171 - 177.

4. Кузь В. І., Кіцен Т. О. Удосконалення обліку грошових коштів в контексті забезпечення платоспроможності суб'єкта господарювання. *Молодий вчений*. 2019. № 9 (73). С. 468 – 474.

5. Мельник Я., Собко В., Мокієнко Т. Сутність електронних грошей, переваги та недоліки їх використання. Збірник доповідей науково-практичних конференцій студентів за результатами проходження виробничих та технологічних практик по спеціальностям. Полтава : ПДАА, 2020. Вип. 8. С. 29 - 30.

6. Подолянчук О. А. Грошові кошти в системі рахунків обліку. *Економіка. Фінанси. Менеджмент : актуальні питання науки і практики*. 2019. № 3.

URL: <http://vsau.vin.ua/repository/getfile.php/21136.pdf> (дата звернення 11.03.2021).

7. Ясишена В. Облік, аналіз і аудит як підсистеми формування інформації щодо грошових потоків підприємств. ГКДЖ <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream.pdf>(дата звернення 08ю03ю2021)ю

ВОРОНЯНСЬКА Юлія, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальність 071 Облік і оподаткування СВО «Бакалавр»,
КОЗЧЕНКО Олексій, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальність 071 Облік і оподаткування СВО «Магістр»,
МОКІЄНКО Тетяна, к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

СУТНІСТЬ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Однією з важливих загальноекономічних і бухгалтерських наукових і практичних проблем, що особливо актуальна в ринкових умовах, є визначення фінансового результату діяльності підприємства. Вагоме місце в управлінні сучасним сільськогосподарським суб'єктом господарювання займає бухгалтерський облік фінансових результатів, який покликаний створити належні умови менеджерам для здійснення відповідного контролю виконаних господарських операцій, не лише оперативно реагуючи на зміни, що відбуваються на самому підприємстві, а також передбачаючи й уникаючи небажаних ситуацій, пов'язаних зі змінами в зовнішньому середовищі.

Проблема організації високоєфективної системи обліку та аналізу витрат і доходів, визначення прибутку (збитку), яка буде сприяти надходженню та обробці якісної інформації для потреб управління, постає дуже гостро.

Фінансовий результат - це приріст (чи зменшення) вартості власного капіталу підприємства, що утворився в процесі його підприємницької діяльності за звітний період. Поняття фінансових результатів діяльності трактується в Національному положенні (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: «Прибуток - сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати».

Збиток - перевищення суми витрат над сумою доходів, для отримання яких здійснені ці витрати. Визначення фінансового результату полягає у обчисленні чистого прибутку (збитку) звітного періоду. З цією метою в бухгалтерському обліку передбачається послідовне зіставлення доходів та витрат.

На підставі проведеного аналізу літературних джерел виявлено, що між науковцями та фахівцями як в економіці, фінансах, юридичних науках, так і у бухгалтерському обліку, не має єдності та однозначності до розуміння поняття «фінансові результати». Тому в ході дослідження проведено аналіз нормативно - правової, наукової та літератури в розрізі даного питання з метою виявлення особливостей сутності досліджуваного поняття та визначення його місця в системі бухгалтерського обліку.

Обособлення частини вартості продукції у вигляді витрат, виступає в грошовому виразі як собівартість продукції. У національній практиці ведення обліку фінансових результатів виділяють різні класифікаційні критерії, що

відображено в табл. 1.

Таблиця 1

Класифікація фінансових результатів

Класифікаційна ознака	Характеристика видів фінансового результату
За значенням підсумкового результату господарювання	Позитивний фінансовий результат - прибуток, негативний фінансовий результат - збиток
У розрізі видів діяльності	Фінансовий результат від звичайної діяльності (операційної, не операційної)
Згідно з НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	Фінансові результати операційної діяльності, фінансові результати інвестиційної діяльності, фінансові результати фінансової діяльності
За процесом формування	Прибуток (збиток), прибуток до оподаткування, чистий прибуток (збиток)
За характером оподаткування прибутку	Оподаткована частина прибутку та неоподаткована його частина
За періодом формування	Прибуток (збиток) попереднього періоду та прибуток (збиток) звітного періоду
За характером розподілу прибутку, що залишається після сплати податків та інших обов'язкових платежів (чистого прибутку)	Частина прибутку, що капіталізується і частина прибутку, що споживається

Отже, узагальнюючи всі розглянуті визначення, слід зазначити, що фінансовий результат - це результат діяльності суб'єктів господарювання, що визначається як різниця між сумами доходів та відповідних їм витрат, виражена у абсолютних показниках прибутку (збитку).

За своєю величиною прибуток - це різниця між продажною ціною товару і витратами на його виробництво. Значна частина прибутку йде на виплату податків сплату процентів за кредит, виплату дивідендів тощо.

На думку більшості вітчизняних учених, з бухгалтерської точки зору, прибуток - це частина доходу, одержана як різниця між виручкою від реалізації та повною собівартістю продукції. Збиток - це перевищення витрат над доходами.

У бухгалтерському обліку зазвичай використовують термін «чистий прибуток», оскільки з професійної точки зору його визначають як різницю між доходами та витратами. Якщо витрати перевищують доходи, то це свідчить про збиток. Зведемо класифікацію чистого прибутку за одержувачами в табл. 2.

Таблиця 2

Класифікація чистого прибутку за одержувачами

Концепція прибутку	Складові прибутку	Одержувачі прибутку
Додана вартість	Ціна реалізації продукції фірми за мінусом собівартості товарів і послуг, придбаних на стороні	Робітники та службовці підприємства, його власники, кредитори, держава
Чистий прибуток підприємства	Перевищення доходів над витратами; всі прибутки та збитки. Витрати не включають сплату відсотків, податків на прибуток і реальний розподіл	Власники, держателі боргових паперів, держава

Концепція прибутку	Складові прибутку	Одержувачі прибутку
	дивідендів	
Чистий прибуток інвестора	Чистий прибуток підприємства за мінусом податків на прибуток	Власники, держателі боргових паперів
Чистий прибуток акціонерів	Чистий прибуток інвесторів за мінусом виплати відсотків та дивідендів	Власники
Чистий прибуток держателів звичайних акцій	Чистий прибуток акціонерів за мінусом дивідендів на приві-юлейовані акції	Дійсні та потенційні держателі звичайних акцій

Аналізуючи цю класифікацію, варто зазначити, що концепція доданої вартості потребує визнання прибутку на протязі процесу відтворення продукту, хоч оцінку всієї продукції здійснюють за цінами реалізації. Інші концепції допускають використання інших методів визнання прибутку.

Отже, вибір концепції звітного прибутку спирається на визнання користувачами бухгалтерських звітів доходів і витрат, а також на змістовне наповнення того чи іншого показника, оскільки інтереси різних груп користувачів в цьому відношенні різні.

Список використаних джерел.

1. Гудзь Н. В., Денчук П. Н., Романів Р. В. Бухгалтерський облік : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і допов. К. : Центр учбової літератури, 2016. 424 с.
2. Домбровська Н. Р. Облікова політика доходів, витрат та фінансових результатів. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Вип. 9. С. 771 – 775.
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства фінансів України № 73 від 07 лютого 2013 р. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>. (дата звернення 10.03.2021).
4. Олійник С. О. Облік фінансових результатів підприємства. *Науковий огляд*. 2017. № 10 (42). С. 1 – 6.
5. Онищенко В. О., Щур О. В., Завора Г. М. Фінансовий облік в схемах і таблицях : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.]. Полтава : Полт. НТУ, 2010. 435 с.
6. Плаксієнко В. Я. Бухгалтерський облік у виробничих та агросервісних кооперативах : підручник / Плаксієнко В. Я., Пісьмаченко Л. М., Маренич Т. Г.; за заг. ред. В. Я. Плаксієнка. К.: Центр навчальної літератури, 2014. - 443 с.
7. Податковий кодекс України № 2755-VI від 02.12.2010 р. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. (дата звернення 09.03.2021).

*ГАРБУЗ Анна, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Бакалавр»
ЛЕВЧЕНКО Зоя, к.е.н., доцент, професор кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю*

ПЕРЕВАГИ ТА МОЖЛИВОСТІ ЕЛЕКТРОННОГО КАБІNETУ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ

Електронний кабінет платника податків – новий електронний сервіс веб-порталу ДФСУ України, який за допомогою спеціального інструмента доступу (наприклад, електронної картки платника податків) з використанням електронно-цифрового підпису дозволить платнику податків працювати з органами податкової служби в режимі реального часу [1].

Електронний кабінет платника податків дещо спрощує роботу як фізичних, так і юридичних осіб, оскільки ним можна користуватися лише за допомогою персонального комп'ютера підключеного до інтернету та встановленого на нього браузеру за умови попередньої авторизації платника податків на веб-порталі ДФСУ України.

Електронний кабінет платника податків є захищеним, персоналізованим та безпечним електронним сервісом, який надаватиме безконтактні способи взаємодії платників податків та ДФСУ з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

Призначенням Електронного кабінету платника податків є надання платнику податків можливості реалізувати свої обов'язки та права у сфері оподаткування в режимі on-line. Зокрема, платник податків без використання клієнтського застосування матиме змогу:

- підготувати, заповнити та надіслати податкову звітність в електронному вигляді;
- переглядати дані картки особового рахунка про стан розрахунків з бюджетом (нараховано, сплачено, переплата, податковий борг, штрафні (фінансові) санкції, пеня);
- формувати та заповнювати платіжні документи щодо сплати податків, зборів та інших платежів до бюджету;
- здійснювати сплату податків, зборів та інших платежів до бюджету за допомогою банківських систем типу Інтернет-банкінг;
- здійснювати офіційне листування з органами ДФСУ України з питань оподаткування, отримувати консультаційні послуги (у режимі реального часу або за попередньо надісланими питаннями), замовляти та отримувати адміністративні послуги;
- оперативно переглядати актуальні, а також архівні відомості, які надано платником податків або сформовано на підставі наданих ним до ДФСУ документів (дані обліку, дані щодо об'єктів оподаткування, інформацію про результати перевірок, інформацію про доходи фізичної особи тощо) [1].

Електронний кабінет платника податку передбачений як для платників ПДВ так і для платників Єдиного податку.

Можливості ЕКП для платників зазначених вище податків наведено в табл. 1.

Отже, використання ЕКПП має чимало переваг, таких як уникнення помилок у обов'язкових реквізитах поданих документів, також не можливо подання неповної звітності, оскільки вся звітність подається пакетом. Дуже зручним є те, що можливо імпортувати сформовані звіти з бухгалтерських програм для подальшого подання до фіскальної служби.

Можливості ЕКПП для платників ПДВ та Єдиного податку [2]

Для платників ПДВ	Для платників Єдиного податку
<i>Платники податку</i> - це особи, на яких покладено обов'язок зі сплати податків, зборів та виконання інших обов'язків, пов'язаних з такою сплатою (наприклад, подання податкової декларації).	
<i>Податок на додану вартість</i> - непрямий податок, який нараховується та сплачується відповідно до норм Податкового кодексу [4].	<i>Єдиний податок (ЄП)</i> – податок, що сплачують суб'єкти господарської діяльності на спрощеній системі оподаткування, основний підприємницький податок [4].
подання реєстраційної заяви платника ПДВ;	до органів ДФСУ та отримання відповідей;
запит про отримання витягу з Реєстру платників ПДВ;	перегляд даних щодо розрахунків з бюджетом;
запит щодо отримання інформації з Реєстру платників ПДВ;	перегляд та друк даних Реєстру платників єдиного податку;
направлення листів до органів ДФСУ та отримання відповідей;	направлення податкової декларації платника єдиного податку.
перегляд даних щодо розрахунків з бюджетом;	
перегляд та друк даних Реєстру платників ПДВ;	
формування та направлення ПН/РК;	
завантаження та друк квитанції про реєстрацію в ЄРПН ПН/РК;	
перегляд проведених операцій в системі електронного адміністрування;	
отримання інформації про рух коштів на електронному рахунку;	
направлення податкової декларації з податку на додану вартість	

Список використаних джерел:

1. Електронний сервіс «Електронний кабінет платника податків» / Офіційний портал Державної фіскальної служби України. – URL: <http://sfs.gov.ua/arhiv/modernizatsiya-dps-ukraini/arkchiv/proekt--modernizatsiya-derj/elektronna-kartka>. (дата звернення 24.02.2021).

2. Лега О. В., Єланська Ж. Ю. Можливості електронного кабінету платників податків. *Наукове забезпечення економічного розвитку, правового регулювання і управління в агропромисловому комплексі: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції*. Полтава: ПДАА, 2019. С. 210 - 213.

ГУСАРЕНКО НАТАЛІЯ, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Бакалавр»
ЄРМОЛАЄВА Марина, к.е.н., доцент, професор кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

ОБЛІКОВІ АСПЕКТИ ПРОЦЕСУ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ

В сучасних ринкових умовах метою діяльності виробничих підприємств є

отримання прибутку, основним джерелом якого є реалізація готової продукції.

Готова продукція – це продукція, яка виготовлена за певними стандартами, з використанням необхідної сировини, має повністю завершену форму, яка пройшла всі норми контролю в середині підприємства. Повністю завершений продукт, який готовий до передачі на склад або до вибуття на сторону [1].

Основною задачею підприємств є найбільш повне забезпечення попиту населення високоякісною продукцією. Темпи зростання обсягу виробленої продукції, підвищення її якості безпосередньо впливають на величину витрат, прибуток і рентабельність підприємства.

Без достовірної, систематизованої належним чином інформації про особливості обліку процесу реалізації продукції, товарів, робіт, послуг неможливе ефективне управління підприємством. Чіткий і своєчасний облік відвантажених і реалізованих виробів сприяє посиленню контролю за наявністю матеріальних цінностей, забезпеченню підприємств коштами, виявленню суспільної корисності виробленого продукту і прискоренню обертання коштів.

У бухгалтерському обліку готова продукція повинна оцінюватись відповідно до П(С)БО 9 «Запаси» за первісною вартістю [2]. Але оскільки вартість продукції може бути визначена лише після накопичення усіх витрат і калькулювання її фактичної собівартості, постає потреба в щоденному обліку наявності та руху готової продукції для визначення її вартісних характеристик. При визначенні первісної вартості продукції (робіт, послуг) керуються також П(С)БО 16 «Витрати» [3].

Основними завданнями обліку процесу реалізації готової продукції, робіт і послуг є: визначення кількості та вартості відвантаженої продукції (за обліковими цінами); визначення заборгованості покупців перед підприємством за відвантаженою їм продукцією, виконані роботи та надані послуги згідно договорів (за цінами реалізації); дотримання строків поставок готової продукції, виконання робіт та надання послуг, а також термінів оплати зі сторони споживачів; облік витрат пов'язаних із збутом продукції, товарів, робіт і послуг, а також просування їх на споживчому ринку (витрати на маркетинг та рекламу); визначення фінансового результату від реалізації продукції, виконаних робіт та наданих послуг підприємством як в цілому, так і у розрізі конкретних номенклатурних груп товарів та ін. [3].

Для обліку процесу реалізації продукції, товарів, робіт, послуг передбачено використання цілої низки рахунків бухгалтерського обліку, їх характеристику представлено у табл. 1.

Таблиця 1

Характеристика основних рахунків для обліку процесу реалізації продукції

Характеристика	Відображення інформації		Інформація для процесу реалізації
	По дебету	По кредиту	
26 «Готова продукція»			
для обліку й узагальнення інформації про наявність та рух готової продукції	надходження готової продукції	вибуття продукції	Рух продукції

Характеристика	Відображення інформації		Інформація для процесу реалізації
	По дебету	По кредиту	
36 «Розрахунки з покупцями та замовниками»			
узагальнення інформації про розрахунки з покупцями та замовниками за відвантаженою продукцією	продажна вартість реалізованої продукції, яка включає ПДВ та інші податки, що підлягають перерахуванню до бюджетів та включені у вартість реалізації	сума платежів, які надійшли на рахунки підприємства в банківських установах, у касу, та інші види розрахунків	Нарахування виручки за реалізовану продукцію
701 «Доходи від реалізації продукції»			
узагальнення інформації про доходи від реалізації готової продукції, а також про суму знижок, наданих покупцям, та про інші вираховання	належна сума непрямих податків та списання у порядку закриття на рахунок 79 «Фінансові результати»	збільшення (одержання) доходу	Нарахування доходу від реалізації продукції
79 «Фінансові результати»			
для обліку й узагальнення інформації про фінансові результати діяльності	суми в порядку закриття рахунків обліку витрат	суми в порядку закриття рахунків обліку доходів	Закриття доходів та витрат від реалізації
901 «Собівартість реалізації продукції»			
для узагальнення інформації про собівартість реалізованої готової продукції	виробнича собівартість реалізованої готової продукції	списання в порядку закриття дебетових оборотів на рахунок 79 «Фінансові результати»	Собівартість реалізації

Отже, в результаті дослідження встановлено:

1. Основною метою діяльності підприємства є забезпечення конкурентоспроможності, де процес реалізації відіграє значну роль, оскільки істотно впливає на фінансовий результат.

2. Чітке і належне ведення обліку процесу реалізації готової продукції та оформлення необхідних документів при реалізації готової продукції покращить взаємовідносини з покупцями.

Список використаних джерел:

1. Правда М., Кремень О., Охтирська В. Облік виготовлення та собівартість готової продукції URL: <http://dtkr.com.ua/debet/ukr/2001/25/25pr1.html>. (дата звернення 24.02.2021).

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: Наказ Міністерства фінансів України від 20 жовтня 1999 р. №246 / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>. (дата звернення 24.02.2021).

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ Міністерства фінансів України від 31 грудня 1999 р. №318/ *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>. (дата звернення 24.02.2021).

4. Шелін С. Економічна суть розрахунків з покупцями і замовниками. Бу-

хгалтерія в сільському господарстві. 2012. № 9. С. 39.

ДАВИДОВА Маргарита, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Бакалавр»

ЛІПСЬКИЙ Роман, к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

ОБЛІК НАРАХУВАННЯ ТА СПЛАТИ ЕКОЛОГІЧНОГО ПОДАТКУ

Екологічне оподаткування є один із найважливіших стимулів раціонального природокористування, оскільки розмір сум податку залежить від інтенсивності діяльності суб'єкта господарювання, яка має негативний вплив на навколишнє середовище.

Екологічний податок – це загальнодержавний обов'язковий платіж, що справляється з фактичних обсягів викидів у атмосферне повітря, скидів у водні об'єкти забруднюючих речовин, розміщення відходів, фактичного обсягу радіоактивних відходів, що тимчасово зберігаються їх виробниками, фактичного обсягу утворених радіоактивних відходів та з фактичного обсягу радіоактивних відходів, накопичених до 1 квітня 2009 року.

Згідно Податкового кодексу України, платниками податку є суб'єкти господарювання, юридичні особи, що не провадять господарську (підприємницьку) діяльність, бюджетні установи, громадські та інші підприємства, установи та організації, постійні представництва нерезидентів, включаючи тих, які виконують агентські (представницькі) функції стосовно таких нерезидентів або їх засновників, під час провадження діяльності яких на території України і в межах її континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони здійснюються: викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення; скиди забруднюючих речовин безпосередньо у водні об'єкти; розміщення відходів (крім розміщення окремих видів (класів) відходів як вторинної сировини, що розміщуються на власних територіях (об'єктах) суб'єктів господарювання); утворення радіоактивних відходів (включаючи вже накопичені); тимчасове зберігання радіоактивних відходів їх виробниками понад установлені особливими умовами ліцензії строк.

Суми податку розраховують самостійно на основі визначених ставок для кожного виду відходів, забруднюючої речовини, категорії радіоактивних відходів та їх фактичного обсягу [1].

Облікова інформація має важливе значення для визначення сум податків, які необхідно сплатити платнику до бюджету згідно податкового законодавства [2].

Облікова інформація щодо відходів формується значною мірою на підставі даних їхнього первинного обліку, який ведеться у відповідних формах первинної документації з використанням технологічної, нормативно-технічної, планово-економічної, бухгалтерської та іншої документації [3].

Для відображення інформації про розрахунки за податками застосовують рахунок 64 «Розрахунки за податками й платежами», а саме субрахунок 641, на якому ведеться облік податків, які нараховуються та сплачуються відповідно до

чинного законодавства. За кредитом рахунку 64 відображаються нараховані платежі до бюджету, за дебетом – належні до відшкодування з бюджету податки, їх сплата, списання тощо.

Аналітичний облік податку ведуть за видами платежів (основний платіж, штрафи, пені) із виділенням аналітичних рахунків згідно із переліком екологічних платежів: податок за розміщення відходів у навколишньому природному середовищі; податок за викиди в атмосферу забруднюючих речовин стаціонарними джерелами забруднення.

У бухгалтерському обліку нарахування екологічного податку відображається кореспонденцією рахунків за дебетом рахунку 92 «Адміністративні витрати» та за кредитом рахунку 641 «Розрахунки за податками», сплата податку – за дебетом рахунку 641 «Розрахунки за податками» та за кредитом рахунку 311 «Поточні рахунки в національній валюті» [1].

Платники податку складають податкові декларації екологічного податку за видом забруднення та подають їх протягом 40 календарних днів, що настають за останнім календарним днем податкового (звітного) кварталу, до контролюючих органів та сплачують податок протягом 10 календарних днів, що настають за останнім днем граничного строку подання податкової декларації.

Платники податку перераховують суми податку одним платіжним дорученням на рахунки, відкриті в органах, що здійснюють казначейське обслуговування бюджетних коштів, які забезпечують розподіл цих коштів у співвідношенні, визначеному законом.

Якщо платник податку з початку звітного року не планує здійснення викидів, скидів забруднюючих речовин, розміщення відходів, утворення радіоактивних відходів протягом звітного року, то такий платник податку повинен повідомити про це відповідний контролюючий орган за місцем розташування джерел забруднення та скласти заяву про відсутність у нього у звітному році об'єкта обчислення екологічного податку.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України від 02 грудня 2010 р. № 2755–VI / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. (дата звернення 24.02.2021).

2. Лега О. В., Бурсова Т. О. Податкові та облікові аспекти справляння екологічного податку. *Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством* : Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції. Частина 1 (м. Полтава, 23 квітня 2019 року). Полтава, 2019. С. 46-49.

3. Лега О. В., Яловега Л. В., Прийдак Т. Б. Екологічний податок: особливості обліку і оподаткування у контексті нормативно-правових змін. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства: Економічні науки*. Харків: «Міськдрук», ХНТУСГ, 2017. Вип. 185. С. 231 - 242.

ДЕМ'ЯНЕЦЬ Юлія, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Бакалавр»

ЯЛОВЕГА Людмила, к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та

економічного контролю

ПОТОЧНІ БІОЛОГІЧНІ АКТИВИ: СУТНІСТЬ ТА МЕТОДИ ЇХ ОЦІНКИ

Новітні теоретико-методичні підходи щодо розуміння сутності сільсько-господарської діяльності, безпосередньо пов'язані з ідентифікацією, оцінкою та обліковим відображенням біологічних активів.

Методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації щодо біологічних активів визначено П(С)БО 30 «Біологічні активи» № 790 від 18.11.2005 р. (далі – П(С)БО 30). Дане Положення є основним нормативним документом, що регулює облік біологічних активів, з питань: визнання й оцінки біологічних активів, доходів та витрат сільськогосподарської діяльності, а також розкриття інформації щодо біологічних активів у примітках до фінансової звітності. Основні поняття, що визначені П(С)БО 30 наведені рис. 1.

Відтак, біологічні активи – це сукупність природних ресурсів, достовірно оцінених та контрольованих сільськогосподарським підприємством, які в процесі біотрансформації здатні давати продукцію або додаткові біологічні активи, а також приносити в інший спосіб економічні вигоди [1].

Згідно з Міжнародним стандартом бухгалтерського обліку 41 «Сільське господарство» (далі – МСБО 41) поняття біологічний актив, має досить просте визначення, «біологічний актив» – це жива тварина або рослина. Проте, на нашу думку, дане визначення досить поверхнево розкриває сутність поняття, поскільки, не кожна жива рослина або тварина може бути біологічним активом, а лише та, яка приносить суб'єкту господарювання економічну користь та прибуток у результаті її використання.

Відповідно до Методичних рекомендації з бухгалтерського обліку біологічних активів № 1315 від 29.12.2006 р. (далі – Методичні рекомендації 1315), біологічні активи визнаються активами якщо: підприємству перейшли ризики й вигоди, пов'язані з правом власності на такий актив; підприємство здійснює управління біологічним активом та контроль за його використанням; є впевненість, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з його використанням у сільськогосподарській діяльності; вартість біологічного активу може бути достовірно визначена. Схематичне зображення визнання поточних біологічних активів (далі – ПБА) наведено на рис. 2.

Водночас, умови визнання поточних біологічних активів прописані і у П(С)БО 30, схематичне зображення якого наведено на рис. 3.

Враховуючи вищевикладене, зауважимо, що біологічний актив, визнається активом у результаті минулих подій, стосовно якого існує ймовірність того, що підприємство не отримає в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з його використанням, у звітному періоді активом не визнається, а його вартість відноситься до інших витрат операційної діяльності.

Ефективна організація облікового процесу ПБА залежить від визначення об'єктів обліку. Об'єктом бухгалтерського обліку біологічних активів можуть бути види активів, що відповідають переліку та критеріям зазначеним у п. 3. Методичних рекомендацій № 1315, основні з них наведено на рис. 4.

Наразі доцільним є узагальнення підходів щодо класифікації ПБА, оскільки науково обґрунтоване їх групування за визначеними однорідними ознака-

ми важливе для цілей обліку, аналізу, контролю, планування та прийняття управлінських рішень стосовно ведення сільськогосподарської діяльності.

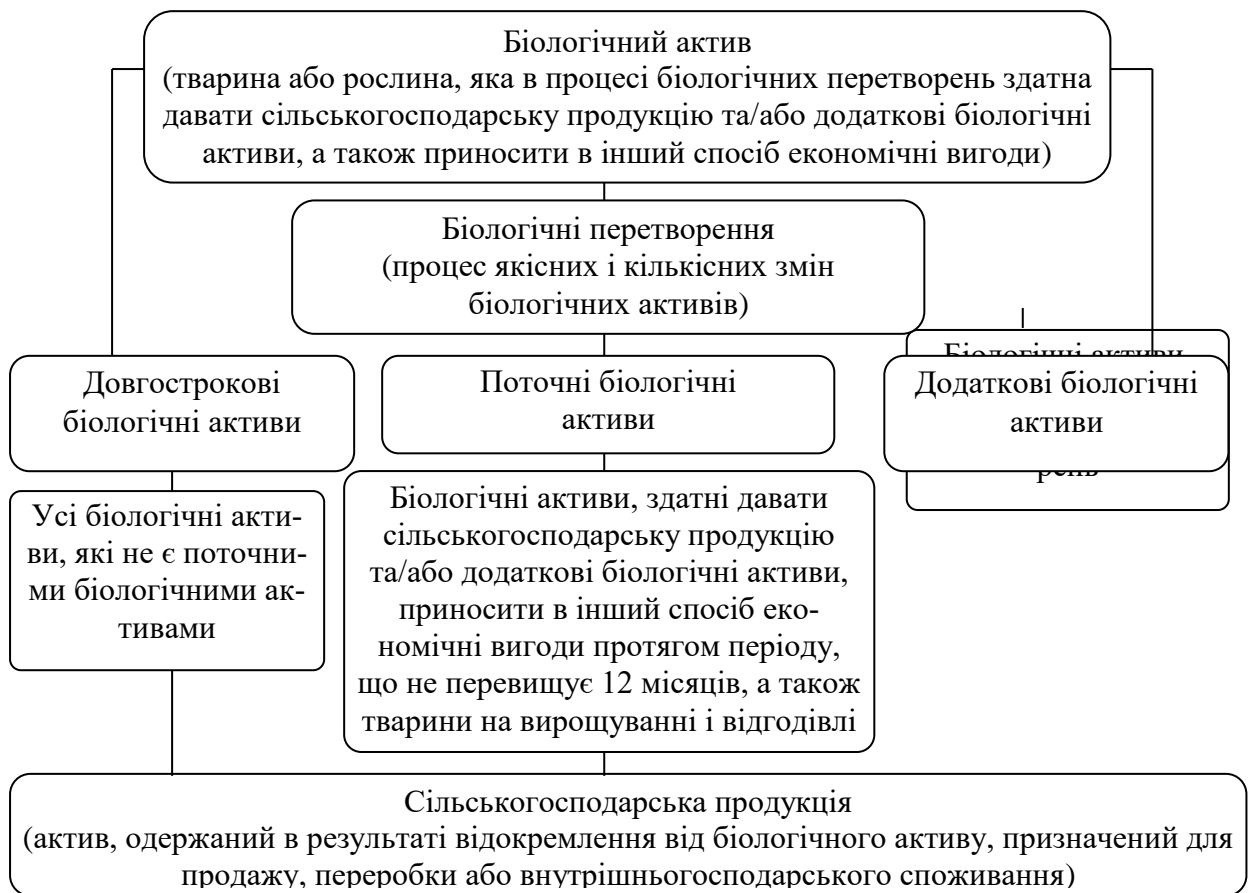


Рис. 1. Основні поняття, що регламентуються П(С)БО 30 «Біологічні активи»



Рис. 2. Визнання поточних біологічних активів відповідно до Методичні рекомендації 1315

Порядок класифікації біологічних активів для цілей бухгалтерського обліку визначено П(С)БО 30, відповідно якого такі активи класифікуються на: поточні біологічні активи; довгострокові біологічні активи; додаткові біологічні активи.

Побудову обліку біологічних активів ґрунтується на їх класифікації: поточні, незрілі, довгострокові, якщо їх справедливую вартість визначати неможли-

во, можуть обліковуватися як незавершене виробництво (на рахунку 23); довгострокові біологічні активи – за балансовою (первісною) вартістю (на рахунку 162); незрілі довгострокові біологічні активи (на рахунку 166) – за фактичними витратами, списаними на їх створення (первісною вартістю).

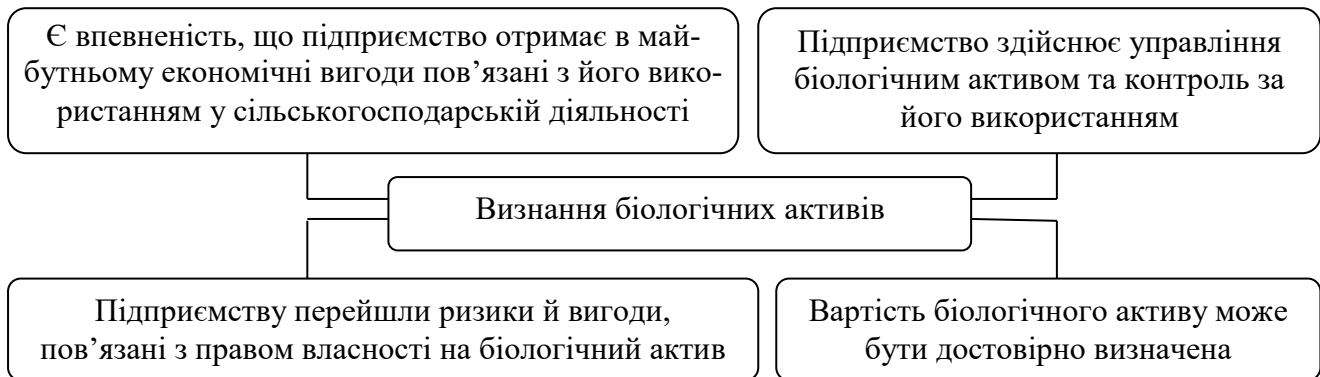


Рис. 3. Умови визнання біологічних активів

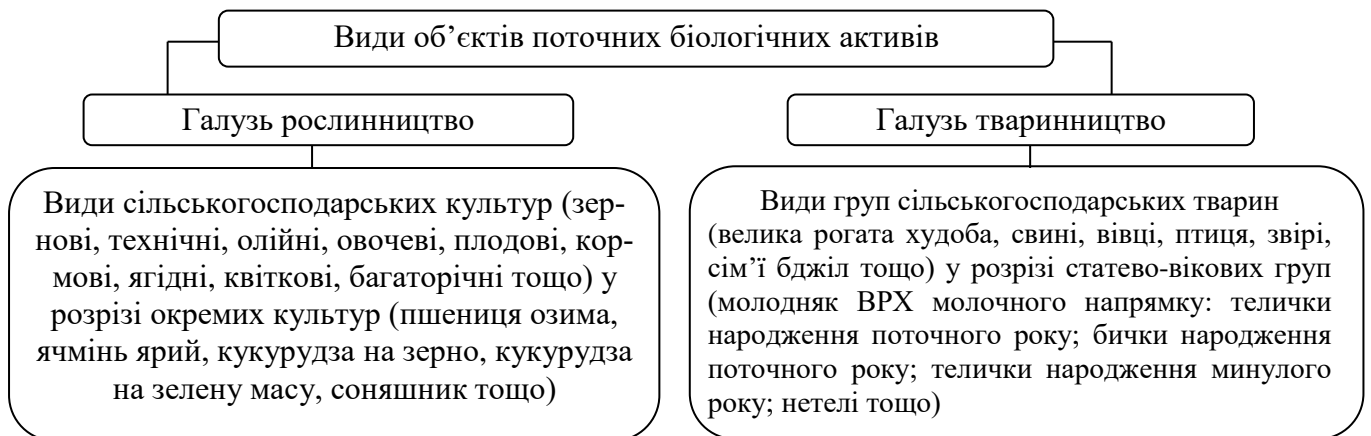


Рис. 4. Об'єкти поточних біологічних активів основних галузей сільського господарства

Список використаних джерел:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи» № 790 від 18 лист. 2005 р. / Верховна Рада України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>. (дата звернення 10.03.2021).

ДМИТРИЄВА Катерина, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Бакалавр»

ЛЕГА Ольга, к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

НОВАЦІЇ СПРАВЛЯННЯ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК

Отримання прибутку є основною метою господарської діяльності будь-якого підприємства. Важливою умовою для правильності ведення обліку та складання звітності є вчасне та правильне оподаткування прибутку підприємства податком на прибуток. Тому актуальною проблемою на сьогодні стає переві-

рка правильності, своєчасності та законності нарахування та сплати податку на прибуток.

Податок на прибуток підприємств – це прямий податок, який є одним із основних бюджетоутворюючих податків. Зобов'язання перед бюджетом з податку на прибуток формуються відповідно до Податкового кодексу України, що визначено у розділі III «Податок на прибуток підприємств» [1].

Розрахунок суми податку на прибуток, на яку виникає зобов'язання перед бюджетом здійснюється за правилами податкового законодавства. У той же час бухгалтерський облік повинен мати інформацію про фінансовий стан підприємства та результати його діяльності незалежно від правил та вимог податкового законодавства [3].

Відповідно до ст. 133.1 та ст. 133.2 платниками податку є резиденти та нерезиденти. Платники-резиденти – це суб'єкти господарювання, які провадять господарську діяльність на території України та за її межами. За винятком: неприбуткових підприємств, установ та організацій, які внесені контролюючим органом до Реєстру неприбуткових установ та організацій; юридичних осіб, що застосовують спрощену систему оподаткування, тобто сплачують єдиний податок. Платники-нерезиденти – це: юридичні особи-нерезиденти будь-якої організаційно-правової форми, які отримують доходи із джерелом їх походження з України, за винятком установ та організацій, що мають дипломатичні привілеї або імунітет згідно з міжнародними договорами України; постійні представництва нерезидентів, які отримують доходи із джерелом походження з України або виконують агентські (представницькі) та інші функції стосовно таких нерезидентів чи їх засновників [1].

Об'єктом оподаткування у ПКУ (ст. 134) за базовою (основною) ставкою 18 % є прибуток із джерелом походження з України та за її межами, який розраховується за наступною формулою:

$$Pr = D - B \pm PR, \quad (1)$$

де Пр – прибуток звітного податкового періоду;

Д – доходи звітного податкового періоду;

В – витрати звітного податкового періоду;

ПР – податкові різниці.

Відповідно до ПКУ можна виокремити два варіанти перебування підприємства на загальній системі оподаткування (табл. 1).

Таблиця 1

**Особливості загальної системи оподаткування відповідно до ПКУ
(до 2021 р.)***

Критерії порівняння	Загальна система оподаткування (податок на прибуток)	
	Без обліку податкових різниць	З обліком податкових різниць
Об'єкт оподаткування	Прибуток	Прибуток
Допустимий обсяг доходу за календарний рік	≤ 20 млн. грн (без непрямих податків)	Без обмежень
Наявність та	Без обмежень	

Критерії порівняння	Загальна система оподаткування (податок на прибуток)	
	Без обліку податкових різниць	З обліком податкових різниць
кількість найманих працівників		
Дозволені види діяльності	Усі види діяльності	
Звітний період	Календарний квартал	Календарний рік
Перший звітний період	З дати поставлення на облік та закінчуючи останнім днем повного/неповного календарного року (кварталу)	

*узагальнено на підставі [1]

Новаціями у частині нарахування та сплати податку на прибуток у 2021 році є:

1. Оновлення форми декларації з податку на прибуток та її додатки ЗП, ВП, ПП. У новій редакції викладено додатки РІ, ПН, АМ. Подавати декларацію за оновленою формою необхідно починаючи зі звітного періоду – I кварталу 2021 року. За 2020 рік звітувати з податку на прибуток слід за старою формою.

2. Для цілей оподаткування до дивідендів прирівняно виплати нерезидентам у формі так званих конструктивних дивідендів. При цьому дивідендами вважаються суми перевищення або зниження в контрольованих операціях з деякими нерезидентами і виплати учасникам-нерезидентам у зв'язку зі зменшенням статутного капіталу або їх виходом з товариства. Ідтепер у разі виплат таких сум нерезидентам з них мають утримати податок на репатріацію (при виплаті їх юрособам) або податок на доходи фізичних осіб (при виплаті фізособам) за правилами, встановленими для дивідендів. [2]

3. З 01.01.2021 р. звітувати раз на рік мають право всі підприємства – платники податку на прибуток, у кого дохід менше 40 млн грн. Крім того, платники податку на прибуток, які у 2020 році звітували щоквартально, оскільки дохід був більшим 20 млн грн, але меншим 40 млн грн, та у яких річний бухдохід за 2020 рік в межах 40 млн грн, мають право: не коригувати фінрезультат 2020 року на податкові різниці – пп. 134.1.1 ПКУ; звітувати з податку на прибуток тільки за підсумками року (пп. «в» п. 137.5 ПКУ).

4. З 01.01.2021 р. нерезиденти зобов'язані ставати на облік у податковій за місцезнаходженням свого постійного представництва. Із цієї дати нерезидент, який розпочне госпдіяльність через постійне представництво до реєстрації в податковому органі, вважатиметься таким, що ухиляється від оподаткування, а одержані ним прибутки – прихованими від оподаткування.

5. Із 23.12.2021 р. у ПКУ з'являються нові податкові різниці. З цієї дати платники податку на прибуток матимуть право:

1) зменшити свій фінансовий результат до оподаткування на суму отриманих бюджетних грантів та включених до складу доходів (пп. 140.4.8 ПКУ);

2) збільшити фінансовий результат на суму витрат, пов'язаних із виконанням умов договору про надання бюджетного гранту, понесених у поточному звітному періоді за рахунок таких грантів (але не більше суми таких грантів) та включених до складу витрат періоду (пп. 140.5.16 ПКУ) [2]

Тобто, бюджетні гранти повністю оминають об'єкт оподаткування податком на прибуток.

6. Законодавством запроваджено обмеження в застосуванні норм щодо ділової мети. Сьогодні, ділова мета застосовується до здійснення: контрольованих операцій; операцій з купівлі-продажу товарів із нерезидентами, що перелічені у двох офшорних списках; операцій з нарахування роялті на користь будь-якого нерезидента.

Сплачується податок протягом 10 календарних днів після останнього дня строку подачі декларації передбаченого ПКУ.

Великі та середні платники податку зобов'язані подавати декларацію тільки в електронній формі. Для інших платників можливі також варіанти подачі особисто або направлення поштою з повідомленням про вручення.

Разом з декларацією згідно п. 46.2 ПКУ необхідно подати квартальну або річну фінансову звітність. Така фінансова звітність є додатком до декларації та її невід'ємною частиною. При цьому декларація подається після подачі форм фінансової звітності, так як форма декларації містить обов'язкові для заповнення позначки щодо наявності поданих до декларації додатків – форм фінансової звітності (абз. 11 п. 48.3 ПКУ). Після подачі фінансової звітності через електронний кабінет необхідно отримати квитанції щодо її прийняття. Також подається Звіт про суми податкових пільг [1].

У подальшому планується реформування податкового законодавства шляхом введення податку на виведений капітал. Ключовою відмінністю між податком на виведений капітал та податком на прибуток є те, що база оподаткування, тобто вартість активів об'єктів оподаткування, складатиметься не із скоригованих фінансових прибутків підприємств, а з окремих операцій, що підлягають оподаткуванню.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України № 2755-VI від 02 груд. 2010 р. *Верховна Рада України*. URL: <http://www.rada.gov.ua>. (дата звернення 24.02.2021).
2. Волошенюк І. Є. Удосконалення бухгалтерського обліку розрахунків з податку на прибуток. *Ефективна економіка*. 2017. № 7. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua>. (дата звернення 24.02.2021).
3. Податок на прибуток – 2021: основні новації. URL: <https://devisu.ua/uk/stattia/podatok-na-pributok-2021-osnovni-novacii> (дата звернення 24.02.2021).

ДОБРОВОЛЬСЬКА Наталія освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальність 071 Облік і оподаткування СВО «Магістр»
СІРЕНКО Олена, к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВА

Як відомо, методична база ведення бухгалтерського обліку складається з використання первинних облікових документів, інвентаризації, оцінки, калькулювання, організації обліку (управлінського, бухгалтерського та податкового), виконання розрахунків та проведення, контролю, підготовки звітності. Створення цілісної системи обліку передбачає активне застосування специфічного

елемента регулювання бухгалтерського обліку та звітності – облікової політики підприємства. Питаннями облікової політики як методико-організаційної складової системи бухгалтерського обліку в управлінні займалися як зарубіжні так і вітчизняні вчені: Т.В. Барановська, Ф.Ф. Бутинець, Л.М. Васільєва, В.А. Дерій, Т. Гоголь, П. Житний, Л. Пантелейчук, М.А. Проданчук, М.С. Пушкар, П.Т. Саблук, В.К. Савчук, Л.К. Сук та інші вчені. Однак, не розкрити проблемами залишається питання облікової політики як інструменту формування обліково-аналітичної інформації в систему управління.

Трактування поняття «облікова політика» як у МСФЗ, так і в українському законодавстві передбачає, що підприємство до початку звітної періоду вибирає в межах, встановлених стандартами або іншими нормативними документами, певні методи, методики, способи оцінки, форми організації обліку, які використовуються ним для ведення поточного обліку і складання фінансової звітності. З одного боку це забезпечує однозначність тлумачення показників фінансової звітності, а з іншого – створює умови для здійснення фінансового менеджменту

Однак і сьогодні розрив між теорією і практикою формування облікової політики в Україні є доволі суттєвим, відсутнє єдине, точне та повне визначення поняття «облікова політика».

Ці питання вимагають додаткового розгляду. Визначення терміну «облікової політики» наведено у ст. 1 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та досліджувалось у працях зарубіжних та вітчизняних вчених (табл. 1).

Таблиця .1

Визначення терміну «облікова політика»

Автор (джерело)	Визначення терміну «облікова політика»
Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»	сукупність принципів, методів і процедур, що використовується підприємством для складання та подання фінансової звітності
В. М. Андросов, Е. В. Вакулова	прийнята організацією сукупність способів ведення і організації бухгалтерського обліку: первинного спостереження, вартісного вимірювання, поточного групування і підсумкового відображення фактів господарської діяльності
М. Т. Білуха	спосіб ведення облікового процесу

Облікова політика – це сукупність принципів, методів та процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності [3].

На думку Л. Пантелейчук, визначення облікової політики є найбільш змістовним таке: «сукупність облікових принципів, методів, процедур та заходів для забезпечення якісного, безперервного проходження інформації від етапу первинного спостереження до узагальнюючого – складання звітності».

Цікавим є визначення вченого Я. В. Соколова, який вважає, що «облікова політика – це засіб, що дозволяє адміністрації підприємства (фірми) легально

маніпулювати фінансовими результатами» [5]. Таке трактування має сенс, оскільки відповідно до цілей, які переслідує підприємство, воно може встановлювати ті чи інші вимоги до ведення бухгалтерського обліку, що забезпечить реалізацію таких цілей. Як зазначає Ф. Ф. Бутинець [1], офіційна система не встановлює спосіб ведення бухгалтерського обліку з конкретного питання, і при формуванні облікової політики підприємство самостійно розробляє відповідний спосіб на підставі діючих положень. Тому облікова політика може формуватися на двох рівнях: макрорівень – політика державних органів щодо розвитку обліку в Україні, мікрорівень – політика конкретного підприємства з метою забезпечення надійності фінансової звітності.

П. Є. Житній [2] також зазначає, що вплив облікової політики на досягнення мети бухгалтерського обліку є концептуальним питанням, яке потребує додаткового дослідження особливо щодо побудови облікової політики як інструмента бухгалтерського обліку на макрорівні. Треба пам'ятати, що облікова політика на мікрорівні повинна включати обліковий інструментарій, який охоплює всі способи і процедури обліку, завдяки якому можливе поєднання вимог держави і власних потреб підприємства щодо ведення обліку.

Отже, структура облікової політики визначається через чотири основні рівні: управлінський – запити системи управління у розрізі фінансових і нефінансових показників, прогнозних стратегічних показників, бюджетування та контролю за ресурсами; технічний – включає визначення первинних документів, облікових реєстрів, розробку робочого плану рахунків; методологічний – визначення форм, методів і способів ведення бухгалтерського, управлінського та податкового обліку на підприємстві; організаційний – розподіл обов'язків між працівниками, відповідальними за ведення бухгалтерського обліку.

В результаті формування облікової політики за такою структурою визначено складові наказу про облікову політику, що дасть змогу організувати процес ведення бухгалтерського обліку якісніше та ефективніше для системи управління.

Список використаних джерел:

1. Бутинець Ф. Ф. Теорія бухгалтерського обліку: [підручник для студ. вузів спец. 7.050106 «Облік і аудит»]. Житомир: ЖІТІ, 2000. 640 с.
2. Житній П. Є. Облікова політика в умовах розвитку фінансово-промислових систем: методологія та організація : монографія. Луганськ: СНУ ім. В. Даля, 2007. 352 с.
3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України № 996-IX від 16 липня 1999 р. *Верховна Рада України*. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/site2/p_bills_stand_laws.
4. Сук Л. К., Сук П. Л. Фінансовий облік: навч. посіб. К.: Знання, 2015. 647 с.
5. Соколов Я. В. Основы теории бухгалтерского учета. Москва : Финансы и статистика. 2000. 496 с.

ЗАХАРЧУК Катерина, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»,
ДЕНИСЕНКО Вікторія, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»,
ДОРОШЕНКО Андрій, к.е.н., доцент, доцент кафедри економічної теорії та економічних досліджень

ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ ЗАПАСІВ ТА ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ НИМИ

Для здійснення господарської діяльності сучасними підприємствами незалежно від форм власності та галузей використовуються виробничі запаси, що є найбільш важливою та, однозначно, значною частиною активів (і зокрема оборотних) підприємства. Отже, від процесу організації обліку виробничих запасів в значній мірі залежить точність визначення майбутнього прибутку підприємства, його фінансово-економічний стан, конкурентоспроможність та ефективність роботи.

Відповідно до П(С)БО 9 «Запаси» запаси підприємства класифікують за наступними ознаками (табл. 1).

Таблиця 1

Групування запасів за П(С)БО 9 «Запаси»

Ознаки групування	Вид запасів
Призначені для подальшої реалізації в умовах звичайної діяльності підприємства	Готова продукція, товари
Знаходяться в процесі виробництва з метою виробництва готової продукції	Напівфабрикати, незавершене виробництво, брак у виробництві
Призначені для подальшого споживання при виробництві продукції, виконанні робіт, наданні послуг	Виробничі запаси, матеріали та швидкозношувані предмети

При визнанні запасів активами вони зараховуються на баланс підприємства за вартістю на момент надходження (первісна вартість реалізації, історична собівартість). Зазвичай первісна вартість залишається незмінною протягом всього звітного періоду окрім випадків, що передбачені в стандарті № 9 «Запаси». Визначення первісної вартості запасів залежить від джерел їх надходження.

Одночасно важливе значення має процес оцінки запасів при їх вибутті, оскільки тут виникають певні проблеми обрання варіанту, з урахуванням потенційного впливу такої оцінки на вартість продукції, ціну готової продукції (товарів, робіт, послуг), попит споживачів та розмір виручки та прибутку, що був одержаний від реалізації продукції.

В загальному вигляді процес управління виробничими запасами підприємства виконує функції, які в загальному можна відобразити у вигляді певної схеми (рис. 1).

Поряд з цим центральним елементом механізму управління запасами (виробничими запасами) на рівні окремого суб'єкта господарювання є ефективно нормування та планування. Відповідно метою такого нормування є визначення їх доцільних розмірів для забезпечення планованого обсягу виробництва та з найменшими втратами запасів в процесі їх придбання, зберігання чи викорис-

тання. Результатом такого планування має стати не лише відповідний економічний ефект а й має бути забезпечено соціальну сторону процесу виробництва – забезпечення населення товарами споживання відповідної якості та за відповідними цінами.

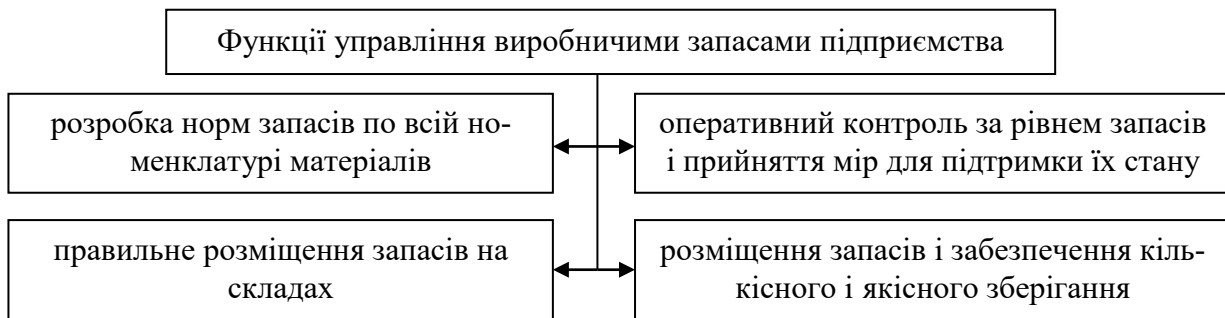


Рис. 1. Функції управління виробничими запасами підприємства

Головним нормативним документом, що регулює правові засади ведення бухгалтерського обліку та складання і подання фінансової звітності в Україні є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996–XIV від 16.07.1999 р. (з останніми змінами і доповненнями від 18 вересня 20192019 р.), яким:

- визначено принципи організації бухгалтерського обліку на підприємствах;
- визначено зміст основних термінів: управлінський облік, первинний документ, облікова політика;
- визначено форми та види первинних облікових документів та реєстрів бухгалтерського обліку;
- означено терміни подання та оприлюднення фінансової звітності підприємства;
- встановлено контроль за додержанням положень законодавства про бухгалтерський облік та фінансову звітність.

Список використаних джерел:

1. Скуміна А.В., Ломака К.В., Ангелова О.С. Проблеми обліку виробничих запасів на сільськогосподарських підприємствах та напрями їх вирішення Агросвіт. –2011. № 24. С. 84-86.
2. Словник іншомовних слів: 23000 слів та термінологічних словосполучень К.: Довіра, 2000. 1018 с.
3. Слюсарчук Л.І. Облік і аналіз виробництва та продажу готової продукції. (Методолого – прикладний аспект) – К.: «Альтерпрес», 2001, 258с.

ЗМІЄВСЬКА Альбіна, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Бакалавр»

ЛЕВЧЕНКО Зоя, к.е.н., доцент, професор кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ ПЛАТНИКІВ ЄДИНОГО ПОДАТКУ ЧЕТВЕРТОЇ ГРУПИ

Фіскальний механізм України під назвою спрощена система оподатку-

вання запроваджена з метою зменшення податкового навантаження підприємства та підвищення прозорості і достовірності оподаткування.

Відповідно ст. 291.2. ПКУ, суть спрощеної системи оподаткування полягає в тому, що підприємці сплачують єдиний податок, який замінює частину інших податків і зборів, таких як: податок на прибуток; податок на майно (в частині земельного податку), крім земельного податку за земельні ділянки, що не використовуються платниками єдиного податку четвертої групи для ведення сільськогосподарського товаровиробництва; рентна плата за спеціальне використання води з одночасним веденням спрощеного обліку та звітності згідно до П(С)БО 25 [1].

Главою I «Спрощена система оподаткування, обліку та звітності» розділу XIV «Спеціальні податкові режими» ПКУ до четвертої групи платників єдиного податку відносять — сільгоспвиробники, в яких доля сільськогосподарського товаровиробництва за попередній рік дорівнює або перевищує 75%.

Загалом, функціонування єдиного податку четвертої групи має свої переваги та недоліки (рис. 1).

Згідно ст. 292.1. ПКУ об'єктом оподаткування для платників єдиного податку четвертої групи є площа сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень) та/або земель водного фонду (внутрішніх водойм, озер, ставків, водосховищ), що перебуває у власності сільськогосподарського товаровиробника або надана йому у користування, у тому числі на умовах оренди. Базою оподаткування податком для платників єдиного податку четвертої групи для сільськогосподарських товаровиробників є нормативна грошова оцінка одного гектара сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень), з урахуванням коефіцієнта індексації, визначеного за станом на 1 січня базового податкового (звітного) року відповідно до порядку, встановленого ПКУ [1].

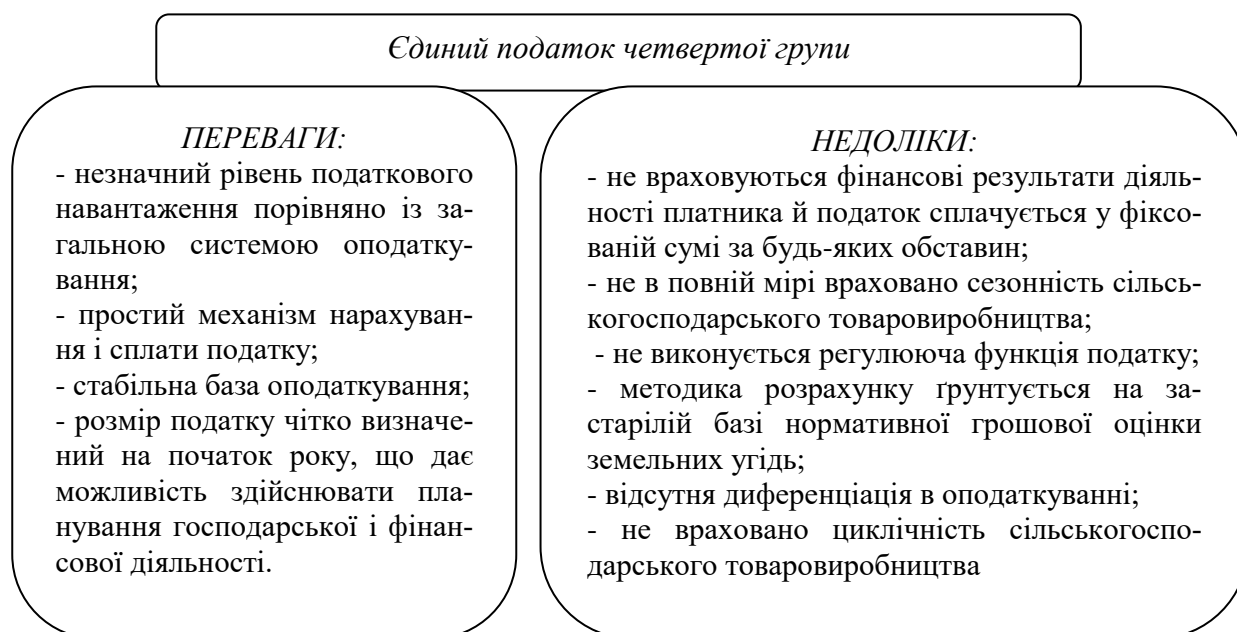


Рис. 1. Переваги й недоліки функціонування єдиного податку четвертої групи

З 2021 року для платників єдиного податку четвертої групи ставки встановлені законодавчо та застосовуються до нормативної грошової оцінки 1 га сільськогосподарських угідь або земель водного фонду. Вона залежить від категорії (типу) земель та їх розташування і встановлюється у відсотках від бази оподаткування (нормативної грошової оцінки) (п. 293.9 ПКУ): 0,95% – для ріллі, сіножатей і пасовищ (крім розташованих у гірських зонах і на поліських територіях, а також тих, що перебувають у власності або в оренді с/г товаровиробників, які спеціалізуються на виробництві (вирощуванні) та переробці продукції рослинництва на закритому ґрунті; 0,57% – для ріллі, сіножатей і пасовищ, розташованих у гірських зонах і на поліських територіях; 0,57% – для багаторічних насаджень, крім розташованих у гірських зонах і на поліських територіях; 0,19% – для багаторічних насаджень у гірських зонах і на поліських територіях; 2,43% – для земель водного фонду; 6,33% – для ріллі, сіножатей і пасовищ, які перебувають у власності або оренді у с/г товаровиробників, що спеціалізуються на виробництві (вирощуванні) та переробці продукції рослинництва на закритому ґрунті [1].

Для підтвердження статусу платника єдиного податку четвертої групи або ж для переходу на спрощену систему оподаткування щорічно сільськогосподарські товаровиробники мають подати до 20 лютого поточного року документи, перелік яких визначено у пп. 298.8.1 ст. 298 ПКУ, а саме: загальну податкову декларацію з податку на поточний рік щодо всієї площі земельних ділянок, з яких справляється податок (сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ, багаторічних насаджень), та/або земель водного фонду внутрішніх водойм (озер, ставків та водосховищ); звітну податкову декларацію з податку на поточний рік окремо щодо кожної земельної ділянки; розрахунок частки сільськогосподарського товаровиробництва (форма розрахунку частки сільськогосподарського товаровиробництва затверджена наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України від 26.12.2011 № 772); відомості (довідку) про наявність земельних ділянок.

Платники єдиного податку четвертої групи самостійно обчислюють суму податку щороку станом на 1 січня і не пізніше 20 лютого поточного року подають відповідному контролюючому органу за місцем розташування земельної ділянки податкову декларацію на поточний рік. До податкової декларації (загальної, нової загальної, уточнюючої загальної та/або звітної, нової звітної, уточнюючої звітної) додається додаток, який є невід'ємною частиною. Форма Додатка до податкової декларації передбачає заповнення колонки 9 «код регіону», в якій платники самостійно зазначають цифровий код регіону місця розташування відповідної земельної(их) ділянки(ок) - 2 знаки (наприклад, для Полтавської області - 16).

Сплачують податок щоквартально протягом 30 календарних днів, що слідує за останнім календарним днем податкового (звітного) кварталу, у таких розмірах: у I кварталі – 10 %; у II кварталі – 10 %; у III кварталі – 50 %; у IV кварталі – 30 %.

Суб'єкти господарювання мають врахувати, що підставами для анулювання реєстрації платника єдиного податку четвертої групи є: неподання повно-

го пакету податкової звітності з обов'язковими додатками до контролюючих органів за місцем основного обліку та за місцезнаходженням земельних ділянок та менший ніж 75 відсотків розмір частки сільськогосподарського товаровиробництва юридичної особи у попередньому році [2].

Отже, спрощена система оподаткування четвертої групи приваблює багатьох платників простішими правилами податкового обліку та меншим ризиком різних перевірок і санкцій. Але в теперішній час, як стверджують експерти, єдиний податок втратив своє первісне призначення і вже не замінює більшості податків, як при його запровадженні.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України від 02 грудня 2010 р. № 2755-VI / URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. (дата звернення 24.02.2021).

2. Лега О. В., Яловега Л. В. Динаміка нормативного забезпечення оподаткування сільськогосподарських товаровиробників. *Інноваційна економіка*. 2016. № 1. – 2. С. 103 – 109.

ІВАЩЕНКО Вікторія, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Бакалавр»

ТЮТЮННИК Світлана, к.е.н., доцент, професор кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Однією з найважливіших умов функціонування діяльності суб'єкта господарювання є наявність у його власності ресурсів, важливу частину у складі яких, займають запаси. Запаси, зазвичай, займають вагому частку у структурі витрат суб'єктів діяльності різноманітних сфер, тому облік та оцінка запасів має безпосередній вплив на фінансовий стан та результати його діяльності.

Для розкриття економічної сутності терміну «запаси» варто розглянути його трактування у Положенні (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси». Від так, відповідно до П(С)БО 9 «Запаси» – це активи, що утримуються для подальшого продажу (розподілу, передачі) за умов звичайної господарської діяльності; перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва; утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством [1].

Основними проблемами організації обліку виробничих запасів підприємства є: неправильне визначення первісної вартості придбаних запасів; неправильне визначення справедливої вартості запасів при їх віднесенні до статутного капіталу, безоплатному одержанні, бартерному обміні; неправильний вибір оцінки на дату складання балансу; складність віднесення запасів до певної групи; недоцільність використання методів списання виробничих запасів; незадовільна організація складського господарства та зберігання запасів; недостатність автоматизації первинного обліку виробничих запасів підприємств; неправильне визначення норм витрат на одиницю продукції; невідповідний рівень контролю та оперативного регулювання процесів утворення та використання запасів; відсутність комплексного поєднання даних усіх видів обліку підприємства для забезпечення керівництва підприємства необхідною управлінською інформацією

про запаси [2].

Однією з грубих помилок, яка виникає при організації обліку запасів – це неправильне віднесення витрат до «інших витрат» при визначенні первісної вартості придбаних за плату запасів. До таких витрат, зокрема, належать прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці і відрядження, інші прямі витрати підприємства на доопрацювання і підвищення якісно технічних характеристик запасів.

Також виникають труднощі у визначенні справедливої вартості запасів. Первісною вартістю запасів вважається справедлива вартість запасів при внесенні до статутного капіталу підприємства, при одержанні запасів підприємством безоплатно, при придбанні у результаті обміну, тощо.

За результатами аналізу сучасних питань організації обліку виробничих запасів розкрито основні, раніше не вирішені, проблеми та запропоновані шляхи удосконалення обліку виробничих запасів підприємства, такі як: створення загальнодержавної бази стосовно середніх цін на ринках на розповсюджені види активів - для вирішення проблеми визначення первісної вартості, справедливої вартості та чистої вартості реалізації запасів; впровадження обґрунтованої класифікації запасів подолає складність віднесення запасів до певної групи; автоматизація робочих місць складських працівників та працівників обліку для зростання рівня інформаційного забезпечення управління виробничими запасами підприємств; створення взаємозв'язаних узгоджених систем бухгалтерського обліку і внутрішнього контролю запасів для вирішення проблеми невідповідного контролю використання запасів.

Підсумовуючи вище зазначене, можна зробити висновок, що реалізація перелічених напрямів удосконалення обліку запасів підприємством призведе до значного підвищення результативності його фінансово-економічної діяльності.

Від так, усунення сукупності вище перелічених проблем на підприємствах можливе з допомогою використання вдало підібраних конфігурацій автоматизованих програмних продуктів, що допомагають в раціональному управлінні запасами та їхньому оперативному обліку. Саме завдяки наявності запасів забезпечується неперервність, безперервність та рівномірність діяльності, адже вони є основною рушійною силою, що сприяють господарюванню, тому так важливо правильно їх обліковувати.

Список використаних джерел:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: Наказ Міністерства фінансів України від 20.09.1999 р. № 246. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення 24.02.2021).
2. Князюк І. Актуальні проблеми обліку запасів на підприємствах України. *Удосконалення обліку й аналізу в системі управління підприємства*. 2015. № 2. С. 63 - 65.

*ІЛЬІНА Руслана, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальність 071 Облік і оподаткування СВО Бакалавр,
ЗАВАЛЬНЮК Андрій, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальність 071 Облік і оподаткування СВО «Магістр»,*

МОКІЄНКО Тетяна, к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

ДОСЛІДЖУВАНІСТЬ ПИТАННЯ ОБЛІКУ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

Кредиторська заборгованість є одним із вагомих джерел формування засобів для суб'єктів господарювання через те, є складовою сегменту господарських операцій підприємств, з точки зору їх фінансової стабільності. Але, залучення позикових засобів у період сьогодення, скероване не на процвітання основного виробництва, а, навпаки, на ліквідування зобов'язань перед суб'єктами господарювання - кредиторами.

Прийнято припускати, що суб'єкти господарювання, які користуються у ході господарської діяльності лише власним капіталом, має максимальну стійкість. Ґрунтуючись на основні характеристики кредиторської заборгованості, її можна класифікувати за різними ознаками. За результатом дослідження наукових праць можна зробити висновок, що між науковцями у галузях економічного спрямування немає єдності, щодо сенсу даного поняття (табл. 1).

Таблиця 1

Підходи до розуміння терміна «кредиторська заборгованість (зобов'язання)» в економічній літературі

Джерело	Тлумачення поняття «кредиторська заборгованість»
І. А. Бланк	Поточні зобов'язання підприємства.
К. С. Сурніна	Сума, яку суб'єкт господарювання зобов'язано сплатити іншому підприємству у зазначений термін.
І. О. Власова	Сума, заборгованості суб'єкта господарювання, кредиторам на визначену дату.
Р. П. Гончарук	Компонент кругообігу капіталу, який є предметом правовідносин між боржником та його кредитором, що виникли внаслідок минулих подій та мають гривневий еквівалент.
Г. О. Крамаренко, О. Є. Чорна	Причина невчасного виконання суб'єктом господарювання своїх зобов'язань: за розрахунками з бюджетом; з оплати праці; за розрахунками за продукцію, роботи; з іншими кредиторами.

Умови вибору підрядників або постачальників для кожного суб'єкта господарювання можуть бути індивідуальними й доповнені іншими особливими для певного підприємства критеріями.

Зобов'язання - заборгованість суб'єктів господарювання, яка виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди.

А. А. Ковальова з погляду фінансових вимог та кращого управління капіталом поділяти позиковий капітал на три групи: короткостроковий – з терміном погашення до одного року; середньостроковий – з терміном погашення від 1 до 3 – 4 років; довгостроковий – з терміном погашення більше 3 – 4 років.

А. М. Василюк виділяє за складністю прості зобов'язання, які погашають одним платежем, та складні, які включають первинне зобов'язання та набір вторинних зобов'язань.

До обмежених у часі належать зобов'язання, строк виконання яких визначений у часі, до безстрокових – строк виконання, яких не визначений у часі.

Залежно від підстави виникнення Т. Г. Бойко виділяє зобов'язання договірні, які постають з угоди, домовленості сторін, та позадоговірні, що виникають незалежно від волі учасників угоди.

У бухгалтерському обліку класифікація є основою для організації аналітичного рівня відображення даних, а також для виокремлення ключових характеристик об'єктів для їх визначення та подальшої оцінки.

Класифікація зобов'язань в бухгалтерському обліку повинна враховувати всю множину господарських процесів, будуватися за економічною та юридичною ознаками.

Зобов'язання макрорівня характеризують політичні, економічні та соціальні процеси, які опосередковуються настанням правовідносин. Такі зобов'язання визначаються чинним законодавством в частині забезпечення охорони державної і приватної власності, прав та інтересів громадян.

Бруханський Р. Ф. досліджує кредиторську заборгованість як форму розрахунку за товари і послуги, які купують у ході операційної діяльності, що систематично використовуються у виробництві (в якості сировини) чи для реалізації або рахунками до сплати. Корифей бухгалтерського обліку Ф. Ф. Бутинець, який відмічає, кредиторську заборгованість, як форму розрахунку за надані послуги та товари, які придбаються у процесі операційної діяльності, що час від часу повторюються і використовуються у виробництві, тобто в якості сировини, чи для перепродажу.

Актуальне місце у кредиторській заборгованості посідають розрахунки з постачальниками та підрядниками: постачальник – це підприємство, яке впроваджує в обіг товар, послугу чи практично бере у даному участь, реалізуючи постачання товарно-матеріальних цінностей, надаючи послуги; підрядник – це суб'єкт господарювання, який за договором підряду виконує роботи для замовника.

Список використаних джерел:

1. Буряк І. О. Класифікація зобов'язань як важлива складова управління підприємством. URL: <http://chtei-knteu.cv.ua>. (дата звернення 03.03.2021).
2. Бруханський Р. Ф. Бухгалтерський облік: підручник. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 480 с.
3. Василюк А. М. Удосконалення обліку і аналізу розрахунків з покупцями та постачальниками. *Економічні студії*. 2014. № 1. Ч. 1. С. 37 – 39.
4. Ковальова А. А., Бойко Л. І. Напрями вдосконалення обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками. *Сучасні проблеми і перспективи розвитку обліку, аудиту та аналізу: теорія, методологія, організація*: Збірник тез доповідей учасників II Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції. Херсон, 2013. С. 49 – 55.
5. Орлов І. В. Розрахунки підприємств за операціями придбання: економіко-правовий зміст. URL: <http://www.irbis-nbu.gov.ua>. (дата звернення 10.03.2021).

6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання» : Наказ Міністерства фінансів України № 20 від 31 січ. 2000 р. *Верховна Рада України*. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення 10.03.2021).

КАРПЕЦЬ Анжела, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальність 071 Облік і оподаткування СВО «Магістр»,
ТАМАРА Карина, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальність 071 Облік і оподаткування СВО «Магістр»,
Яловега Людмила, к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

ДОКУМЕНТУВАННЯ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Відповідно до «Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку» № 88 від 24.05.1995 р. облікове відображення господарських операцій здійснюється шляхом документування. Облік основних засобів супроводжується здійсненням великої кількості операцій, що фіксуються в спеціально визначених для цього первинних документах. Без належно оформленого документу не може бути правомірним бухгалтерський запис, а власне, і повнота й достовірність облікової інформації.

Порядок формування первинної облікової документації щодо наявності, складу й руху основних засобів» регламентується Наказом Міністерства статистики України «Про затвердження типових форм первинного обліку» 352 від 29.12.1995 р. Первинні документи щодо обліку наявності й руху основних засобів, які використовуються у сільськогосподарських підприємствах наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Первинні документи щодо обліку основних засобів, що використовуються у сільськогосподарських підприємствах

Форма	Первинний документ	Призначення
ОЗСГ-1	«Акт прийняття-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів»	Складається для зарахування на баланс об'єктів основних засобів; переміщення об'єктів з одного структурного підрозділу до іншого; передачі об'єктів зі складу в експлуатацію; виключення зі складу основних засобів при передачі іншому підприємству за плату чи за договором оренди.
ОЗСГ-2	«Акт приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих (модернізованих) об'єктів»	Складається для оформлення впровадження в експлуатацію основних засобів після завершення їх ремонту, реконструкції чи модернізації виконаних власними силами чи підрядниками.
ОЗСГ-3	«Акт на списання основних засобів»	Складається для оформлення витрат вибуття окремих об'єктів (крім автотранспортних засобів) при повному або частковому їх списанні.
ОЗСГ-4	«Акт на списання авто-транспортних засобів»	Використовується для оформлення списання з балансу підприємства автомобілів, причепів, напівпричепів.
ОЗ-6	«Інвентарна картка обліку основних засобів»	Використовується для пооб'єктного обліку основних засобів. Підставою для оформлення даного реєстру є форми ОЗСГ-1, ОЗСГ-2, ОЗСГ-3, ОЗСГ-4, дані техніч-

Форма	Первинний документ	Призначення
		ної та іншої документації про цей об'єкт.
ОЗ-7	«Опис інвентарних карток з обліку основних засобів»	Використовується для реєстрації інвентарних карток обліку основних засобів із метою контролю за наявністю інвентарних карток.
ОЗ-8	«Картка обліку руху основних засобів»	Дані карток використовуються для складання річної статистичної звітності та форми № 5 «Примітки до річної фінансової звітності».
ОЗ-9	«Інвентарний список основних засобів»	Використовується для пооб'єктного обліку основних засобів із фіксацією МВО. Списки об'єктів формують за відповідними групами основних засобів і МНМА.

Із метою управління обліковою й амортизаційною політикою на підприємстві, формуються завдання первинного обліку наявності й руху основних засобів та їх амортизації:

- затвердження у Наказі про облікову політику прийомів ведення обліку наявності й руху основних засобів;
- визначення амортизації як витрат, що включаються у собівартість продукції, як джерела відтворення необоротних активів;
- обґрунтування доцільності використання обраних методів нарахування амортизації необоротних активів;
- формування системи первинних документів на основі здійснення господарських операцій із наявності й руху основних засобів;
- відображення записів господарських операцій щодо наявності й руху основних засобів у облікових регістрах на підставі первинних документів.

Відповідно до Методичних рекомендацій № 561 від 30.09.2003 р., застосування типових форм не є обов'язковим [2]. Водночас, Лист Держкомстату України «Щодо надання роз'яснення стосовно застосування типових форм первинного обліку» № 14/1-2-25/102 від 05.12.2005 р. № 14/1-2-25/102 від 05.12.2005 р., підтверджує, це судження щодо необов'язкового використання типових форм первинних документів, однак представники фіскальної служби наполягають на їх застосуванні. Первинні документи складаються як на паперових, так і на машинних носіях програмного продукту який використовує суб'єкт господарювання.

Отже, система первинного обліку операцій із наявності й руху основних засобів є джерелом достовірного відображення процесу функціонування системи первинного обліку необоротних активів, і уможлиблює здійснення контролю за порядком облікового відображення наявності й руху основних засобів та нарахування амортизаційних відрахувань із метою нагромадження коштів для їх відтворення.

Список використаних джерел:

1. Зюкова М. М. Облік основних засобів: проблемні питання. *Регіональні перспективи*. 2015. № 9–10. С. 58–62.
2. Методичні рекомендації з обліку основних засобів: Наказ Міністерства фінансів України № 561 від 30 вер. 2003 р. *Верховна рада України*. URL:<http://>

www.rada.gov.ua. (дата звернення 12.03.2021).

*КОРНІЙЧУК Антоніна освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»,
ДОРОШЕНКО Андрій, к.е.н., доцент, доцент кафедри економічної теорії та економічних досліджень*

ДЕБІТОРСЬКА ЗАБОРГОВАНІСТЬ: СУТНІСТЬ ТА НЕОБХІДНІСТЬ ОЦІНКИ

У процесі фінансово-господарської діяльності у підприємства постійно виникає потреба в проведенні розрахунків зі своїми контрагентами. Відвантажуючи виготовлену продукцію, підприємство, як правило, не отримує оплати одразу, тобто відбувається кредитування покупця. Таким чином, протягом періоду від моменту відвантаження продукції до моменту надходження платежу засоби підприємства знаходяться у вигляді дебіторської заборгованості.

В економічній літературі немає єдності щодо визначення сутності поняття «дебіторська заборгованість». Особливий підхід до тлумачення дебіторської заборгованості спостерігається у закордонних авторів. Так, «accounts receivable» з англійського поряд із дебіторською заборгованістю має такі варіанти перекладу: рахунки дебіторів, рахунки до отримання, дебітор по розрахунку. Латинське слово «debitum» перекладається як борг, обов'язок.

При оцінці короткострокової дебіторської заборгованості її необхідно підрозділити на звичайну («спокійну»), наприклад, за розрахунками з поставальниками, що мають з організацією постійні, стійкі господарські зв'язки, і термінову дебіторську заборгованість, наприклад, по платежах за кредит з терміном надання, що закінчується, або по податкових і прирівняних до них платежах. Після цього слід простежити за динамікою зміни терміновій і «спокійній» заборгованості. Тенденції до збільшення питомої ваги термінових боргів в загальній сумі дебіторської заборгованості і по відношенню до «спокійних» боргів указують на можливість істотного зниження ліквідності.

Зобов'язання виникають з різних причин і в першу чергу при придбанні товарно-матеріальних цінностей, основних засобів і інших активів перед поставальниками, при здійсненні процесу виробництва перед працівниками, перед покупцями і замовниками, перед бюджетом, перед банками по отриманих кредитах і т. д.

Факти виникнення зобов'язань і їх погашення є розрахункові відносини. При цьому будь-яка організація може виступати як дебітором, так і кредитором.

Основними завданнями обліку розрахунків є:
своєчасне і правильне документування операцій по руху грошових коштів і розрахунків;

- своєчасне і правильне виробництво необхідних розрахунків як шляхом безготівкових перерахувань, так і готівкою;
- контроль за правильними і своєчасними розрахунками з бюджетом, банками, персоналом;
- контроль за дотриманням форм розрахунків, встановлених в договорах з покупцями і поставальниками;

- своєчасне вивіряння розрахунків з дебіторами і кредиторами для виключення простроченої заборгованості.

Раціональна організація контролю за станом розрахунків сприяє зміцненню договірної і розрахункової дисципліни, виконанню зобов'язань по поставках продукції в заданому асортименті і якості, підвищенню відповідальності за дотримання платіжної дисципліни, скороченню дебіторської і кредиторської заборгованості, прискоренню оборотності оборотних коштів і, отже, поліпшенню фінансового стану підприємства.

Перевірку стану розрахунків рекомендується починати з аналізу матеріалів інвентаризації розрахунків.

У разі потреби потрібно провести звірку розрахунків з дебіторами і кредиторами з складанням актів звірок. Для цієї роботи можна привернути і співробітників бухгалтерії підприємства, що перевіряється.

В цілому, при перевірці правильності розрахункових операцій слід звернути особливу увагу на наступну:

- на правильність оплати або отримання сум за прийняті або відвантажені матеріальні цінності;

- на наявність виправдувальних документів при здійсненні цих операцій і правильність їх оформлення;

- на повноту оприбутковування і правильність списання отриманих цінностей.

Ефективна організація аналізу і управління дебіторською заборгованістю вирішує наступні задачі, що стоять перед підприємством:

- забезпечення постійного і дієвого контролю за станом заборгованості, своєчасним надходженням достовірної і повної інформації про стан і динаміку заборгованості, необхідної для ухвалення управлінських рішень;

- дотримання допустимих розмірів дебіторської заборгованості і їх оптимального співвідношення;

- забезпечення своєчасного надходження засобів по рахунках дебіторів і кредиторів, що виключають можливість застосування штрафних санкцій і нанесення збитків;

- виявлення неплатоспроможних і недобросовісних платників;

- визначення політики підприємства у сфері розрахунків, зокрема надання товарного кредиту, знижок і інших пільг споживачам продукції, отримання комерційних кредитів при розрахунках з постачальниками.

Список використаних джерел:

1. Белокоз О. Відмінності між вітчизняними та міжнародними підходами до оцінки дебіторської заборгованості торговельних підприємств. Галицький економічний вісник. 2016. №3. С. 197–201.

2. Бланк И. А. Финансовый менеджмент. Киев: Ника-Центр Ельга, 2004. 656 с.

3. Бондаренко О.С. Сучасні підходи до обліку дебіторської заборгованості у вітчизняній та зарубіжній практиці. Інвестиції: практика та досвід, 2017. № 18. С. 36–39.

КОРХ Ірина, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Бакалавр»

ЛЕГА Ольга, к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

ОСОБЛИВОСТІ РОЗПОДІЛУ ЗАГАЛЬНОВИРОБНИЧИХ ВИТРАТ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Важливим питанням обліку загальновиробничих витрат у сільськогосподарських підприємствах є вибір оптимального методу і бази для розподілу загальновиробничих витрат. База розподілу повинна враховувати причинно-наслідковий взаємозв'язок між непрямими витратами і об'єктами, які є основою для їх розподілу. При виборі бази для розподілу потрібно використати такий показник, який би максимально точно забезпечив віднесення непрямих витрат на відповідні об'єкти калькулювання [1].

Відповідно до П(С)БО 16 «Витрати» можливими базами для розподілу загальновиробничих витрат є години праці, заробітна плата, обсяг діяльності, прямі витрати [2].

У сільському господарстві зазначені витрати найчастіше розподіляють між об'єктами витрат пропорційно загальній сумі витрат за окремою галуззю, за винятком вартості: насіння (у рослинництві); кормів (у тваринництві); сировини, матеріалів та напівфабрикатів (у промислових виробництвах).

В зарубіжній обліковій практиці розмежовують наступні типи баз для розподілу витрат:

а) використання – як вимір суми групи витрат, які спожиті об'єктом. Цей тип забезпечує найкращу базу для розподілу. Наприклад, машино-години, тонно-кілометри, технічні години.

б) діяльність – розглядається як показник суми витрат, необхідних для підтримання обсягу робіт визначеним об'єктом витрат. Прикладом таких баз є витрати на оплату праці, відпрацьовані години (людино-години, кормо-дні), кількість працівників, прямі матеріальні витрати, обсяг продажу.

в) обсяг – означає, що сума групи витрат в основному є постійною незалежно від впливу об'єкту витрат на потреби виробництва чи обсяг діяльності. Такими базами для розподілу витрат можуть бути одиниці займаної площі (квадратні метри), кількість комп'ютерів, телефонів. Наприклад, витрати на утримання приміщень (орендна плата, плата за землю, прибирання, охорона, освітлення, опалення та ін.) можуть бути розподілені на основі квадратних метрів, які займає кожний підрозділ. Незважаючи на обсяг діяльності кожного підрозділу, вони отримують лише частину загальних витрат по утриманню приміщення пропорційно займаній площі квадратних метрів [1].

Іноземні обліковці при виборі бази розподілу накладних витрат підприємства поділяють на 2 категорії: а) високоавтоматизовані; б) малоавтоматизовані з великою втратою робочої сили (трудомісткістю). У високоавтоматизованих фірмах накладні витрати складаються головним чином з витрат на використання обладнання (електроенергія, технічне обслуговування, амортизація). Вибір часу роботи машин на виготовлення продукції є доброю базою для розподілу накладних витрат. Такі фірми звичайно використовують декілька видів машино-

годинної бази для розподілу накладних витрат.

У малоавтоматизованих фірмах з великою витратою робочої сили сума накладних витрат тісно пов'язана з оплатою праці. В них обґрунтованою базою розподілу накладних витрат є кількість робочого часу або сума прямої заробітної плати. З них прямі години праці більш широко розповсюджені. Більшість непрямих витрат більш тісно пов'язані із годинами затраченої працівниками праці на виробництво продукції, ніж сумою отриманої заробітної плати робітниками.

Сук П.Л. і Криворот О.Г. вважають, що лише за умови, що ставка заробітної плати є незмінною протягом всього виробничого процесу або коли збільшення заробітної плати за продуктивнішу роботу займає пропорційно менше часу, застосування в якості бази для розподілу накладних витрат прямої кількості годин праці і прямої заробітної плати дають приблизно однакові результати. Якщо це не відбувається, то базою для розподілу накладних витрат доцільно брати пряму кількість витрачених годин праці [3].

Розподіл загальновиробничих витрат здійснюється за звітний період на основі фактичних даних. Проте, на підприємствах з метою визначення собівартості продукції протягом періоду для ефективного управління, необхідна інформація про суму загальновиробничих витрат за певний проміжок часу. Якщо обліковий або технологічний період не закінчився і фактичні загальновиробничі витрати не підраховані, то необхідно застосовувати нормативні (планові) непрямі витрати, які визначають на основі нормативних ставок. Їх вираховують, як правило, як відношення фактичних загальновиробничих витрат минулого року і бази розподілу. Можливі також і інші методики визначення нормативних ставок. На невеликих підприємствах, які не включають окремі підрозділи, використовують загальну або єдину ставку нормативних витрат. Підприємства, які мають окремі підрозділи, застосовують цехові нормативні ставки загальновиробничих витрат. При цьому кожний підрозділ використовує окрему нормативну ставку, що пояснюється особливостями виробництва і різною продукцією, яку вони виготовляють у підрозділах.

Для сільськогосподарських підприємств найдоцільнішою базою для розподілу загальновиробничих витрат є сума прямої оплати праці. Вона забезпечує найбільш точний розподіл загальновиробничих витрат по відповідних об'єктах обліку.

Список використаних джерел:

1. Бондур Т.О. Загальновиробничі витрати як елемент виробничої собівартості в рослинництві. *Економіка АПК*. 2008. № 1. С. 126 - 130.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» № 318 від 31 груд. 1999 р. *Верховна Рада України*. URL : <http://zakon.rada.gov.ua>. (дата доступу 24.02.2021).
3. Сук П.Л., Криворот О.Г. Облік загальновиробничих витрат та їх розподіл в сільськогосподарських підприємствах. *Облік і фінанси АПК*. 2006. № 8. С. 88 - 92.

ЛЕГА Наталія, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

ПЛАКСІЄНКО Валерій, д.е.н., професор, завідувач кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

ІНФОРМАЦІЙНІ ІНТЕРЕСИ КОРИСТУВАЧІВ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

В сучасних умовах ефективність функціонування підприємств пов'язане з створенням інформаційної системи, здатної задовольнити запити всіх зацікавлених користувачів для обґрунтування та прийняття управлінських рішень [1]. Інструментом інформування користувачів виступає фінансова звітність [2]. Дані фінансової звітності, по-перше, це повна, неупереджена та достовірна інформація про поточний стан і результати функціонування підприємства, по-друге, джерело аналітичних висновків для визначення економічного потенціалу підприємств.

Інформація фінансової звітності повинна задовольняти як зовнішніх, так і внутрішніх користувачів. Узагальнимо інформаційні потреби користувачів фінансової звітності у табл. 1.

Таблиця 1

Інформаційні інтереси користувачів фінансової звітності*

Користувачі	Інформаційні інтереси
	Зовнішні
Власники, засновники	інформація про цінні папери, участь у капіталі підприємств, оцінка якості управління, дивідендна політика
Постачальники, кредитори	оцінка здатності підприємств вчасно виконувати свої зобов'язання, забезпечення зобов'язань, показники ліквідності, платоспроможності
Банки, кредитні установи	оцінка здатності підприємств вчасно виконувати свої зобов'язання, забезпечення зобов'язань, показники ліквідності, платоспроможності, інші показники оцінки фінансового стану, ступінь довіри до підприємства
Покупці та замовники	оцінка здатності підприємств вчасно виконувати свої зобов'язання, тривалість функціонування підприємства, показники ділової активності
Державна фіскальна служба	податкова політика, податкове планування, забезпечення зобов'язань, реальність діяльності, реальність господарських операцій
Зовнішні аудитори	підтвердження відповідності НП(С)БО, реальність показників
Державна статистика	узагальнення показників діяльності по галузях, результати діяльності
	Внутрішні
Керівництво	Показники фінансового стану, прибутковості, загроза банкрутству, перспективи розвитку
Працівники підприємства	Показники фінансового стану, прибутковості, загроза банкрутству
Фінансова служба	Показники фінансового стану для прогнозування конкурентоспроможності підприємства, показники рентабельності для планування виробничої стратегії
Бухгалтерія	Оцінка та аналіз показників фінансової звітності

* узагальнено на підставі [2]

Отже, бухгалтерська фінансова звітність надає у скомпонованому вигляді значний обсяг інформації, необхідної зовнішнім і внутрішнім користувачам. А саме: зміни у структурі господарських засобів і їх джерел, результати фінансово-господарської діяльності, рух грошових коштів підприємства.

Список використаних джерел:

1. Будько О. В. Фінансова звітність як джерело інформації для прийняття управлінських рішень. *Ефективна економіка*. 2013. № 1. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1721> (дата звернення 15.02.2021).

2. Скакун Л. А. Фінансова звітність – основне джерело фінансової інформації. *Облік і фінанси АПК: бухгалтерський портал*. URL: <http://magazine.faa.org.ua/finansova-zvitnist-osnovne-dzherelo-finansovoi-informacii.html> (дата звернення 15.02.2021).

МЕЛЬНИК Ярослава, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальність 071 Облік і оподаткування СВО «Бакалавр»,
ЧЕРНУХА Анатолій, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальність 071 Облік і оподаткування СВО «Магістр»,
МОКІЄНКО Тетяна, к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

СУТНІСТЬ ТА ОЗНАКИ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ

Для успішного і безпечного ведення бізнесу необхідно добре знання правових аспектів і достовірне відображення в обліку формування елементів власного капіталу організації. Раціональне формування та використання елементів власного капіталу підприємства вимагає постійного відстеження змін в його розмір і структуру. Це можливе за допомогою ведення бухгалтерського обліку господарських операцій, які спричиняють зміни в розмірі та складі власного капіталу і відображення цих даних в відповідних формах звітності.

Власний капітал представляє собою величину вартості засобів, які належать засновникам та власникам господарюючих суб'єктів. На розмір та обсяг власного капіталу можуть впливати ряд факторів. Зокрема: інвестиції які збільшують активи за рахунок додаткових коштів власника підприємства; вилучення коштів власниками підприємства, що зменшує активи підприємства; доходи, які ведуть до зростання власного капіталу суб'єкта господарювання; витрати, що зменшують величину власного капіталу підприємства.

Вплив представлених показників, які мають вплив на величину власного капіталу представлено на рис. 1.

Власному капіталу господарюючого суб'єкта характерні наступні ознаки:

- власний капітал є основним фактором виробництва;
- він характеризує фінансові ресурси господарюючого суб'єкта, що приносять йому прибуток;
- динаміка власного капіталу є дуже важливим фактором при визначенні ефективності господарської діяльності підприємства.

Власному капіталу господарюючого суб'єкта характерні наступні ознаки: власний капітал є основним фактором виробництва; він характеризує фінансові ресурси господарюючого суб'єкта, що приносять йому прибуток; динаміка вла-

сного капіталу є дуже важливим фактором при визначенні ефективності господарської діяльності підприємства.

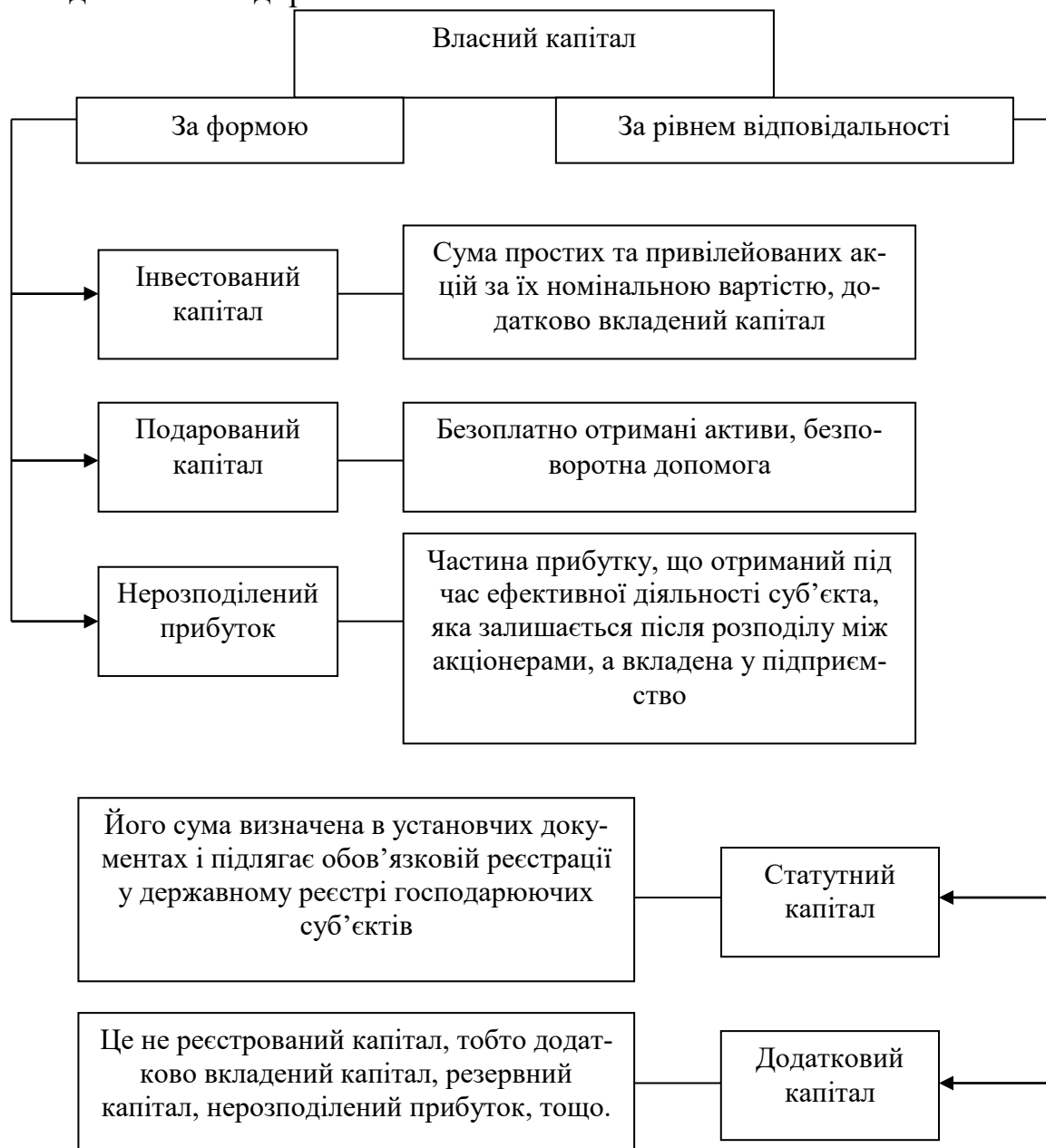


Рис. 1. Класифікація власного капіталу

Власний капітал підприємства представляє собою частку майна підприємства, яка може бути сформована за рахунок коштів власників.

Для більшості суб'єктів господарювання основним елементом власного капіталу є статутний (зареєстрований) капітал. До такого капіталу відносять: вклади власників суб'єкта господарювання в його активи за номінальною вартістю відповідно до засновницьких документів.

У відповідній статті балансу наводиться зафіксована в установчих документах загальна вартість активів, які є внеском власників (учасників) до капіталу підприємства.

Сума статутного капіталу, а також рішення про його збільшення або зменшення мають бути зареєстровані у Державному реєстрі господарських

одиниць і за вартістю відповідати даним фінансової звітності.

Для деяких господарюючих суб'єктів, однією із складових власного капіталу виступає пайовий капітал. Даний вид капіталу притаманний для: колективних сільськогосподарських товаровиробників, кредитних спілок, житлово-будівельних кооперативів, споживчих товариств. У таких суб'єктів господарювання, статутний (зареєстрований) капітал формується за рахунок пайових внесків.

Список використаних джерел.

1. Бобяк А. П. Власний капітал підприємства, як економічна категорія, та його облік. URL: pbo.ztu.edu.ua/article/download/43193/39979.10. (дата звернення 10.03.2021).
2. Господарський кодекс України № 436-15 від 19 квіт. 2012 р. *Верховна Рада України*. URL: <http://www.rada.gov.ua>. (дата звернення 10.03.2021).
3. Мовчан А. О. Власний капітал як об'єкт обліку та аналізу. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. Вип. 8. С. 1144 – 1148.
4. Плаксієнко В. Я. Бухгалтерський облік у виробничих та агросервісних кооперативах : навч. посіб. / за заг. ред. Плаксієнко В. Я. 2-ге вид. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 520 с.
5. Погрішук В. Г., Волощук Р. Є. Власний капітал підприємства: сутність і особливості формування в Україні. *Економіка та держава*. 2020. № 7. С. 16 – 23.

МІХЕСВА Катерина, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальність 071 Облік і оподаткування СВО «Бакалавр»
ПИЛИПЕНКО Катерина, д.е.н., професор, професор кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

ЗАСТОСУВАННЯ ПЕРВИННИХ ДОКУМЕНТІВ ЩОДО ОБЛІКУ ЗАПАСІВ в ПрАТ «МИРГОРОДСЬКИЙ ЗАВОД МІНЕРАЛЬНИХ ВОД»: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Питання організації обліку виробничих запасів є досить актуальним на сьогоднішній день, оскільки запаси, як правило, є найбільш важливою й значною частиною активів підприємства, вони займають особливе місце у складі майна та домінуючі позиції у структурі витрат підприємств різних сфер діяльності; при визначенні результатів господарської діяльності підприємства та при висвітленні інформації про його фінансовий стан.

Необхідною умовою підтримання виробництва сільськогосподарської продукції на певному рівні є постійна наявність частини оборотних активів у матеріальній формі (виробничі запаси). Так, щоб здійснювався процес виробництва, підприємство повинно мати в необхідних розмірах запаси посівного матеріалу, кормів, палива, мінеральних добрив та засобів захисту рослин і тварин, запасних частин та інших виробничих запасів. При їх використанні ростуть витрати на виробництво. Результатом процесу виробництва є створення готової продукції і виробничі запаси переходять у форму готової продукції [4].

Запаси - активи, які утримуються для подальшого продажу (розподілу, передачі) за умов звичайної господарської діяльності; перебувають у процесі

виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва; утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством [3].

Рух товарно-матеріальних цінностей, тобто їх надходження, використання і вибуття, має оформлятися первинними документами. Типові форми таких документів затверджені Наказом № 193. Хоча підприємство може використовувати і самостійно розроблені форми, узявши за основу типові. При цьому потрібно пам'ятати, що самостійно розроблений первинний документ має містити всі обов'язкові реквізити, передбачені для первинного документа ст. 9 Закону № 996 і Положенням № 88.

Первинні документи - це документи, створені в письмовій чи електронній формі, які містять відомості про господарські операції, включаючи розпорядження та дозволи адміністрації (власника) на їх проведення (п. 2.1 Положення № 88) (табл. 1).

Таблиця 1

Первинні документи які застосовуються для обліку запасів залежно від способу надходження

Надходження ТМЦ від поставальників	<ul style="list-style-type: none"> - Прибутковий ордер типової форми № М-4; - ТТН зі штампом «оприбутковано»; - Акт про приймання матеріалів типової форми № М-7 або комерційний акт (якщо запаси надходили залізничним транспортом); - Прибутковий ордер типової форми № М-4.
Надходження давальницької сировини на переробку	Акт про приймання матеріалів типової форми № М-7.
Надходження ТМЦ з виробництва	Накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів типової форми № М-11.
Інші випадки надходження ТМЦ	<ul style="list-style-type: none"> - Прибутковий ордер типової форми № М-4, - Акт про приймання матеріалів типової форми № М-7, - ТТН; - Накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів типової форми № М-11; - Накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів типової форми № М-11, - Акт про приймання матеріалів типової форми № М-7, - Прибутковий ордер типової форми № М-4, - ТТН - Закупівельний акт; - Квитанція (типова форма № 1-ВТ), - Товарний ярлик (типова форма № 3-ВТ)

Господарські операції відображаються в бухгалтерському обліку методом їх суцільного та безперервного документування. Записи в облікових регістрах здійснюються на підставі первинних документів.

Дані з первинних документів (особливо якщо вони мають грошовий вимірник) є надто важливими не лише для бухгалтерського та податкового обліку, але й для складання статистичної звітності, звітності для управлінського обліку.

На даних бухобліку базується фінансова, податкова, статистична й інші

види звітності, що використовують грошовий вимірник.

Тобто первинний документ здебільшого буде основою для відображення господарських операцій не лише у бухгалтерській, а й в інших видах звітності, у тому числі податковій.

Процедури організації документування господарських операцій включають у себе такі:

1) визначення переліку форм первинних документів, необхідних для здійснення документування господарських операцій із виробничими запасами; При цьому треба враховувати, що типові форми первинних документів не завжди забезпечують аграрним підприємствам можливість документування операцій з обліку виробничих запасів сільськогосподарського призначення, тому аграрні підприємства або користуються спеціальними галузевими формами первинних документів, або розробляють власні;

2) розробка та затвердження форм первинних документів з обліку руху виробничих запасів для внутрішньогосподарського використання, що не затверджені державними органами, але, на думку підприємства, необхідні для забезпечення вірогідності обліку;

3) розробка та затвердження Робочих інструкцій до первинних документів, які включають детальний перелік операцій, які здійснюються в процесі складання документа, та визначення відповідальних осіб за виконання цих операцій та підписання документів. Саме Робоча інструкція визначає кількість осіб та їх повноваження щодо надання первинним документам юридичної сили та доказовості;

4) розробка та затвердження Графіку документообігу. Ця процедура є обов'язковою складовою частиною системи організації обліку на підприємстві, визначеної Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»;

5) розробка та затвердження порядку подання первинних документів для бухгалтерської обробки, який включає в себе процедури приймання, бухгалтерського контролю, групування, таксування, контирування та внесення облікової інформації до облікових реєстрів чи електронного середовища комп'ютерного обліку [1].

На сьогодні існує ряд негативних аспектів обліку виробничих запасів, а саме:

- низький рівень оперативності інформаційного забезпечення управління виробничими запасами підприємств;
- невідповідний рівень контролю та оперативного регулювання процесів утворення запасів;
- обмеженість контролю використання виробничих запасів тощо.

Щодо питань раціонального й ефективного використання всіх виробничих запасів, особлива роль повинна належити їх первинному обліку. Недоліки організації обліку виробничих запасів найбільш частіше виявляються при інвентаризації, звірці даних складського обліку, коли визначаються нестачі й значні розбіжності за рахунок пересортування окремих видів матеріалів, а також помилок у первинних документах і облікових реєстрах, що характеризують над-

ходження й рух матеріалів. Тільки при правильній організації документування та складського обліку виробничих запасів можливе зменшення матеріальних втрат [2].

Однією із важливих проблемних питань обліку виробничих запасів є значна трудомісткість заповнення та обробки первинних і зведених документів.

Документи на надходження і витрати матеріалів, які передаються у бухгалтерію, потребують повсякденної обробки і відображення в тих чи інших облікових регістрах. При цьому, для своєчасного відображення і контролю за наявністю і рухом виробничих запасів на підприємстві є доцільним складати і затверджувати графік документообігу та чітко його дотримуватися.

Дослідивши приватне акціонерне товариство «Миргородський завод мінеральних вод», пропоную підприємству розробити «Акт на списання ТМЦ». Чинним законодавством не передбачена типова форма такого акта. Тому, враховуючи положення ст. 9 Закону від 16.07.99 р. № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», підприємство має розробити її самостійно.

В акті зазначають найменування зіпсованої продукції, що підлягає списанню, її кількість та вартість, а також причини псування. Акт складається у двох примірниках (один передають матеріально відповідальній особі, другий – до бухгалтерії) та підписується членами інвентаризаційної комісії.

Список використаних джерел:

1. Левченко З.М. Організація бухгалтерського обліку виробничих запасів аграрного підприємства. *Економіка і суспільство*. 2016. Випуск № 3.
2. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік. [5-те вид., перероб. і доп.]. Житомир: ПП «Рута», 2009. 912с.
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text>.
4. Криворучко Л.В., Пилипенко К.А. Виробничі запаси у звітності господарюючих суб'єктів : актуальність та необхідність. *Розвиток соціально – економічних систем у трансформаційних умовах* : матер. VIII Міжнар. наук. – практ. конф. студентів і молодих учених (м. Бердянськ, 06 – 07 лютого 2019 р). Бердянськ–Київ: ФОП Халіков Р.Х., 2019. С. 75 – 76.

НОСЕНКО ЯНА, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальність 071 Облік і оподаткування СВО «Бакалавр»,

КИЧЕНКО Дмитро, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальність 071 Облік і оподаткування СВО «Магістр»,

МОКІЄНКО Тетяна, к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

ОБЛІКОВЕ ВІДОБРАЖЕННЯ ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА

Сільське господарство є базовою галуззю народного господарства, так як воно забезпечує задоволення найпершої потреби людини – потреби їжі. Продовольча безпека є важливою складовою національної безпеки будь-якої держави, оскільки характеризує політичну незалежність країни, її економічну цілісність, і стабільність, соціальну забезпеченість населення і продовольчі потреби гро-

мадян. Саме через це найгострішою проблемою агропромислового комплексу залишається ситуація щодо збільшення обсягів виробництва продукції рослинництва.

Процес виробництва представляє собою одним із основних процесів господарської діяльності будь-якого суб'єкта господарювання. Процес виробництва це, з однієї сторони, процес використання засобів та предметів праці і самої праці, а з другого – одержання кінцевого продукту (готової продукції, товарів, робіт тощо).

Економічно обґрунтована класифікація виробничих витрат дозволяє виявити об'єктивно існуючі групи витрат, процеси формування витрат і взаємовідносини між їх окремими частинами, цілеспрямовано здійснювати ефективне управління виробничим процесом.

Дивлячись на те, що виробничі затрати є втіленням відповідних факторів виробництва, то їх економічний зміст можна визначити як спожиту частку виробничих ресурсів.

Витрати на виробництво – це матеріальні і грошові кошти, витрачені з метою їх повернення у збільшеній кількості, тобто з метою генерації грошових потоків і одержання доходу.

Підприємства аграрного сектору можна характеризувати через особливості та етапи обліку витрат, з яких складаються виробничі витрати (рис. 1).

Витрати виробництва – це спожиті в процесі виробництва засоби виробництва, які втілюють у собі минулу працю (сировину, матеріали, амортизацію основних засобів, працю працівників, зайнятих у процесі виробництва) з відповідними на неї нарахуваннями та ін.

В досліджуваному підприємстві по кредиту субрахунку 231 «Рослинництво» протягом звітного року показують оприбуткування с/г продукції від урожаю за плановою собівартістю. При цьому і витрати, і вихід продукції обліковуються наростаючим підсумком з початку року. Після визначення в кінці звітного року фактичної собівартості продукції планову собівартість коригують до рівня фактичної (розраховують калькуляційні різниці).

Після списання калькуляційних різниць за кредитом субрахунку 231 «Рослинництво» цей субрахунок закривається.

Основні бухгалтерські проведення з обліку виробництва і виходу продукції рослинництва, які складаються підприємством подано в табл. 1.

Правильна організація аналітичного обліку витрат і виходу продукції рослинництва для подальшого її калькулювання вимагає точного визначення об'єктів такого обліку та розмежування витрат по виробництву кожного виду продукції. Однак віднесення витрат безпосередньо на кожен вид продукції не завжди можливо і доцільно. В рослинництві це обумовлено тим, що від однієї культури отримують кілька видів продукції. З точки зору технології виробництва і господарської доцільності можливе об'єднання зроблених витрат на групи однорідних культур

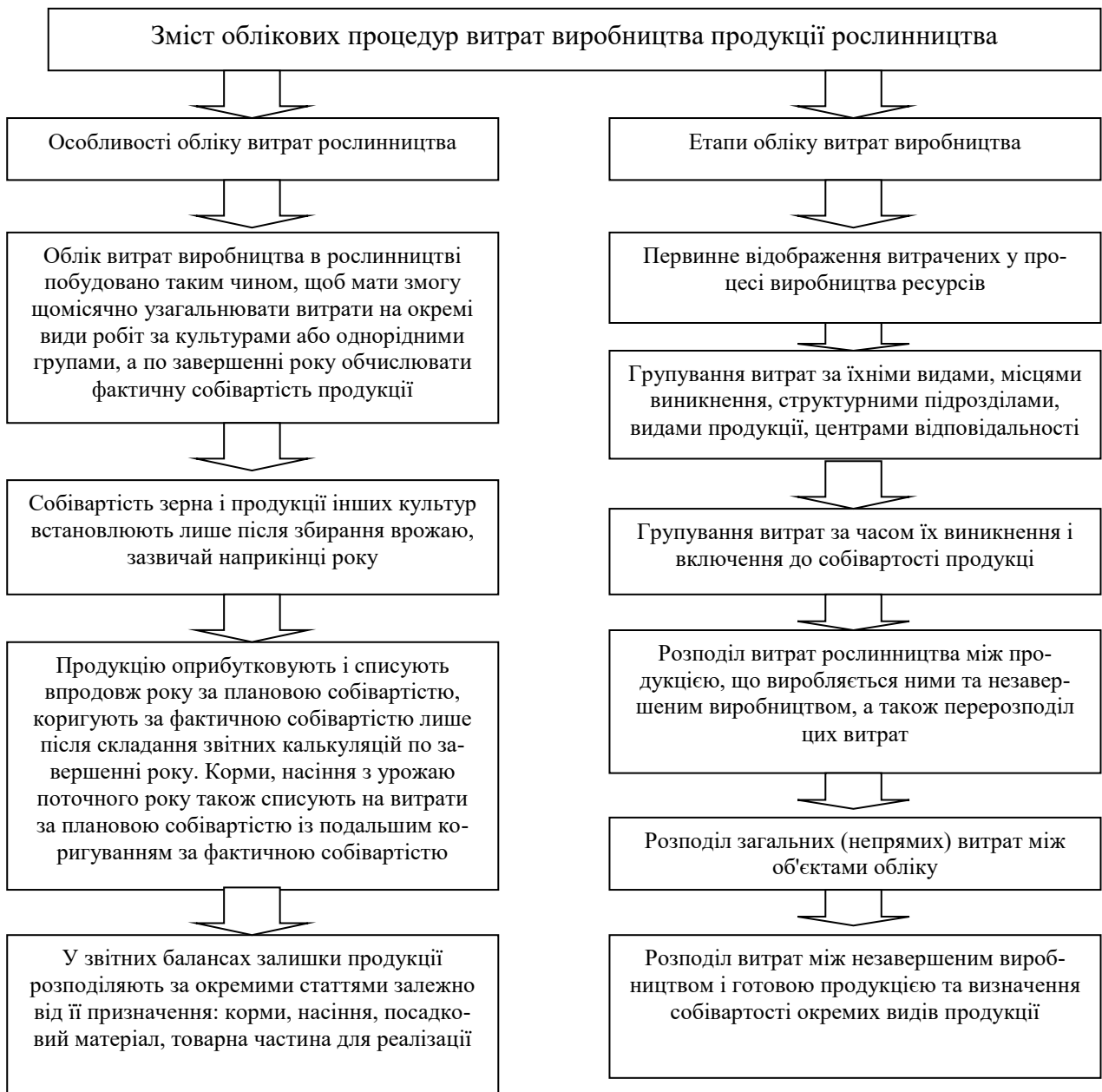


Рис. 1. Характеристика обліку витрат виробництва продукції рослинництва

Таблиця 1

Відображення на рахунках бухгалтерського обліку операцій з витрат виробництва та виходу продукції рослинництва

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
	Дебет	Кредит	
Списано ТМЦ, що використані на виробництво продукції рослинництва. В тому числі:			
- добрива, отрутохімікати;	231	208	25000
- різна сировина і матеріали;	231	201	15000
- нафтопродукти та інші види палива;	231	203	17805
- запасні частини;	231	207	69253
- насіння;	231	27, 208	27500
- малоцінні та швидкозношувані предмети.	231	22, 132	2356
Виконано роботи і надано послуги для рослинництва власними	231	234	7985

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
	Дебет	Кредит	
допоміжними виробництвами			
Списано витрати машинно-тракторного парку на рослинництво	231	91, 231	2348
Списано загальновиробничі витрати на зернові культури в порядку їх розподілу	231	91	6485
Частину витрат майбутніх періодів віднесено на сільськогосподарські культури (зернові культури)	231	39	6523
Нараховано підрядникам та іншим стороннім підприємствам і організаціям за виконані роботи і надані послуги по вирощуванню сільськогосподарських культур	231	63, 68	5481
Нараховано оплату праці за виконання робіт в рослинництві	231	661	45922
Нараховано єдиний соціальний внесок	231	651	2954
Списано витрати для рослинництва, проведені через підзвітних осіб	231	372	3456
Нараховано знос по основних засобах, що використовуються в рослинництві (Прямолінійний метод)	231	131	32659
Оприбутковано продукцію рослинництва від урожаю	27	231	8762

Список використаних джерел:

1. Баришевська І. В., Чаюн Т. І. Формування собівартості продукції рослинництва та шляхи її зниження на сільськогосподарських підприємствах. *Вісник Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва. Серія : Економічні науки.* 2014. № 7. С. 70 - 76.

2. Мокієнко Т. В., Кустолян О. Г., Луценко О. О. Витрати виробництва: сутність та завдання обліку. *Матеріали студентської наукової конференції Полтавської державної аграрної академії, 24-25 квітня 2019 р.* Полтава: РВВ ПДАА, 2019. Том І. С. 266 – 268.

3. Плаксієнко В. Я. Бухгалтерський облік у виробничих та агросервісних кооперативах : навч. посіб. / за заг. ред. Плаксієнко В. Я. 2-ге вид. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 520 с.

ПАВЛІЄНКО Ірина, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Бакалавр»
ЄРМОЛАЄВА Марина, к.е.н., доцент, професор кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ЯК СКЛАДОВА ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Організація бухгалтерського обліку згідно з Законом «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» передбачає, що підприємство самостійно: визначає облікову політику підприємства; обирає форму бухгалтерського обліку; розробляє систему і форми внутрішньогосподарського (управлінського) обліку, звітності і контролю господарських операцій, визначає права працівників на підписання бухгалтерських документів; затверджує правила документообігу і технології обробки облікової інформації, додаткову систему рахунків і реєстрів аналітичного обліку [1].

З прийняттям Закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» в обліковій практиці з'явився термін «облікова політика» – сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності [1]. В сучасній науковій думці існують різні підходи до тлумачення сутності цього поняття, які, на наш погляд, свідчать про те, що поняття «облікова політика» ще не достатньо вивчене і потребує подальших досліджень.

Так, Білуха М.Т. тлумачить облікову політику як «спосіб ведення облікового процесу» [2, с.499]. Бутинець Ф.Ф. відмічає, що облікова політика – «це не просто сукупність способів ведення обліку, обраних відповідно до умов господарювання, а й вибір методики обліку, яка дає змогу використовувати різні варіанти відображення фактів господарського життя. В широкому розумінні її можна визначити як управління обліком, а у вузькому – як сукупність способів ведення обліку (вибір підприємством конкретних методик ведення обліку)» [3, с.51].

Безруких П.С. дає таке визначення облікової політики: «Облікова політика являє собою вибір підприємством конкретних методик, форм, техніки ведення і організації бухгалтерського обліку, виходячи з встановлених правил і особливостей діяльності (організаційних, технологічних, чисельності і кваліфікації облікових кадрів, рівня технічного оснащення бухгалтерії)» [4, с.438].

Кужельний М.В., Лінник В.Г. під обліковою політикою підприємства розуміють сукупність конкретних методів і способів організації та форм ведення бухгалтерського обліку, прийнятих підприємством на підставі загальних правил та особливостей його роботи [5].

Швець В.Г. облікову політику розглядає, з одного боку, як сукупність прийомів і методів, за допомогою яких здійснюється керівництво бухгалтерським обліком в Україні в особі уповноважених на те законодавчих та виконавчих органів влади, з іншого — як сукупність конкретних методів і способів організації та форм бухгалтерського обліку, прийнятих підприємством на підставі загальних правил і особливостей господарської діяльності [6].

Для кращого розуміння сутності облікової політики, розглянемо поняття «політика». В довідковій та енциклопедичній літературі даються різні визначення політики, що свідчить про її багатогранність. Враховуючи предмет нашого дослідження обмежимося визначенням, яке, на наш погляд, дозволяє інтерпретувати облікову політику підприємства.

Політика – мистецтво упорядкування, управління; будь-яка цілеспрямована діяльність з досягнення певної мети [7]. Політика – організаційна і контрольно-регулятивна сфера суспільства, основана в системі інших таких самих сфер: економічної, ідеологічної, правової, культурної тощо [8]. Кожне підприємство як суб'єкт господарювання формулює свої цілі і обирає засоби для їх реалізації, тобто формує свою політику, зокрема політику оплати праці, кадрову, дивідендну, цінову, кредитну, фінансову, амортизаційну, облікову тощо.

Отже, облікова політика – це складова політики підприємства, це діяльність направлена на створення умов здійснення облікового процесу, це сукупність дій з упорядкування та управління, це організаційна і контрольно-

регулятивна сфера облікової діяльності.

Підсумовуючи сказане, даємо наступне трактування облікової політики. Облікова політика – цілеспрямована організаційно-управлінська діяльність, пов'язана з формуванням облікового порядку (чіткої організації бухгалтерського обліку, з дотриманням встановлених правил обліку). Тут, облікові правила – форма нормативно-правового акту, яким, на основі загальноприйнятих принципів та методів бухгалтерського обліку та фінансової звітності, встановлюються процедурні норми, що визначають порядок здійснення облікової діяльності.

Взаємозв'язок бухгалтерського обліку та облікової політики, на наш погляд, можна представити наступним чином: так як облікова політика створює для бухгалтерського обліку організаційні передумови (забезпечення), то це означає, що вона є об'єктом бухгалтерського обліку, з іншого боку, варіантність (альтернативність) організації бухгалтерського обліку робить можливим його віднесення до об'єктів облікової політики. Таке співвідношення пояснюється економічною природою поняття «облікова політика», яке одночасно містить обліковий та управлінський аспекти.

Облікова політика в більшій мірі є складовою бухгалтерського обліку, а отже і організації бухгалтерського обліку, ніж навпаки. Вважаємо, що облікова політика підприємства є об'єктом організації бухгалтерського обліку, а наказ про облікову політику підприємства - способом організації бухгалтерського обліку.

Список використаних джерел:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України № 996-IX від 16 липня 1999 р. *Верховна Рада України*. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/site2/p_bills_stand_laws.
2. Білуха М.Т. Курс аудиту. К. : Знання, 1998. 574 с.
3. Бутинець Ф.Ф. Організація бухгалтерського обліку: підруч. для студ. спец. «Облік і аудит» вищ. навч. закл. 3-є вид., доп. і перероб. Житомир: ПП «Рута», 2002. 592 с.
4. Безруких П.С. Бухгалтерский учет: ученик. Под ред. П.С. Безруких. М.: Высшая школа, 1999. 563 с.
5. Кужельний М. В., Лінник В.Г. Теорія бух обліку : підручник. К. : КНЕУ, 2001. 334 с.
6. Швець В. Г. Теорія бухгалтерського обліку : підручник. К. : Знання, 2004. 447 с.
8. Введение в политологию // www.vusnet.ru/biblio/archive
9. Политический глоссарий // www.conflicts.org

ПАВЛОВСЬКА Тетяна, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Бакалавр»
ПИЛИПЕНКО Катерина, д.е.н., професор, професор кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СУБРАХУНКУ 316 ПРИ ОБЛІКУ ГРОШОВИХ КОШТІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Сучасні глобальні тенденції до діджиталізації усіх сфер людської діяльності мають значний вплив на підприємництво. Тож переважна більшість підприємств у своїй діяльності застосовують саме безготівкові форми розрахунків через використання банківських систем. Тим паче при проведенні розрахунків в іноземній валюті.

Бухгалтерський рахунок 31, відповідно до Плану рахунків та Інструкції щодо його застосування, застосовується підприємствами для синтетичного обліку коштів на банківських рахунках підприємства (рис. 1). Кошти в іноземній валюті обліковуються на субрахунках 312, 314 та 316 [2, 4]. На субрахунках 312 та 314 збирається загальна інформація щодо наявності та переміщення грошових коштів в будь-якій іноземній валюті.

Субрахунок «Спеціальні рахунки в іноземній валюті» застосовується обліковцями для відображення банківських проведення зарахувань коштів у іноземній валюті через розподільчі рахунки, відповідно до п. 108 Положення № 5 [5], яке визначає порядок проведення операцій в іноземній валюті. Загалом же, відповідно до вищезгаданої Інструкції №291, субрахунок 316 використовується для обрахунку грошей, які підлягають розподілу або додатковому попередньому контролю, включаючи кошти в іноземній валюті, що підлягають обов'язковому продажу [2].

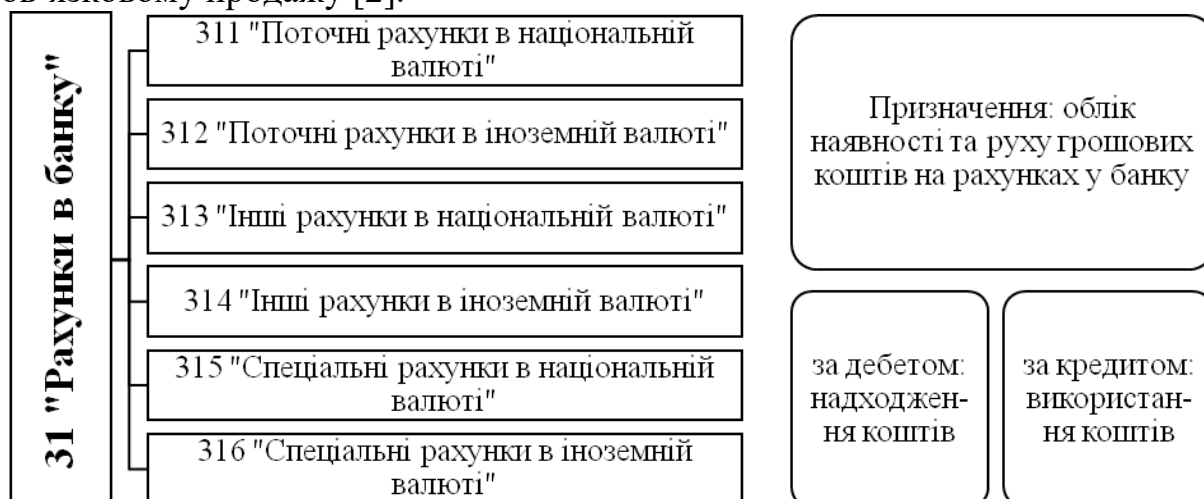


Рис. 1. Синтетичний облік грошових коштів на рахунку у банку [2]

Проте, варто враховувати, що постановою №78 [6] від 18 червня 2019 року був скасований обов'язковий продаж іноземної валюти зі спеціального розподільчого рахунку, а отже дану функцію субрахунок 316 втратив. Тепер же його основним призначенням є контроль, у разі надходження підприємству виручки у іноземній валюті за товари чи послуги, на предмет її належності конкретному резиденту.

Операції з грошовими коштами підприємства у іноземній валюті проводяться повз субрахунок 316, тобто відразу на поточний рахунок підприємства, якщо вони зазначені у п. 109 Положення №5 Національного банку. Серед них надання, отримання та повернення кредитів чи позик, переміщення коштів між власними рахунками підприємства, торгівля валютними цінностями та інші [5].

Частіше за все на 316 субрахунку обліковується надходження виручки від

експорту товарів та послуг. Так, отримання коштів за вже передані покупцеві товари або послуги обліковується як закриття розрахунків з нерезидентом на дату надходження валюти на розподільчий рахунок та відображається кореспонденцією за дебетом 316 та кредитом 362 рахунків.

У разі отримання авансу у іноземних коштах за ще не відвантаженою продукцією проводиться кореспонденція – Дт 316 – Кт 681. При цьому обов'язково повинен бути зафіксований курс Національного банку України на дату надходження відповідної валюти на розподільчий рахунок. І вже після відвантаження товару чи надання послуги, дохід буде відображено за цим курсом.

При перерахуванні валюти з розподільчого рахунку на поточний (Дт 312 – Кт 316) мають бути враховані курсові різниці, які утворюються при порівнянні курсів за датами надходження коштів в іноземній валюті на розподільчий рахунок та зарахуванням їх на поточний рахунок.

Наприклад, господарські операції та кореспонденція рахунків, що описують продаж товарів по передплаті (50000 дол. США) нерезиденту відображені у табл. 1.

Таблиця 1

Облік виручки при експорті товару

№	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума
		Дт	Кт	
1	Надходження передплати на розподільчий рахунок банку 17.12.2020 (курс НБУ – 27,74 грн до дол. США)	316	681	50000 дол. США або 1387000 грн
2	Перерахування одержаних коштів на поточний валютний рахунок 18.12.2020 (курс НБУ – 27,81 грн до дол. США)	312	316	50000 дол. США або 1390500 грн
3	Відображення курсової різниці на дату зарахування валюти на поточний рахунок ((27,81 - 27,74)*50000)	316	714	3500 грн
4	Відвантажено товар 19.12.2020 (курс НБУ – 27,81 грн до дол. США)	362	702	50000 дол. США або 1387000 грн
5	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ	702	641/ПДВ	0
6	Здійснено залік заборгованостей за суму раніше отриманого авансу	681	362	50000 дол. США або 1387000 грн

Створено автором на основі джерел 1, 3.

У даному прикладі курсова різниця була доходною для підприємства (операція 3 табл. 1), у протилежному випадку сума курсової різниці буде облікована за дебетом 945 рахунку.

Отже, грошові кошти на рахунках в банку в іноземній валюті, що отримуються резидентом, частіше всього у вигляді виручки за операції з експорту товарів чи послуг, повинні бути додатково контрольовані, а тому банк проводить їх через спеціальні розподільчі рахунки. В обліку підприємства цей процес відображається через субрахунок 316 «Спеціальні рахунки в іноземній валюті». Описана у Інструкції №291, одна з функцій даного рахунку: облік іноземної ва-

люти, що має бути обов'язково продана – скасована. Оскільки з Положення про заходи захисту та визначення порядку здійснення окремих операцій в іноземній валюті був вилучений розділ, що регулював дані операції. Таким чином з червня 2019 року іноземна валюта з розподільчого рахунку перераховується на поточний рахунок підприємства у повному обсязі.

Список використаних джерел:

1. Адамович Н. Экспорт без обов'язкового продажу валюти. *Податки & бухоблік*. 2019. №56. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2019/july/issue-56/article-45545.html> (дата звернення 26.12.2020).

2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій № 291 від 30 листопада 1999 р. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (дата звернення 26.12.2020).

3. Офіційний курс гривні щодо іноземних валют. *Офіційне Інтернет-представництво Національного банку України*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/markets/exchangerates?date=29.12.2020&period=daily> (дата звернення 26.12.2020).

4. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: наказ Міністерства Фінансів України № 291 від 30 листопада 1999 р. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99#Text> (дата звернення 26.12.2020).

5. Положення про заходи захисту та визначення порядку здійснення окремих операцій в іноземній валюті № 5 від 2 січня 2019 р. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0005500-19#Text> (дата звернення 26.12.2020).

6. Постанова про внесення зміни до Положення про заходи захисту та визначення порядку здійснення окремих операцій в іноземній валюті № 78 від 18 червня 2019 р. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0078500-19#Text> (дата звернення 26.12.2020).

ПАЛІЙ Микола, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

ЛПСЬКИЙ Роман, к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ

Для суб'єктів підприємницької діяльності особливого значення набуває правильне відображення обліку податків на рахунках бухгалтерського обліку. У світлі ПКУ очевидним є тісний взаємозв'язок бухгалтерського фінансового й обліку для цілей оподаткування, який має відобразитися в обліковій політиці платників податків [1].

Організація бухгалтерського обліку розрахунків з бюджетом за податками – це специфічний елемент облікової політики, оскільки формує інформацію щодо розрахунків за податками, як у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності, так і для цілей податкового законодавства та складання податкової зві-

ності. Головним фактором правильності ведення бухгалтерського обліку розрахунків з бюджетом за податками є чітко визначена організація бухгалтерського обліку, що впливає на об'єктивність та достовірність розкриття інформації у фінансовій та податковій звітності.

Податкова звітність є кінцевою стадією організації бухгалтерського обліку розрахунків з бюджетом за податками згідно з податковим законодавством, так як і фінансова звітність – організації бухгалтерського обліку підприємства [2]. На нашу думку, при формуванні Наказу про облікову політику доцільно виокремити розділ «Облік розрахунків з бюджетом за податками та платежами», який буде мати підрозділи:

1. Нормативна база.
2. Загальна інформація.
3. Облік податку на додану вартість.
4. Облік єдиного податку 4 групи.
5. Облік податку на доходи фізичних осіб.
6. Облік інших податків та зборів.

Поетапна організація облікового процесу розрахунків з бюджетом за податками у податковому обліку включає:

1. Формування первинних документів з обліку розрахунків з бюджетом за податками і платежами (ПДВ, ПДФО і т.д.)
2. Контроль за складанням первинної документації, її перевірка.
3. Реєстрація господарських операцій щодо обліку розрахунків з бюджетом. Формування Єдиного електронного реєстру з ПДВ.
4. Формування облікових реєстри обліку за рахунком 64 «Розрахунки за податками та платежами».
5. Складання податкової звітності: податкова декларація з податку на додану вартість; податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податку, і сум утриманого з них податку (ф. №1ДФ), Податкова декларація платника єдиного податку четвертої групи; інша податкова звітність.
6. Організація виконання податкового обов'язку - обчислення, задекларування та/або сплата суму податку та збору
7. Організація системи внутрішньогосподарського контролю за розрахунками з бюджетами за податками і платежами.

Для правильності бухгалтерського обліку розрахунків з бюджетом за податками та платежами необхідно: організувати облік розрахунків з бюджетом за податками згідно з чинним законодавством; визначити об'єкти обліку розрахунків з бюджетом за податками; організувати облік розрахунків з бюджетом за податками згідно з Податковим кодексом України; визначити методику розрахунків податків; реагувати на зміни податкового законодавства.

Список використаних джерел:

1. Крупей Н.С. Деякі аспекти формування облікової політики для цілей оподаткування. *Економічні науки. Серія «Економіка та менеджмент»*. 2012. Вип. 9 (2). С. 231–240
2. Лега О. Використання податкової інформації у розрахунках з бюдже-

том. *Agricultural and Resource Economics : International Scientific E-Journal*. 2017. Vol. 2. No. 3. Pp. 63–74. URL: www.are-journal.com. (дата звернення 01.03.2021).

ПИЛИПЕНКО Марина, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

ЯЛОВЕГА Людмила, к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

«БАЛАНС (ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН)»: ФОРМУВАННЯ В УМОВАХ АВТОМАТИЗОВАНОГО ОБЛІКУ

Бухгалтерська звітність суб'єкта господарювання є інформаційною системою, за допомогою якої здійснюються розрахунки показників фінансового аналізу суб'єкта господарювання. В Україні широкого розповсюдження набула автоматизована програма «1 С: Підприємство 8.3». Система даної програми призначена для вирішення широкого спектру облікових задач, що стоять перед сучасним підприємством. Програма «1 С: Підприємство 8.3» – універсальний програмний продукт для автоматизованого ведення бухгалтерського та податкового обліку, що вміщує формування обов'язкової регламентованої звітності. До форм регламентованої звітності належать: форми фінансової звітності; податкові декларації та розрахунки; форми статистичної звітності тощо. Ці форми оновлюються водночас із оновленням самої конфігурації.

Для роботи з регламентованими звітами у «1С: Бухгалтерії 8.3» призначена спеціальна обробка «Регламентована звітність» (меню «Звіти» – «Регламентована звітність» – «Регламентовані звіти вбудовані»). Дана панель складається з двох основних частин: перша – список видів регламентованих звітів; друга – журнал звітів і журнал вивантаження форм звітності в електронному вигляді. Альтернативним доступом до регламентованих звітів є довідник «Регламентовані звіти». У даному довіднику кожен регламентований звіт представлено окремим елементом які об'єднано у групи за видами звітності. У системі можливе редагування груп звітів і окремих звітів у довіднику (додавання, вилучення та переміщення).

Для формування нового регламентованого звіту у «1С: Бухгалтерії 8.3» із списку звітів довідника «Регламентована звітність» обрається необхідний звіт, наприклад, «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» із опцією «Новий». У діалоговому вікні встановлюється періодичність подання та період складання звіту й натиском опції «Заповнити» виконується розрахунок за даними інформаційної бази суб'єкта господарювання. Під час підготовки друкованої звіту, система автоматично розбиває його на сторінки й нумерує. Для роботи зі збереженими регламентованими звітами призначено журнал звітів в якому відображається список усіх сформованих й збережених звітів.

Регламентована звітність, і зокрема, «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», подається до державних органів, у форматі, що затверджений наказом ДПАУ «Про затвердження формату (стандарту) електронного документа звітності платників податків» № 351 від 19.08.2005 р. у файли з розширенням XML [2]. Даний сервіс активізується при натисканні на опції «Вивантаження» – «Виванта-

жити в xml».

Для формування та подання фінансової звітності використовується «М.Е.Дос» – система електронного документування, що уможливорює працювати з документами різних типів та призначення. Для створення, обробки, збереження та подачі «Балансу (Звіту про фінансовий стан)» до контролюючих органів, у програмі «М.Е.Дос» передбачено модуль «Реєстр звітів». Бланк звіту після відкриття автоматично заповнюється даними із ідентифікаційної картки реквізитів, його перевірка здійснюється шляхом обрання опції «Наступні дії» – «Перевірити звіт». У разі виявлення програмою «М.Е.Дос» помилок, на екран червоним кольором відсвітяться поля, що підлягають корегування, а на вкладці «Помилки» виводиться перелік рекомендацій щодо їх виправлення. Після виправлення звіт перевіряється повторно.

Для підписання документів у «М.Е.Дос» налаштований комплект підписів, зокрема: меню «Адміністрування» – «Параметри системи» – «Підпис». Звіт підписується із опції «Наступні дії» – «Передати звіт на підпис» – «Підпис» – тип підпису «Бухгалтер-Керівник-Печатка», шляхом введення паролю у відповідне поле секретного ключа. Після підписання документів їх передають до контролюючих органів, шляхом обрання опції «Подати у контролюючий орган». Як результат у меню «Протокол», з'явиться запис про відправку.

У разі прийняття звіту контролюючими органами, генерується відповідь у вигляді «Повідомлення про прийом документу» та «Квитанція з результатами обробки звіту», що надходять у «М.Е.Дос» як звичайна вхідна кореспонденція.

Узагальнюючи вище викладене, можна зробити висновок, що на ринку інформаційних технологій провідні позиції традиційно мають ті бухгалтерські програми, які задовольняють вимоги користувачів щодо формування різних видів бухгалтерської звітності.

Автоматизація облікового процесу уможливорює істотно полегшити працю бухгалтера, підвищити оперативність та точність облікової інформації, уможливорює здійснювати економічний та фінансовий аналіз роботи підприємства та пошуку резервів щодо підвищення ефективності цієї роботи. Наразі використання програмного продукту «1С: Підприємство 8.3», забезпечує найбільш повний спектр можливостей для ведення обліку. Тільки за умови вибору можна максимізувати ефективність та ведення облікової діяльності, що безумовно є необхідним кроком на шляху до розвитку і процвітання підприємства.

Список використаних джерел:

1. Бірюкова О. Складання та подання річної фінансової та статистичної звітності сільськогосподарськими підприємствами. *Бухгалтерія в сільському господарстві*. 2019. № 3 (132). С. 2 – 12.

2. Удовиченко А. В. Організація облікового процесу на підприємстві з використанням програмного продукту «1С: Бухгалтерія». *Сучасний стан і перспективи вдосконалення практичної підготовки студентів обліково-фінансового профілю: матеріали науково-практичної конференції студентів за результатами проходження виробничих та технологічних практик по напрямках підготовки (спеціальностях)*. Вип. 4. Полтава : ПДАА, 2018. С. 86–88.

СИВОГЛАЗ Анна, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Бакалавр»

ЛЕГА Ольга, к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

ЕТАПИ ПІДГОТОВКИ ЗВІТНОСТІ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ

Звітність бюджетних установ є складовою частиною бухгалтерського обліку виконання бюджету та включають фінансову та бюджетну [1]. Звітність бюджетних установ складають на підставі Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 «Подання фінансової звітності» [2], Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [3], Бюджетного кодексу України [4].

Перелік форм фінансової і бюджетної звітності представлено у табл. 1.

Таблиця 1

Перелік основних форм фінансової і бюджетної звітності

Номер форми	Назва
Фінансова звітність	
№ 1-дс	Баланс
№ 2-дс	Звіт про фінансові результати
№ 3-дс	Звіт про рух грошових коштів
№ 4-дс	Звіт про власний капітал
№ 5-дс	Примітки до річної фінансової звітності
Річна бюджетна звітність	
№ 2-д, № 2-м	Звіт про надходження і використання коштів загального фонду
№ 4-1д, № 4-1м	Звіт про надходження і використання коштів, отриманих як плата за послуги
№ 4-2д, № 4-2д	Звіт про надходження і використання коштів, отриманих за іншими джерелами власних надходжень
№ 4-3д, № 4-3м	Звіт про надходження і використання інших надходжень спеціального фонду
№ 4-4д	Звіт про надходження і використання коштів, отриманих на виконання програм соціально-економічного та культурного розвитку регіонів
№ 4-3д.1, № 4-3м.1	Звіт про надходження і використання інших надходжень спеціального фонду (кредити (позики) від іноземних держав, іноземних фінансових установ і міжнародних фінансових організацій)
№ 7д, № 7м	Звіт про заборгованість за бюджетними коштами
№ 7д.1, № 7м.1	Звіт про заборгованість за окремими програмами

Узагальнимо етапи підготовчих робіт для складання звітності бюджетних установ:

1. Інвентаризація - перевіряють та документально підтверджують їх наявність, стан, відповідність критеріям визнання і оцінки. Період проведення інвентаризації починається з 1 жовтня звітного року. Результати інвентаризації оформлюють Інвентаризаційними описами. У разі виявлення розбіжностей між фактичною наявністю активів і зобов'язань та даними бухобліку результати оформляють у порівняльній відомості.

2. Нарахування амортизації. Вартість об'єктів основних засобів та необоротних матеріальних активів спеціального призначення розподіляють на систе-

матичній основі протягом строку їх корисного використання (експлуатації) шляхом нарахування амортизації на дату балансу. За рішенням керівника установи у наказі (положенні) про облікову політику може бути передбачено нарахування амортизації на річну дату балансу.

3. Проведення переоцінки активів і відображення в обліку. Обов'язковою умовою проведення переоцінки основних засобів є те, що їх залишкова вартість суттєво відрізняється від їх справедливої вартості на дату балансу. Також проведення переоцінки здійснюють лише за наявності фінансових ресурсів для оплати послуг суб'єктам оціночної діяльності. В НПС)БОДС 121, порогом суттєвості для проведення переоцінки об'єктів основних засобів приймається величина, що дорівнює 10-відсотковому відхиленню залишкової вартості об'єктів основних засобів від їх справедливої вартості. Для відображення результатів переоцінки в бухобліку застосовують субрахунок 5311 «Капітал у дооцінках».

4. Аналіз стану дебіторської та кредиторської заборгованості, виявляючи наявність простроченої дебіторської та кредиторської заборгованості, строк позовної давності яких минув. Суми дебіторської заборгованості, строк позовної давності якої минув, відносять на зменшення фінрезультату за дебетом субрахунку 5512 з одночасним зарахуванням на позабалансовий субрахунок 071. Списання кредиторської заборгованості, строк позовної давності якої минув, показують за кредитом субрахунку 5512 «Накопичені фінансові результати виконання кошторису».

5. Закриття рахунків після закінчення бюджетного періоду не пізніше 31 грудня, і відкриття розпорядникам нових рахунків з початком нового бюджетного року за умови затвердження відповідних бюджетних асигнувань розпорядникам коштів.

6. Коригування бюджетних зобов'язань. Наприкінці бюджетного року розпорядники повинні привести зареєстровані бюджетні зобов'язання за спецфондом у відповідність із фактичними надходженнями до цього фонду.

7. Коригування кошторису за спецфондом. Згідно ч. 8 ст. 51 БКУ, якщо фактичні власні надходження з урахуванням залишку бюджетних коштів на початок звітного року менше планових показників, врахованих у спеціальному фонді кошторису розпорядників бюджетних коштів, то останні за три тижні до кінця бюджетного року повинні внести зміни до спецфонду в частині зменшення надходжень і видатків з урахуванням очікуваного виконання кошторису до кінця бюджетного року.

8. Перевірка правильності коригування накопиченого фінансового результату. Для правильного визначення накопиченого фінансового результату, який установи обліковують на субрахунку 5512, доцільно вести окремий облік сум, які впливають (кориguють) на такий фінансовий результат.

9. Узагальнення даних бухгалтерського обліку, закриття меморіальних ордерів. Із цією метою складають оборотні відомості за субрахунками для перевірки повноти записів у бухгалтерському обліку. Закривають меморіальні ордери та реєстри аналітичного обліку за грудень звітного року. Дані з меморіальних ордерів переносять у реєстри аналітичного обліку в розрізі КПКВ і фондів, до книги «Журнал-Головна», за відповідними субрахунками бухгалтер-

ського обліку виводять залишки в реєстрах обліку за кожним КПКВ та субрахунком.

10. Оформлення заключного ордера звітного року і закриття книги «Журнал-Головна» за звітний рік.

11. Складання бюджетної звітності.

12. Складання фінансової звітності

13. Перевірка порівнянності показників фінансової звітності.

Список використаних джерел:

1. Матвеева В., Шашерін В. Шпаргалка зі складання річної фінансової та бюджетної звітності. *Бюджетна бухгалтерія*. 2019. № 48. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/bb/2019/december/issue-48/article-106106.html> (дата звернення 04.03.2021).

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 «Подання фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України № 1541 від 28 грудня 2009 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0095-11#Text> (дата звернення 04.03.2021).

3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України № 996-IX від 16 липня 1999 р. Верховна Рада України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/site2/p_bills_stand_laws (дата звернення 04.03.2021).

4. Бюджетний кодекс України № 2456-VI від 08 липня 2010 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17/ed20150920#Text> (дата звернення 04.03.2021).

ХОМЕНКО Ангеліна, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Бакалавр»

ТЮТЮННИК Світлана, к.е.н., доцент, професор кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

ЗВІТНІСТЬ БЮДЖЕТНИХ УСТАВНОВ: СКЛАД ТА ПРИНЦИПИ ПІДГОТОВКИ

Бюджетна та фінансова звітність є складовою частиною бухгалтерського обліку виконання бюджету. Її складають з урахуванням положень Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та Бюджетного кодексу України. А отже, об'єднує таку звітність те, що вона є невід'ємною частиною бухгалтерського обліку та являє собою заключний етап збору, обробки, підготовки та узагальнення інформації про діяльність розпорядників бюджетних коштів [1].

Перелік форм фінансової і бюджетної звітності для розпорядників бюджетних коштів наведений в НП(С)БО 101 і Порядку № 44.

Фінансова звітність бюджетних установ визначає склад, форми, принципи підготовки і подання фінансової звітності, загальні вимоги щодо визнання і розкриття її елементів; визначає склад та порядок складання місячної, квартальної (проміжної) і річної бюджетної звітності, вимоги до розкриття її елементів [2].

У фінансовій звітності бюджетних установ наводиться інформація про активи; зобов'язання; власний капітал; доходи; витрати; дефіцит/профіцит; рух

грошових коштів; зміни у складі власного капіталу.

Отже, річна фінансова звітність включає: ф. № 1-дс «Баланс», № 2-дс «Звіт про фінансові результати», № 3-дс «Звіт про рух грошових коштів», № 4-дс «Звіт про власний капітал», № 5-дс «Примітки до річної фінансової звітності».

Бюджетна звітність визначає склад і порядок складання місячної, квартальної і річної бюджетної звітності, вимоги до розкриття її елементів. Бюджетна звітність містить інформацію про кошторисні призначення на рік та звітний період; фінансування, що надійшло за загальним фондом; кошти, що надійшли за спеціальним фондом; касові видатки за загальним та спеціальним фондами; дебіторська та кредиторська заборгованість.

До складу основних форм річної бюджетної звітності належить: № 2-д, № 2-м «Звіт про надходження і використання коштів загального фонду», № 4-1д, № 4-1м «Звіт про надходження і використання коштів, отриманих як плата за послуги», № 4-2д, № 4-2д «Звіт про надходження і використання коштів, отриманих за іншими джерелами власних надходжень», № 4-3д, № 4-3м «Звіт про надходження і використання інших надходжень спеціального фонду», № 4-4д «Звіт про надходження і використання коштів, отриманих на виконання програм соціально-економічного та культурного розвитку регіонів», № 4-3д.1, № 4-3м.1 «Звіт про надходження і використання інших надходжень спеціального фонду (кредити (позики) від іноземних держав, іноземних фінансових установ і міжнародних фінансових організацій)», № 7д, № 7м «Звіт про заборгованість за бюджетними коштами», № 7д.1, № 7м.1 «Звіт про заборгованість за окремими програмами».

Принципи підготовки, періоди і строки подання фінансової та бюджетної звітності розпорядниками бюджетних коштів регулюються Законом № 996, НП(С)БОДС 101 та Бюджетним кодексом України.

Таким чином, принципи фінансової звітності бюджетних установ включають:

- повне висвітлення - фінансова звітність повинна містити всю інформацію про фактичні та потенційні наслідки господарських операцій та подій, здатних вплинути на рішення, що приймаються на її основі;

- автономність - кожне підприємство розглядається як юридична особа, відокремлена від її власників, у зв'язку з чим особисте майно та зобов'язання власників не повинні відображатися у фінансовій звітності підприємства;

- послідовність - постійне (з року в рік) застосування підприємством обраної облікової політики. Зміна облікової політики можлива лише у випадках, передбачених національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, міжнародними стандартами фінансової звітності та національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку у державному секторі, і повинна бути обґрунтована та розкрита у фінансовій звітності;

- безперервність - оцінка активів та зобов'язань підприємства здійснюється виходячи з припущення, що його діяльність буде тривати й надалі;

- нарахування - доходи і витрати відображаються в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності в момент їх виникнення, незалежно від дати надхо-

дження або сплати грошових коштів;

- превалювання сутності над формою - операції обліковуються відповідно до їх сутності, а не лише виходячи з юридичної форми;

- єдиний грошовий вимірник - вимірювання та узагальнення всіх господарських операцій підприємства у його фінансовій звітності здійснюються в єдиній грошовій одиниці;

- інших принципах, визначених міжнародними стандартами або національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, або національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку в державному секторі залежно від того, які з наведених стандартів застосовуються підприємством [3].

Натомість бюджетна звітність ґрунтується на принципах: єдності бюджетної системи України; збалансованості; самостійності; повноти; обґрунтованості; ефективності та результативності; субсидіарності; цільового використання бюджетних коштів; справедливості і неупередженості; публічності та прозорості [4].

Відповідальність за достовірність даних, наведених у фінансовій та бюджетній звітності, несе розпорядник бюджетних коштів, який склав таку звітність. Зокрема, за відсутність бухгалтерського обліку або ведення його з порушенням установленого порядку, внесення неправдивих даних до фінансової звітності, неподання фінансової звітності, несвоєчасне або неякісне проведення інвентаризацій грошових коштів і матеріальних цінностей, перешкоджання працівникам органу державного фінансового контролю у проведенні ревізій та перевірок, невжиття заходів щодо відшкодування з винних осіб збитків від недостач, розтрат, крадіжок і безгосподарності загрожує, передусім, адміністративною відповідальністю посадовим особам бюджетної установи. Штраф накладають в розмірі від 8 до 15 нмдг (від 136 до 255 грн.), а за повторне порушення протягом року - в розмірі від 10 до 20 нмдг (від 170 до 340 грн.)

Список використаних джерел:

1. Матвеева В., Шашерін В. Шпаргалка зі складання річної фінансової та бюджетної звітності. *Бюджетна бухгалтерія*. 2019. № 48. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/bb/2019/december/issue-48/article-106106.html> (дата звернення 04.03.2021).

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 «Подання фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України № 1541 від 28 грудня 2009 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0095-11#Text> (дата звернення 04.03.2021).

3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України № 996-IX від 16 липня 1999 р. Верховна Рада України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/site2/p_bills_stand_laws (дата звернення 04.03.2021).

4. Бюджетний кодекс України № 2456-VI від 08 липня 2010 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17/ed20150920#Text> (дата звернення 04.03.2021).

ЧОП Юрій, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальність 071 Облік і оподаткування СВО «Магістр»

СІРЕНКО Олена, к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

ЕЛЕКТРОННІ ГРОШІ: СУТНІСТЬ ТА ОБЛІКОВЕ ВІДОБРАЖЕННЯ

Електронні гроші є сучасним платіжним засобом, що використовується для оплати різних послуг і товарів у мережі Інтернет та мають точно таку ж цінність, як і реальні гроші. Аналіз тлумачень цього поняття засвідчує, що основні причини розбіжностей суджень полягають, зокрема, у новизні платіжного засобу та різноманітності технічних рішень, реалізованих у системах роздрібних розрахунків. Унаслідок цього досі не сформульовано єдиного визначення електронних грошей, яке однозначно висвітлювало б їхню економічну та правову сутність; не розроблено чітких критеріїв віднесення новітніх платіжних продуктів до електронних грошей.

Електронні гроші мають ознаки як готівкових, так і безготівкових коштів. Як зазначає Т. І. Батракова, електронні гроші – це такий вид платіжних засобів, обіг яких відбувається в електронному вигляді та гарантує повну анонімність. Усі платіжні системи засновані на використанні кредитних платіжних карток або ж так званого електронного гаманця. На думку Н. Л. Шишкова, електронні гроші – це ніщо інше як унікальний економічний і правовий феномен. За економічною сутністю вони є своєрідною третьою формою грошей, оскільки значно відрізняються як від готівкових, так і безготівкових коштів.

Електронним грошам притаманні наступні ознаки: мають здатність до накопичення, виражені в певній валюті; приймаються як засіб платежу між особами; є зобов'язанням емітента, надходять в обіг лише після обміну на традиційні гроші. Емітент зобов'язаний здійснити погашення за першою вимогою; зберігаються в електронному вигляді або на фізичному пристрої (старт-карта, телефон або комп'ютер тощо) або віддалено на сервері. Електронні гроші є фактичними замінниками готівкової форми грошей, які використовуються для платежів, без використання банківських рахунків, і обміну на готівкові гроші та зберігаються на спеціальних носіях і використовуються за допомогою спеціальних технічних пристроїв. Електронні гроші мають ознаки як готівкових, так і безготівкових коштів.

Отже, електронні гроші мають властивості як готівкових, так і безготівкових форм грошей. Поширення електронних грошей обумовлюється економічними факторами, серед яких низька собівартість їх звернення, і поруч позаекономічних факторів – в тому числі зручність для споживача при здійсненні розрахунків. У цілому більшість сучасних дослідників вважають, що еквіваленти грошових коштів – короткострокові високоліквідні фінансові інвестиції, які вільно конвертуються у певні суми грошових коштів і які характеризуються незначним ризиком зміни їх вартості. З позиції бухгалтерського обліку електронні гроші є новим об'єктом дослідження.

З точки зору бухгалтерського обліку, електронні гроші класифікують як інші кошти, оскільки вони хоч і відмінні від звичайних грошей, проте легко у них конвертуються. Для них призначено рахунок 33 «Інші кошти». На субраху-

нку 335 «Електронні гроші, номіновані в національній валюті» відображаються операції з електронними грошима, які здійснюються комерційними агентами та користувачами, відповідно до нормативно-правових актів Національного банку України та правил використання електронних грошей, узгоджених з Національним банком України.

Що стосується податкового обліку, то зарахування електронних грошей в електронний гаманець, так само як і виведення з нього до жодних наслідків не призводить, адже відбувається обмін гривні на електронні еквіваленти. Датою виникнення ПДВ - зобов'язань за операцією постачання товару з оплатою електронними грошима буде дата відвантаження товару, адже зарахування коштів від покупця в цьому випадку не відбувається. За придбаними товарами (роботами, послугами), покупець має право на податковий кредит з ПДВ. При цьому датою віднесення сум податку до податкового кредиту згідно з Податковим кодексом України є дата отримання товарів, послуг.

Електронні гроші – це певна послідовність цифр, які символізують банкноти та монети, і тільки в цьому полягає їхній інформаційний зміст. За допомогою їх можна здійснити платежі, розрахунки, придбати в режимі реального часу товари й послуги з використанням інструментів віддаленого управління банківськими рахунками – під'єданого до мережі Інтернет комп'ютера, телефона, стільникового радіотелефона, банківських і пластикових карток тощо.

Список використаних джерел:

1. Батракова Т. І. Проблеми та перспективи розвитку електронних грошей в Україні. *Мукачівський державний університет*. 2016. № 7. URL: <http://www.economyandsociety.in.ua/journal>.

2. Єрмолаєва М. В. Теоретичні та практичні аспекти обліку грошових коштів. *Наукові та прикладні аспекти удосконалення бухгалтерського обліку, економічного контролю та системи оподаткування* : [колективна монографія] / за заг. ред. Плаксієнка В. Я. Полтава, 2018. С. 58 - 68.3.

3. Мокієнко Т. В., Прийдак Т. Б., Ліпський Р. В. Електронні гроші: сутність, класифікація та облікове відображення. *Ефективна економіка*. 2019. № 6. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7107>. DOI: 10.32702/2307-2105-2019.6.35.

4. Хмелевський І. Електронні гроші: проблеми обліку та здійснення розрахунків. *Податки та бухгалтерський облік*. 2012. № 68 (1565). С. 20 - 31.

5. Шпирко О. М. Електронні гроші як об'єкт бухгалтерського обліку підприємства. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2014. № 1(42). С. 197 - 200.

ШОСТАК Ярослав, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Бакалавр»

ЖИТНИК Наталія, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

ТЮТЮННИК Світлана, к.е.н., доцент, професор кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

СУТНІСТЬ ВИТРАТ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ

Фермерство – одна з найефективніших форм господарювання на землі. Фермерство повинно бути визнано не тільки в законах, а й на ділі як рівноправна форма господарювання, і йому слід створювати всі необхідні умови для розвитку. Визнання фермерського господарства як форми підприємництва є надзвичайно важливим [1].

Головною метою селянських (фермерських) господарств є формування продовольчого фонду шляхом реалізації продукції державі, на ринку і іншим споживачам, забезпечення сім'ї фермера на основі трудової участю її членів у виробничій і комерційній діяльності. Селянські (фермерські) господарства сприяють посиленню конкуренції між різними сільськогосподарськими підприємствами, що в, свою чергу, забезпечує якість виробленої продукції, є сферою життєдіяльності селянина, його способом життя [1].

Селянські господарства створюються для виробництва продукції в обсягах, в основному відповідні потреби сім'ї. На ринок вони поставляють стільки продукції, скільки потрібно, щоб на виручку від її реалізації можна було придбати необхідні засоби виробництва і предмети домашнього господарства. У їх власності невеликі ділянки землі, вони використовують трудовий потенціал сім'ї. Фермерські господарства спочатку створюються для роботи на ринок, здійснення товарного виробництва. Вони не можуть обходитися без найму робочої сили, широко використовують сучасні засоби механізації та індустріальні технології. Безумовно, фермерське господарство - обов'язково товарне. У цьому його головна відмінність від інших малих форм сільськогосподарського виробництва - особистого підсобного господарства, індивідуального садівництва та городництва, які в основному орієнтовані на задоволення потреб сім'ї в тій чи іншій продукції [2].

Фермерське господарство можна вважати такою формою організації сільського господарства, яка функціонує за принципом задоволення потреб членів сім'ї шляхом їх особистої участі, а також залучення найманої праці з метою отримання найбільшої додаткової вартості. В умовах ринкової економіки глава і члени фермерського господарства мають поєднувати в собі не тільки організаторські, технічні і виробничі можливості, але також бути хорошими економістами, здатними оцінити ринкову ситуацію. Роль селянського (фермерського) господарства полягає не тільки в організації сільськогосподарського виробництва, що сприяє розвитку підприємницької діяльності на селі на основі ініціативи і постійного пошуку. Підвищення рівня зайнятості сільського населення, але і сферою життєдіяльності селянина, його способом життя.

У табл. 1 узагальнено інформацію про кількість фермерських господарств Полтавської області.

Отже, загальна кількість зареєстрованих суб'єктів в Єдиному реєстрі зменшилася у 2019 році порівняно з 2012 роком на 4051 одиниць, або на 10,8 %. Це пов'язано із складними економічними умовами в яких функціонують підприємства, податковим навантаженням, зростанням орендних платежів за приміщення, комунальні платежі Підприємствам досить важко «виживати» в таких умовах, тому вони банкрутують. Натомість, кількість фермерських господарств об-

ласті зросла на 85 одиниць, або на 3,7 %. У структурі підприємств в розрізі організаційно-правових форм, їх частка зросла з 6,1 у 2012 році до 7,1 у 2019 році.

Таблиця 1

Динаміка фермерських господарств Полтавської області за 2012-2019 рр.*

Показники	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.
Усього	37461	37731	37925	30147	31227	32009	32775	33410
у тому числі								
фермерське господарство	2291	2325	2373	2101	2176	2233	2292	2376
у % до загальної кількості підприємств	6,1	6,2	6,3	7,0	7,0	7,0	7,0	7,1

* узагальнено на підставі [3]

Основою економіки фермерських господарства повинен бути економічний розрахунок. За його допомогою фермер повинен самостійно планувати виробництво, поставивши перед собою певні питання: а) якою повинна бути площа земельної ділянки, розміри і структура поголів'я тварин? б) за який час окупляться витрати на придбання тварин, техніки, приміщення? в) якою може бути мінімальна ціна на продукцію фермера, на яку можна давати згоду при продажу, а нижче якої господарство може стати банкрутом? г) скільки потрібно кредитів та які реальні строки їх повернення: чи вистачатиме коштів на особисте споживання? [1]

Щодо першого питання, необхідно зазначити, що найбільш лімітуючим для фермера є ресурс робочого часу, саме від нього і залежатимуть розміри господарства. Якщо члени фермерського господарства не в змозі своєчасно обробити землю і обслужити поголів'я тварин, то це призводить або до зниження продуктивності стада та врожайності полів, або до необхідності залучення додаткових працівників. Їх залучення призводить до зниження доходів з розрахунку на кожного члена фермерського господарства.

Звідси можна виділити перший елемент витрат фермерського господарства – витрати на оплату праці та відрахування ЄСВ з її суми.

У фермерських господарствах рослинництво є основною галуззю, тоді як тваринництво – допоміжною. Зокрема, згідно даних Статистичного збірника «Сільське господарство України» за 2017 р. у 2017 році фермерськими господарствами України вироблено 8,7 % продукції сільського господарства, що на 5,6 пункти більше порівняно з 2000 роком, в т.ч. продукції рослинництва 11,3 %, що відповідно більше на 8,2 пункти, тваринництва 2 %, що на 1,6 пункти більше.

Склад сільськогосподарських культур визначається спеціалізацією господарства, а посівні площі під ними залежать від рівня їх врожайності, потреби в інших видах продукції для реалізації та забезпечення тваринницькими кормами. Статистичні дані показали, що станом на 2017 рік фермерськими господарствами України вироблено 14 % зернових культур, 7,4 % буряка цукрового, 19,3 соняшнику, 0,5 % картоплі, 2,9 % овочевих культур, 3,7 % плодівих та ягі-

дних культур [4]. Дещо менший відсоток виробленої продукції тваринництва. Все це пов'язано із затратами на цю галузь, а також її дохідністю.

Другою складовою витрат фермерських господарств, і можна з впевненістю стверджувати, головною, є матеріальні витрати, до яких включається вартість насіння та посадкового матеріалу, мінеральних добрив, органічних добрив у рослинництві, кормів, підстилки у тваринництві. Загальними витратами є паливо, енергія, запасні частини, будівельні матеріали.

Крім того до витрат фермерських господарств належать інші прямі витрати та загальновиробничі витрати.

Отже, для фермерських господарств, витрати – це виражені у грошовій формі різні види економічних ресурсів (праця, сировина, матеріали, основні засоби), що понесені на виробництва, обіг й розподіл продукції. Вони займають вагомому частку в структурі доходів фермерського господарства.

Список використаних джерел:

1. Настільна книга сільського господаря (фермера). За ред. М. Я. Молодецького, О. Г. Денисенка. К. : Видавництво газети «Наш час», 1995. 555 с.
2. Дієсперов В. С. Економіка сільськогосподарської праці. К. : ІАЕ УА-АН, 2004. 488 с.
3. Головне управління статистики у Полтавській області URL: <http://pl.ukrstat.gov.ua> (дата доступу 24.02.2021).
4. Державна служба статистика України URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата доступу 24.02.2021).

Секція 2. «Освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування»

ВАСИЛЕНКО Анастасія, освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування, СВО «Бакалавр»

КРАСНІКОВА Оксана, к.е.н., доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА: СУТНІСТЬ ТА МЕТОДИ ОЦІНКИ

В сучасних умовах розвитку ринкового середовища *фінансова стійкість* набуває все більш важливого значення.

Фінансова стійкість підприємства - це такий фінансовий стан підприємства, який є стабільний, забезпечений високою часткою власного капіталу в загальній сумі використовуваних фінансових засобів. Вона характеризує ступінь фінансової незалежності підприємства, щодо використання і володіння свого майна [1].

Аналіз фінансової стійкості підприємства є найважливішим етапом оцінки його діяльності і фінансово-економічного благополуччя, він також відображає результати його поточного, фінансового і інвестиційного розвитку. Містить необхідну інформацію для інвесторів, а також характеризує здатність підприємства відповідати за своїми зобов'язаннями і боргами та нарощувати свій економічний потенціал.

Особливе місце в аналізі займає коефіцієнтний метод оцінки фінансової стійкості. Він є найбільш ефективним і разом із тим самим проблемним. Економічна ефективність коефіцієнтів пов'язана з тим, що вони найбільш точно дозволяють визначити слабкі й сильні сторони діяльності підприємства, проблеми, які потребують подальшого дослідження, та виявити основні напрями динаміки показників і ступінь впливу чинників на зміну результативного показника.

Важливого значення в аналізі фінансової стійкості підприємства набуло використання абсолютних показників: позикового капіталу та величини власного капіталу, коштів, активів, дебіторської та кредиторської заборгованості, прибутку, а також абсолютних показників, що розраховуються на основі звітності, таких, як чисті активи, власні оборотні кошти, показники забезпеченості запасів власними оборотними коштами, величина стійких пасивів.

Абсолютні показники фінансової стійкості відображають можливість і доступність витрат з резерву підприємства, які утворюються з джерел формування за їх допомогою.

Існує на даний момент три показники, що характеризують джерела формування витрат і запасів:

Наявність власних коштів - це різниця між необоротними активами та власним капіталом підприємства.

Наявність довгострокових позик та власних коштів - визначається збільшенням попереднього показника на суму довгострокових зобов'язань.

Наявність загальних коштів - визначається збільшенням попереднього показника на суму короткострокових кредитів банків.

Особливе місце в аналізі займає коефіцієнтний метод оцінки фінансової стійкості. Він є найбільш ефективним і проблемним. Економічна ефективність коефіцієнтів пов'язана з тим, що вони найбільш точно дозволяють визначити слабкі й сильні сторони діяльності підприємства, проблеми, які потребують подальшого дослідження, та виявити основні напрями динаміки показників і ступінь впливу чинників на зміну результативного показника [2].

Разом із тим існує безліч проблем, пов'язаних із використанням і інтерпретацією коефіцієнтів, розрахованих на базі фінансової звітності. Так, якісне значення їх залежить від надійності та порівняння показників, що беруть участь у розрахунку. На числове значення коефіцієнтів впливає і використання альтернативних методів обліку [3].

До складу системи оцінних показників, слід віднести показники платоспроможності, прибутковості (рентабельності), стану та структури капіталу, стану основних й оборотних засобів, комерційної активності підприємства (оборотності активів), ліквідності активів.

Аналіз стану фінансової стійкості підприємства можна відобразити за наступними напрямками:

- розрахунок якісних та кількісних показників фінансової стійкості підприємства;
- порівняння окремих розрахункових показників, що характеризують фінансову стійкість, із рекомендованими нормативними показниками;
- визначення тенденцій зміни розрахункових показників фінансової стійкості підприємства (просторово-часовий аналіз);
- оцінка фінансової стійкості підприємства на момент (визначену дату) і в середньому за період з урахуванням впливу чинників;
- аналіз та оцінка перспектив розвитку підприємства на базі проведення прогнозного аналізу фінансових коефіцієнтів.

Процес забезпечення фінансової стійкості має бути націлений на мінімізацію негативного впливу зовнішнього та внутрішнього середовища на діяльність підприємства; створення передумов ефективної реалізації запланованих дій.

Отже, з метою своєчасного виявлення рівня незалежності підприємства від зовнішніх факторів, необхідно для всіх господарюючих суб'єктів проводити аналіз фінансової стійкості за допомогою всієї системи показників.

Список використаних джерел:

1. Недосекін С. В., Іванов М. А. Фінансовий стан підприємства: сутність та організація в сучасних умовах. Вісник РГАЗУ. 2011. Частина 1. URL: <http://www.rgazu.ru/db/ vestnic/2011% 281% 29/economics/020.pdf>
2. Проців О. Особливості фінансової стратегії щодо подолання кризового стану підприємств. Державний інформ. бюлетень про приватизацію. 2007.
3. Терещенко О. О. Антикризове фінансове управління на підприємстві : монографія. К. : КНЕУ, 2006.

ГАВРИЛЮК Вікторія, освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування, СВО «Бакалавр»

ДРОБОТЯ Яна, к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування.

РОЛЬ ТА МІСЦЕ ПЛАСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНОМУ ЕКОНОМІЧНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

В ринковій економіці, коли ймовірна ліквідація підприємств внаслідок їхньої неефективності, одним із найважливіших показників фінансового стану являється платоспроможність. У оцінюванні платоспроможності зацікавлені і підприємства-партнери, що дають комерційні кредити та вирішують запитання щодо відстрочення платежу та банки при відзначенні кредитоспроможності позичальника.

Питання платоспроможності підприємства знайшли своє відображення у роботах закордонних вчених: Бріггема Є. Ф., Ван Хорна Дж. К., Ерхардта М. С. та ін. У наукових колах України дослідження цієї проблематики знайшло своє відображення в роботах Єфимової О. В., Ковальова В. В., Крейніної М. Н., Старостенко Г. Г. та ін.

Платоспроможність підприємства – це здатність підприємства у визначений термін і в повному обсязі виконувати свої фінансові зобов'язання перед кредиторами. Банк надає кредит підприємству на підставі кредитного договору, в якому зазначено обов'язки кожної із сторін, умови надання кредиту (передусім його термін і умови погашення), відповідальність учасників за невиконання зобов'язань та ін. [1, 2].

Для забезпечення високого рівня платоспроможності підприємства необхідно регулярно здійснювати оцінку його господарської діяльності, яка полягає у дослідженні балансу підприємства за активом та пасивом, оцінці фінансових результатів і напрямів використання прибутку, а також виконанні таких завдань, як забезпечення підприємства необхідною кількістю оборотних активів, вибір оптимальної структури капіталу та ефективних і раціональних напрямів його використання, розробка короткострокових і довгострокових планів розвитку підприємства та здійснення контролю за їх виконанням з урахуванням всіх можливих ризиків в нинішніх ринкових умовах.

Підприємства, які не змогли покращити ситуацію за ранніх ознак погіршення власної платоспроможності, в найгіршому випадку призупиняють свою діяльність й проводять ліквідаційну процедуру. Щоб не допустити цього, перш за все потрібно стежити за змінами стану платоспроможності підприємства щодо того, чи відповідає він ознакам, що характеризують його як платоспроможний. Такими ознаками, на думку А.А. Горбатенко [1, с. 32], є наявність достатніх коштів на розрахунковому рахунку підприємства та відсутність простроченої кредиторської заборгованості. За невідповідності вказаним ознакам платоспроможності рекомендовано здійснити заходи для повернення до нормативних значень.

Так, на думку Н.Б. Теницької, серед багатьох різних заходів, які сприяють підвищенню платоспроможності й підтримці ефективної господарської

діяльності, можна виділити такі [2, с. 367]:

- зміна складу керівників підприємства та характеру управління;
- інвентаризація активів підприємства;
- оптимізація дебіторської заборгованості, зниження витрат підприємства;
- продаж незавершеного будівництва;
- реструктуризація боргів;
- запровадження прогресивної технології, механізації та автоматизації виробництва.

Запропоновані концептуальні засади забезпечення платоспроможності підприємства є основою для розробки й реалізації заходів щодо підвищення платоспроможності станом на довгострокову перспективу.

Таким чином, для забезпечення оптимального стану платоспроможності та підвищення її рівня необхідним є здійснення керівництвом низки дій на випередження.

За результатами аналізу можна зазначити, що характерними причинами, які тягнуть за собою втрату платоспроможності, можна вважати високі витрати підприємства, повну втрату попиту на продукцію, надмірні податкові стягнення, зростання залежності від кредиторів та високоризикові рішення керівництва.

Список використаних джерел:

1. Горбатенко А.А. Оцінка платоспроможності підприємства в кризових умовах. *Вісник Української академії Банківської Справи*. 2009. № 1 (26). С. 31-40.
2. Теницька Н.Б., Гришко Ю. С. Підвищення платоспроможності підприємства шляхом оптимізації дебіторської заборгованості. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. № 8. С. 366-369.
3. Тютюнник Ю.М. Фінансовий аналіз: [навч. посіб.]; 2-ге вид., перероб. і доп. Полтава: РВВ ПДАА, 2014. 358 с.

ЖАДАН Анна, освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування, СВО "Бакалавр"

БЕЗКРОВНИЙ Олександр, к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

У сучасних умовах цифрова трансформація банківського сектору є невід'ємною частиною процесу становлення цифрової економіки і розвитку бізнес-процесів банківської діяльності. Цифровізація є не лише новим викликом для традиційного фінансового посередництва, а й пропонує нові інструменти розв'язання наявних проблем і напями підвищення ефективності банківської діяльності. Природно, що шлях цифровізації в кожній банківській установі буде індивідуальним і за підходами, і за часом, але трансформація потрібна, і головне для керівників банків – це усвідомлення доцільності та актуальності заходів з активного впровадження нових технологій [1].

Вважаємо, що еволюцію цифрового банкінгу в частині проникнення в систему фінансової активності клієнтів доречно представити трьома етапами: інтернет-банкінг, мобільний банкінг; цифровий продукт; «цифровий мозок» [3].

Загалом, концепція цифрової трансформації має три основні переваги для банківського бізнесу: підвищення ефективності наявної інфраструктури, виникнення якісно нових бізнес-моделей, підвищення ефективності ведення банківського бізнесу за рахунок збільшення виручки або скорочення витрат у наявних бізнес-моделях.

За даними експертного видання PaySpace Magazine Awards, що систематично проводить щорічний конкурс серед учасників вітчизняного ринку e-commerce і FinTech, у табл. 1 представлено рейтинг банків, що займаються інноваційною діяльністю і отримали призові місця за певними номінаціями. Зокрема, ПриватБанк зайняв лідируючі позиції за 6 номінаціями [4].

Імплементація інноваційних рішень дозволяє суттєво збільшити клієнтську базу і відповідно наростити доходи за одночасного зниження собівартості банківського бізнесу. Усе це чітко відображається на прикладі Монобанку, який активно функціонує на ринку на базі Універсал банку, починаючи з 2018 року.

Орієнтація розвитку діяльності банків на розширення фінансових технологій сприяє не тільки забезпеченню ефективності їхнього бізнесу, а й підвищенню конкурентоспроможності загалом. Вплив окремих видів фінансових технологій на ефективність банку:

- штучний інтелект дає змогу персоналізувати банківські продукти і послуги;
- технологія блокчейн підвищує надійність і захищеність банківських операцій;
- біометрична ідентифікація допомагає побудувати психологічний профіль клієнта;
- мобільні технології підвищують доступність банківського сервісу [2].

Таблиця 1

Рейтинг інноваційних банків України за результатами PaySpace Magazine Awards 2020 року

Різновид номінацій, місце банку за рейтингом, назва цифрового ресурсу			
Найкращий веб-банкінг 1. Приват24 2. ПУМБ 3. Таскомбанк (TAS2U)	Найкращий інтернет-банкінг для підприємців 1. ПриватБанк (Приват24 для бізнесу) 2. Ощадбанк (corplight) 3. ТАС24 Бізнес	Найкращий мобільний банк 1. Monobank Universal Bank 2. АБанк24 3. Sportbank	Найкращий фінансовий чат-бот 1. PrivatPayBot (ПриватБанк) 2. Ощадбанк чат-бот 3. LeoBot
Найкращий сервіс онлайн-платежів 1. Portmone.com 2. Приват24 3. Monobank Universal Bank	Найкращий платіжний офлайн-сервіс для бізнесу 1. Ощадбанк 2. ПриватБанк (miniPos) 3. iPay.ua	Найкращий сервіс грошових переказів із картки на картку 1. Monobank Universal Bank 2. Приват24 3. 4bill	Найкращий партнер Інтернет-магазинів із приймання платежів 1. Interkassa 2. LiqPay від ПриватБанку 3. CONCORD PAY

Різновид номінацій, місце банку за рейтингом, назва цифрового ресурсу	
Найкращий сервіс купівлі квитків на транспорт в Інтернеті 1. Приватбанк 2. Tickets.ua 3. Karabas.com	Найкращий Fintech-стартап 1. Monoray.com.ua 2. ФІНТЕХ.ПРО 3. NeoFin

Отже, оптимізація внутрішніх процесів банку на основі фінансових технологій з метою підвищення його фінансової ефективності повинна здійснюватися за такими напрямками:

- переклад на цифровий формат понад 75 % операцій банку, що призведе до практично повної відмови від використання паперових документів;
- створення месенджера і цифрового помічника на базі мобільного банку;
- запуск голосового асистента і використання чат-ботів для виявлення задоволеності клієнтів якістю банківського обслуговування;
- виведення в режим онлайн-доступу 100 % фінансових і нефінансових сервісів для представників малого і мікробізнесу;
- створення платформи автоматизації банківського маркетингу з метою підвищення ефективності рекламних кампаній банку, розроблення нових каналів залучення й обслуговування клієнтів, забезпечення стабільності потоку клієнтів.

Список використаних джерел:

1. Карчева Г. Т., Огородня Д. В., Опенько В. А. Цифрова економіка та її вплив на розвиток національної та міжнародної економіки. *Фінансовий простір*. 2017. № 3 (27). С. 13-21.
2. Ефективність та конкурентоспроможність банківської системи України / (Г. Т. Карчева, Т. С. Смовженко, В. І. Міщенко та ін.) ; за заг. ред. д-ра екон. наук Г. Т. Карчевої. Київ : ДВНЗ «Університет банківської справи», 2016
3. Westerman G. Building Digital-Ready Culture in Traditional Organizations [Electronic resource] / G. Westerman, D. L. Soule, A. Eswaran // Summer 2019 Issue Research Feature. 2019. May. Available at. URL : <https://sloanreview.mit.edu/article/building-digital-ready-culture-in-traditional-organizations>
4. PaySpace Magazine Awards 2020 Evo Business. 2020. December 12. Available at URL : <https://psm7.com/awards-2020/ua/nomination>.

ЛИМАР Антон, освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування, СВО «Бакалавр»;

РАДОЧИНА Юлія, ст. викладач кафедри фінансів, банківської справи та страхування

БАНКІВСЬКИЙ МОНІТОРИНГ КРЕДИТНИХ РИЗИКІВ: СУТНІСТЬ ТА ОСНОВНІ НАПРЯМИ

Підвищення інтересу до здійснення банками моніторингу кредитного ризику пов'язане зі зниженням рентабельності в банківській сфері, зростанням обсягів проблемних кредитних портфельів, що відповідно спонукає банки прий-

мати на себе високі кредитні ризики.

Банківський сектор продовжує долати наслідки пандемії COVID-19. У липні – вересні 2020 року основні показники банків відновили зростання. Частка непрацюючих кредитів сягнула мінімального значення з моменту запровадження нового визначення непрацюючих кредитів, що відповідає міжнародним стандартам. Водночас у фокусі уваги залишається належна оцінка банками ризиків. Втрати від погіршення якості кредитного портфеля й надалі будуть головним викликом для прибуткової діяльності банків [2].

Проблема моніторингу кредитних ризиків у банках є надзвичайно актуальною. Це підтверджується оглядом окремих її аспектів у зарубіжних і вітчизняних літературних джерелах із тематики аналізу банківської діяльності та банківського менеджменту. При цьому проблема моніторингу банківських кредитних ризиків виступає об'єктом аналізу не лише науковців, а й банкірів-практиків.

Теоретичні і практичні аспекти моніторингу кредитного ризику знайшли відображення у наукових працях таких вітчизняних і зарубіжних науковців, як В. Вітлінський, Геєць, О. Дзюблюк, О. Криклій, С. Ілляшенко, В. Лагутін, О. Лаврушин, А. Мороз, Л. Слобода, Дж. Сінкі.

Під банківським моніторингом кредитного ризику розуміють механізми проведення банком контролю протягом усього процесу кредитування, що сприяє оптимізації системи організації кредитної діяльності банку і своєчасному повному погашенню кредитної заборгованості [1].

Моніторинг кредитного ризику – це комплекс дій банківської установи щодо отримання та аналізу інформації про клієнта і кредитну угоду протягом строку її дії.

Моніторинг дозволяє оперативно реагувати на виникаючі ризики виконання зобов'язань позичальником за кредитною операцією і знижує обсяг проблемних кредитів. Відсутність проблемних кредитів неможлива, тому що відсутність ризику призведе до збиткової роботи банку і втрати клієнтів. Зауважимо, що ризик і дохідність перебувають у прямо пропорційній залежності.

Головною метою банківського моніторингу індивідуального кредитного ризику є регулярна оцінка рівня кредитного ризику протягом усього періоду дії кредитного договору та розробка і впровадження заходів щодо своєчасного повернення кредиту.

До основних напрямів банківського моніторингу кредитного ризику слід віднести:

- організаційне та інформаційне забезпечення кредитного процесу;
- постійний контроль за фінансовим станом боржника і перспективами розвитку його бізнесу;
- оцінку якості обслуговування боргу боржником;
- постійний контроль за станом і ліквідністю застави;
- дотримання умов кредитних договорів;
- диверсифікацію кредитного портфеля;
- кредитне ціноутворення з урахуванням якості кредиту;
- авторизацію кредиту

- розподіл повноважень при прийнятті рішення про видачу кредиту;
- реструктуризацію проблемних кредитів;
- стримування кредитних операцій із невиправдано високим ризиком, які потенційно можуть загрожувати фінансовій стійкості та надійності банку [3].

При покритті кредитного ризику, АТ КБ «ПриватБанк» застосовує наступні методи: застава, фінансові гарантії, створення резервів під кредитні ризики, тощо. В банку функціонує система роботи із заставою, що включає в себе етапи:

- оцінка ринкової вартості на момент прийняття рішення щодо кредиту;
- переоцінка вартості застави при суттєвих змінах в умови договору;
- моніторинг стану та вартості застави на періодичній основі;
- портфельна переоцінка вартості по однорідній заставі.

Підсумовуючи, зазначимо, що результативність моніторингу кредитних ризиків повинна ґрунтуватися, насамперед, на інституційних принципах організації банківської діяльності. Кожен банк має розробляти власну кредитну політику і відповідно до неї здійснювати моніторинг кредитних ризиків, адже чітко структурована система банківського моніторингу виступає запорукою зміцнення конкурентоспроможності та забезпечення стійкого і довготривалого функціонування банку.

Список використаних джерел

1. Владичин У. В. Банківське кредитування : [навч. посіб.] 2-ге вид., перероб. і доп. К. : Атіка, 2008. 589 с.
2. Огляд банківського сектору. URL : <https://bank.gov.ua/ua/news/all/oglyad-bankivskogo-sektoru-listopad-2020-roku> (дата звернення 22.02.2021р.).
3. Потлатюк В. С. Основні напрями банківського моніторингу кредитного ризику. *Вісник Університету банківської справи Національного банку України*. 2014. Вип. 3 (21). С. 74–78.

МАЙДАНІЧЕНКО Андрій, освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування, СВО «Бакалавр»

ДРОБОТЯ Яна, к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

ДОСЛІЖЕННЯ БАНКІВСЬКИХ ПРОДУКТІВ ДЛЯ КОРПОРАТИВНИХ КЛІЄНТІВ

Корпоративні клієнти - це підприємці і юридичні особи, які ведуть свій бізнес, бюджетні, а також некомерційні організації, наприклад, ОСББ, ЖЕКи, ВНЗ, школи, благодійні організації. Всі корпоративні клієнти обов'язково повинні бути зареєстровані в установленому законами України порядку.

Особливість банківських продуктів для корпоративних клієнтів в тому, що вони пристосовані під потреби їхнього бізнесу, максимально полегшуючи бізнес клієнта. Так, наприклад, з ціллю здійснення швидких розрахунків для бізнесу корпоративним клієнтам відкривають розрахунковий рахунок; з ціллю виплати заробітної плати співробітниками – формують зарплатні проекти; з ціллю здійснення дистанційного управління фінансами та формування звітів,

відправки їх у контролюючі органи є можливість формування електронної звітності.

До основної групи продуктів, які пропонують банки своїм корпоративним клієнтам належать:

- обслуговування по розрахункових і карткових рахунках, яке дозволяє розраховуватися з постачальниками, оплачувати витрати бізнесу, приймати платежі від покупців;
- депозитні програми, які дозволяють підприємствам і підприємцям накопичувати гроші;
- кредитні програми, які надають можливість залучати додаткові кошти для розвитку бізнесу;
- обслуговування зарплатних проектів, які дозволяють виплачувати заробітну плату співробітникам за допомогою пластикових карт;
- електронні сервіси, що дозволяють вести документообіг, бухгалтерський облік, надсилати звіти у контролюючі органи у електронній формі.

Варто акцентувати, що крім стандартних продуктів деякі банки пропонують своїм корпоративним клієнтам унікальні продукти.

Так, наприклад, АТ КБ «ПриватБанк» пропонує такі унікальні продукти, як:

- гарантовані платежі, які забезпечують своєчасність розрахунків між клієнтом і його постачальником;
- карта «Ключ до рахунку», яка надає цілодобовий прямий доступ до коштів на поточному рахунку клієнта;
- паливні проекти, які дозволяють купувати паливні картки компанії «ОККО» та заправляти свої автомобілі;
- інкКУБатор – проект, який формує можливість проходити навчання та приймати участь у конференціях з провідними спікерами України з питань бізнесу;
- онлайн-конференції, які надають змогу брати участь у конференціях з питань банківського обслуговування;
- цифровий шерінг документів [1, 2].

Окрім того, слід зауважити, що АТ КБ «ПриватБанк» впроваджує новий напрям у сфері обслуговування бізнес-клієнтів – проведення операцій за рахунками вночі, у святкові та вихідні дні. Банк збільшив тривалість робочого дня для надання більшості популярних послуг і кардинально спростив роботу з банком у Приват24. Усі операції в режимі дистанційного обслуговування, що не залежать від зовнішніх регламентів, опрацьовуються банком цілодобово та без вихідних. Швидкість проведення платежів – 1 секунда [1].

Отже, підприємці та підприємства, які відкрили рахунок у АТ КБ «ПриватБанку», зможуть цілодобово працювати з банком і приймати внутрішньобанківські платежі без обмежень у часі.

Зауважимо, що для підтримки клієнтів малого та середнього бізнесу під час запровадження обмежувальних заходів, зокрема посиленого карантину з 8 до 24 січня 2021 р. відповідно до Постанови КМУ від 9 грудня 2020 р. №1236 Про встановлення карантину та запровадження обмежувальних протиепідеміч-

них заходів з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, банк може надати кредитні канікули для сплати суми основного боргу до 28 лютого 2021 року. Канікули не поширюються на відсотки й комісію за договором, їх обов'язково потрібно сплачувати щомісяця.

Отже, нині банківські установи активно співпрацюють з корпоративними клієнтами, надаючи їм широкий спектр банківських послуг, які полегшують бізнес.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт ПриватБанк. URL: <https://privatbank.ua/> (дата звернення: 5.03.2021).

2. Цифровим шерингом документів вже користуються в трьох українських банках. *Укрінформ*. 2021. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-technology/3117182-cifrovim-seringom-dokumentiv-vze-koristuutsa-v-troh-ukrain-skih-bankah-fedorov.html> (дата звернення: 21.01.2021).

МАНАЧИНСЬКИЙ Тарас, освітньо-професійна програма: Фінанси, банківська справа та страхування, спеціальності: 072 Фінанси, банківська справа та страхування, СВО: “Бакалавр”,
БЕЗКРОВНИЙ Олександр, к.е.н., заступник декана, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

РОЗВИТОК ІНТЕРНЕТ-БАНКІНГУ В УКРАЇНІ

Інтернет-банкінг або веб-банкінг – один із видів дистанційного банківського обслуговування, засобами якого доступ до рахунків та операцій за рахунками забезпечується в будь-який час та з будь-якого комп'ютера через Інтернет.

На даний момент найбільшою популярністю банківський інтернет-сервіс користується в таких країнах, як Німеччина, Великобританія, Швеція. У деяких європейських країнах більше половини банків в країні надають послуги онлайн. За часткою банків, що надають інтернет-послуги, лідирують такі країни, як Ірландія, Люксембург, Греція та Бельгія.

Український веб-банкінг почав розвиватися у 2000 році. Тоді, першим банком, який почав використовувати нано-технології був Приватбанк.

Нажаль, криза 2008-2009 років не надала українським банкам стабільності, а тільки знизила капітали та їх платоспроможність. Сведбанк, що був філіалом найміцнішого банку Швеції, країни, яка є однією з найстабільніших на міжнародній банківській арені, припинив свою діяльність в Україні. ОТП-банк та Альфа-банк тимчасово призупинили діяльність ліцензії на випуск нано-банківських структур, Фінбанк взагалі відмовився від неї.

У 2013 році на ринку інтернет-банкінгу України з'явився перший реальний конкурент Приватбанку – Ощадбанк. Його плюсами були: більш монотонний дизайн, можливість занесення будь-якого платежу до своєї кредитної історії, а також, юридичні особи отримали право на онлайн-оплату цінних паперів або акцій [2].

З 2014 року по наш час два українські “гіганти” постійно оновлюють свої системи та конкурують один з одним. Приватбанк зробив рішучий крок вперед

та змінив вектор розвитку з обов'язкової потреби терміналу до можливості оплати через мобільний додаток для смартфонів “Приват 24”.

Якщо звертатися до статистики, у 2020 році українці надають перевагу Приватбанку (57 % операцій по країні), згодом йде Ощадбанк (34 %) та Альфа-банк (4 %) [1].

Юридичні особи довіряють все тим же лідерам: Приватбанк – 48 %, Ощадбанк – 28 %, але доволі конкурентно-спроможним виглядає Укрексімбанк, на який припадає 19 % з усіх операцій. За оцінками незалежних статистичних центрів, українська система інтернет-банкінгу припадає приблизно на 26-29 місце серед Європейських країн [1].

Підсумовуючи вищесказане зауважимо, що держава має досить низьку позицію не через слабкий рівень самих нано-служб, а через відсутність зрілої конкурентноспроможності та низький рівень стабільності банківського сектору загалом. Саме утворення стабільного банку у наш час є важливим як для посилення економіки держави, так і для розвитку служб нано-банкінгу.

Список використаних джерел

1. Сайт державного комітету статистики України. URL: <http://ukrstat.gov.ua> (дата звернення 25.02.2021).
2. Сайт всесвітньої вільної енциклопедії “Вікіпедія”. URL: <https://www.wikipedia.org> (дата звернення 25.02.2021).

ОБУХОВСЬКИЙ Ігор, освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування, СВО «Бакалавр»

БЕЗКРОВНИЙ Олександр, к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

РОЛЬ КАСОВИХ ОПЕРАЦІЙ В ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ

Важливим напрямом діяльності банків є касові операції. Вони полягають у прийманні готівки від клієнтів, зарахуванні її на рахунки, збереженні прийнятих коштів та видачі готівки на вимогу клієнтів.

На думку вченого В.І. Капрана, касове обслуговування – це сукупність операцій з прийняття готівкових коштів від клієнтів і зарахування їх на відповідні банківські рахунки та видачі з клієнтських рахунків через касу банку готівкових коштів згідно з розпорядженням клієнтів на цілі, передбачені чинним законодавством [2].

Касові операції здійснюються відповідно до інструкції з організації емісійно-касової роботи в установах банків України, затвердженої постановою Правління Національного банку України від 25.09.18 № 103 [1].

Операційна каса – структурний підрозділ банків, який проводить операції з касового обслуговування клієнтів. Операційна каса може включати окремі види кас, а саме: прибуткову, видаткову, вечірню, касу перерахунку. Крім цього, обов'язково створюється сховище для зберігання грошей. Як правило, основний обсяг готівки в системі комерційних банків проходить через прибутково-видаткові каси.

Відповідно до чинного порядку ведення касових операцій в Україні усі підприємства незалежно від форм власності зобов'язані зберігати свої кошти в установах банків. Банки укладають з підприємствами договори на касове (розрахунково-касове) обслуговування.

Касове обслуговування банком підприємств включає два основних види операцій:

- переведення в готівку платіжних коштів – списання коштів з розрахункового рахунка підприємства і видача йому відповідної суми готівкою;
- переведення готівки у безготівкові платіжні кошти – зарахування на розрахунковий рахунок коштів, отриманих від підприємства готівкою [4].

Установа банку забезпечує прийом готівки від підприємства і вчасне зарахування її на його рахунок. Банк організовує збір інкасаторами (якщо установі банку дозволена служба інкасації) грошової виручки підприємства в дні і години, що узгоджені з ним.

В цілому, касові операції є важливим напрямом діяльності банків. Відповідно до чинного порядку ведення касових операцій в Україні усі підприємства незалежно від форм власності зобов'язані зберігати свої кошти в установах банків [3].

Банки укладають з підприємствами договори на касове (розрахунково-касове) обслуговування. Установа банку забезпечує прийом готівки від підприємства і вчасне зарахування її на його рахунок.

Із зазначеного вище, можна зробити висновок про важливість касових операцій не лише на індивідуальному рівні, а й для цілих підприємств та груп бізнесу.

Список використаних джерел:

1. Постанова від 25.09.2018 № 103 Про затвердження Інструкції про ведення касових операцій банками в Україні URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0103500-18#Text> (дата звернення 15.02. 2021 р.)
2. Капран В. І. Банківські операції [Текст]: навч. посібник для вузів / В. І. Капран, М. С. Кривченко, О. К. Коваленко, С. І. Омельченко. К. : ЦНЛ, 2006. 208 с.
3. Постанова від 29.12.2017 № 148 Про затвердження Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17#Text> (дата звернення 17.02. 2021 р.)
4. Касове обслуговування підприємства банком URL: <http://ukr.vipreshebnik.ru/groshi/578-kasove-obslugovuvannya-pidpriemstva-bankom.html> (дата звернення 25.02. 2021 р.)

ПАВЛОВ Антон, освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування, СВО «Бакалавр»

БЕЗКРОВНИЙ Олександр, к.е.н., доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

ФОРМУВАННЯ РЕСУРСІВ БАНКУ

Ресурси комерційного банку – це сукупність коштів, які перебувають у

розпорядженні банку і використовуються з метою забезпечення його діяльності та отримання прибутку. За джерелами формування ресурси поділяються на власні, позичені та залучені. Необхідно відмітити, що більша частина ресурсів комерційного банку формується за рахунок залучених та позичених коштів, а не власних. У сучасних умовах формування залучених банківських ресурсів може здійснюватися двома основними способами: шляхом проведення депозитних операцій та отримання позик на грошовому ринку.

Залучені кошти банку складаються з коштів банків (отримані кредити, залучені депозити), коштів юридичних та фізичних осіб (поточні рахунки, залучені депозити). В подальшому залучені кошти відображаються у фінансовій звітності за амортизованою вартістю. Ще одним джерелом поповнення ресурсів комерційного банку є міжбанківське кредитування. Варто зазначити, що правильна та ефективна організація залучення ресурсів необхідна для забезпечення нормальної банківської діяльності.

Структура капіталу АТ КБ «ПриватБанку» як одного з представлених банків України розраховується на основі Базельської угоди про капітал. Протягом року існуючий обсяг капіталу дозволяв банку виконувати всі нормативні вимоги НБУ щодо ризиків і достатності капіталу. В наш час актуальною залишається проблема капіталізації банків це проблема формування фінансового фундаменту банківської системи. Капіталізація – це комплекс дій, спрямованих на реальне збільшення обсягу капіталу банку шляхом реінвестування отриманого прибутку, залучення грошових коштів та їх еквівалентів ззовні, а також за рахунок концентрації та консолідації. Такі події, як девальвація гривні та погіршення якості кредитного портфеля призводять до збитків, і різко зменшують регулятивний капітал банку. Я вважаю що не можна погодитись із твердженням деяких економістів, що капіталізація вітчизняної банківської системи адекватна умовам нашої економіки. Окрім цього, для забезпечення конкурентоспроможності і стійкості банківської системи темпи зростання власного капіталу мають бути як мінімум вищі від темпів зростання активів.

За даними Національного рейтингового агентства "Рюрік" ПриватБанк в свою чергу займає 5 місце серед найнадійніших банків країни. А от за розміром власного капіталу ПриватБанк посідає 1 місце серед усіх банків країни. Статутний капітал являє собою вартість вкладів акціонерів банку, внесених з метою формування його активів для початку чи подальшої банківської діяльності, а також гарантування інтересів вкладників та кредиторів банку. Серед банків з найбільшим статутним капіталом можна виокремити Ощадбанк, ПриватБанк, Укрексімбанк, Укргазбанк. У загальному обсязі ресурсів, якими володіє комерційний банк, переважають зобов'язання банку.

Зобов'язання банку – це вимоги до активів банківської установи, що зобов'язують її сплатити фіксовану суму коштів у визначений час у майбутньому. Основними видами зобов'язань банків в Україні є депозити юридичних і фізичних осіб, а також міжбанківські кредити. Зважаючи на відтік депозитних вкладів, банки змушені задля утримання клієнтської бази підтримувати відсоткові ставки на високому рівні, що, в свою чергу, чинить тиск на значення чистого операційного доходу.

Депозит – кошти, що надаються фізичними чи юридичними особами в управління резиденту, визначеному фінансовою організацією згідно із чинним законодавством України, або нерезиденту на чітко визначений строк та пі процент і оформлюються відповідною угодою.

Сучасна банківська практика характеризується значним розмаїттям вкладів депозитів. Перше місце займає ПриватБанк, загальна сума депозитів 285 443 млн, грн. ПриватБанк продовжує домінувати на ринку депозитів за рахунок високого проникнення: перший за кількістю відділень, 64 % банківських карт емітовані цим банком. На другому місці Ощадбанк з результатами 11,1 % та 34701,16 млн, грн. відповідно. Третє місце посів Дельта Банк - 7,3 % та 22777,91 млн, грн. У практичній банківській діяльності часто виникає ситуація, коли залучених банком депозитних ресурсів недостатньо для здійснення запланованих кредитно-інвестиційних операцій. Для покриття цієї різниці, яка має назву (розрив фондів банку), використовуються ресурси, залучені шляхом здійснення банківських не депозитних операцій.

Серед не депозитних джерел формування банківських ресурсів найбільш поширеними на сучасному етапі є: отримання міжбанківських кредитів, рефінансування в НБУ, операції РЕПО, емісія цінних паперів власного боргу (банківські векселі, облігації тощо). Основним джерелом не депозитних ресурсів є операції з отримання міжбанківських позик. Ці операції надають можливість банкам з недостатнім обсягом ресурсів забезпечувати виконання резервних вимог НБУ та задовольняти потреби власних клієнтів у кредитах шляхом залучення необхідних для цього ресурсів інших комерційних банків, які мають тимчасовий надлишок грошових коштів.

Узагальнення інформації щодо механізму формування ресурсів банку дає підстави зазначити, що сукупність коштів, які перебувають у розпорядженні банку і використовуються з метою забезпечення його діяльності та отримання прибутку це ресурси комерційних банків. На сьогоднішній день банківська практика характеризується значним розмаїттям вкладів депозитів. А найкращим порівняно з іншими банками є АТ КБ «ПриватБанк», він має перше місце в кількості депозитів, перше місце за кількістю відділень та більшість карт емітовані цим банком. ПриватБанк домінує на ринку депозитів за рахунок високого проникнення. Серед не депозитних джерел формування банківських ресурсів найбільш поширеним є емісії цінних паперів власного боргу тобто банківські векселі, облігації тощо.

Список використаних джерел

1. Організація ресурсної бази банків в Україні URL: <https://smekni.com/a/1257-5/organzatsya-resursno-bazi-bankv-v-ukran-5/> (дата звернення 22.02.2021)
2. Сутність та джерела формування кредитних ресурсів банківських установ URL:<http://vlynko.com/?p=301> (дата звернення 25.02.2021)
3. Формування ресурсів комерційних банків URL: http://www.rusnauka.com/16_npvt_2009/economics/45574.doc.htm (дата звернення 22.02.2021)
4. Недепозитні джерела залучення ресурсів банку URL: <https://economics.studio/operatsii-uslugi-bankovskie/nedepozitni-djerela-zaluchennya-resursiv-82446.html> (дата звернення 24.02.2021)

ШАХОВА Ірина, освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування, СВО «Бакалавр»

КРАСНІКОВА Оксана, к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

НЕОБХІДНІСТЬ ТА НАПРЯМКИ РЕФОРМУВАННЯ ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ

Економічний розвиток країни залежить від досягнутого нею рівня і якості життя населення, адже будь-яка держава має створювати сприятливі умови для повноцінного життя людей [1]. Сучасний розвиток ринкових відносин і євроінтеграційних процесів в Україні викликають нагальну необхідність реформування пенсійної системи, яка передбачає надійний соціальний захист населення та належне пенсійне забезпечення. Сьогоднішній стан пенсійної системи можна вважати кризовим: пенсія не убезпечує від бідності; значна тінізація доходів населення; система є соціально несправедливою; Пенсійний фонд України продовжує отримувати значні дотації з бюджету. Для перебудови вітчизняної пенсійної системи необхідно реформувати солідарну систему, створити накопичувальну та сприяти розвитку добровільного пенсійного забезпечення.

Історичні дослідження свідчать, що першим офіційно ввів солідарну державну пенсію для всіх працюючих в 1889 р. Отто фон Бісмарк, канцлер Німеччини. 20 років потому естафета була підхоплена Великобританією та Австралією, а Сполучені Штати Америки прийшли до державної пенсійної системи в 30-ті роки ХХ століття. СРСР надав народу право на пенсію за віком лише в 1956 р. Солідарна пенсійна система дісталася Україні у спадок.

Солідарна система спирається на принцип солідарності поколінь - коли працюючі оплачують пенсію сьогоднішнім пенсіонерам. Гроші рухаються від молодших до старших, тому ця пенсійна система і називається «солідарної».

Так, на жаль, геніальна система Бісмарка безповоротно застаріла, вона більше не відповідає демографічним та економічним реаліям. Рівень життя за останні століття істотно збільшився, що призвело до зростання тривалості життя. При цьому, сімейні підвалини також були схильні до змін - сім'ї з великою кількістю дітей вже велика рідкість. У результаті зростання тривалості життя і зниження народжуваності призвело до старіння населення, що в свою чергу викликало дисбаланс солідарної системи пенсійного забезпечення. В сучасних умовах нестабільної економіки багато працездатного населення виїжджає на заробітки за кордон. Відбувається відплив робочої сили. Працюючі вже не можуть утримувати зростаючу кількість пенсіонерів. Несприятлива демографічна ситуація в державі в комплексі з соціальними, економічними та політичними ризиками остаточно підтвердили невідповідність розподільчої пенсійної системи цим вимогам та засвідчили необхідність пошуку нових інститутів соціального захисту громадян [2].

Важливою проблемою на сьогоднішній день залишається збалансування Пенсійного фонду України. Останні роки обсяг видатків Пенсійного фонду перевищує обсяг доходів, тобто існує бюджетний дефіцит. Все це вказує на не-

спроможність солідарної системи пенсійного забезпечення та викликає необхідність запровадження накопичувальної системи пенсійного забезпечення.

Список використаних джерел:

1. Краснікова О. М. Аналіз рівня життя населення України в сучасних умовах. Актуальні проблеми економіки та менеджменту: збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції. *Східноукраїнський інститут економіки та управління*. Запоріжжя: ГО «СІЕУ», 2019. С. 68-70.

Кириленко О. П. Розвиток державного пенсійного страхування в умовах пенсійної реформи: [монографія] / О.П. Кириленко, Б.С. Малиняк, О.В. Петрушка та ін.: за ред. О.П. Кириленко, Б.С. Малиняка. Тернопіль: ТНЕУ, 2013. 350 с.

ШОСТАК Артур, освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування, СВО «Магістр»

ВОВЧЕНКО Валерія, освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування, СВО «Магістр»

БЕЗКРОВНИЙ Олександр, к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

СУТНІСТЬ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ ТА ЇХ СКЛАД, ЯК ЕЛЕМЕНТУ ДІЯЛЬНОСТІ ГОСПОДАРЮЮЧИХ СУБ'ЄКТІВ

Процес виробництва здійснюється за умови поєднання робочої сили і засобів виробництва, які складаються із засобів праці та предметів праці. Разом у сукупності вони становлять виробничі засоби підприємства, які поділяються на основні та оборотні.

В економічній теорії замість терміну „необоротні активи” використовується категорія „основний капітал”, оскільки поняття активу тут взагалі не використовується. Під основним капіталом розуміється частина продуктивного капіталу у формі засобів праці, що функціонує у виробничому процесі протягом багатьох кругооборотів, яка частково, в міру зношування, переносять свою вартість на новостворений продукт, відтворюючись через кілька виробничих циклів [6].

Це визначення, на наш погляд, не є коректним, оскільки не відповідає сучасним економічним реаліям через те, що тут враховані тільки матеріальні економічні ресурси у формі основних засобів. Натомість у цю категорію треба також враховувати і нематеріальні ресурси, а також й довгострокові фінансові інвестиції.

Першим, хто ввів поняття поділу капіталу на основний та оборотний незалежно від сфери його галузевого використання, а також показав різницю у співвідношенні між цими частинами залежно від галузі економіки, був Адам Сміт. Він розглядав основний капітал як частину капіталу, яка не вступає в оборот і приносить прибуток у сфері виробництва [1].

Інший видатний представник класичної школи економіки, Давід Рікардо, як зауважує дослідник його праць О. Борисюк, зазначав, що залежно від того як

швидко зношується капітал і як часто він вимагає відтворення, його варто відносити або до оборотного або до основного [4].

Згідно з П(С)БО 2 „Баланс” необоротними активами є всі активи, які не є оборотними. Таке визначення є складним для сприйняття, оскільки не можливо ідентифікувати конкретних ознак, які притаманні необоротним активами, не використовуючи визначення оборотних активів.

Зважаючи на вищенаведені визначення, вважаємо, що найбільш прийнятним на сьогодні є поняття необоротних активів, як матеріальних і нематеріальних ресурсів, що належать установі і забезпечують її функціонування і термін корисної експлуатації яких, як очікується, становить більше одного року.

Не менш важливим питанням є визначення класифікаційних ознак розподілу та формування складу необоротних активів. Так, значна частина економістів, зокрема Н. Власова та Н. Чорна, класифікують необоротні активи у більшості випадків за ознаками відображення статей балансу суб'єктів господарювання. [2].

Необоротні активи, з точки зору чинної нормативної бази в сфері бухгалтерського обліку, відображають у балансі за статтями: нематеріальні активи; незавершене будівництво; основні засоби; довгострокові фінансові інвестиції; довгострокова дебіторська заборгованість; відстрочені податкові активи; інші необоротні активи

Кожен із існуючих видів, як зазначає О. Зиміна необоротних активів приймає свою трактування в залежності від тих економічних вигід, які вони приносять своїм власникам чи користувачам [3] (табл. 1).

Визначившись з тим, чи є той чи інший об'єкт необоротним активом, переходимо до складу необоротних активів.

Таблиця 1

Склад необоротних активів підприємства та їх зміст

Елемент необоротних активів	Поняття та можливі економічні вигоди
Нематеріальні активи	Об'єкти промислової та інтелектуальної власності без фізичної субстанції, які необхідні для здійснення господарської діяльності
Незавершене будівництво (інвестиції)	Об'єкти матеріальних і нематеріальних необоротних активів, які не введені в експлуатацію
Основні засоби	Сукупність матеріально-речових цінностей, що діють у натуральній формі протягом тривалого часу як у сфері матеріального виробництва, так і у невиробничій сфері
Довгострокові фінансові інвестиції	Активи, які передані підприємством іншим суб'єктам господарювання з метою збільшення прибутку за рахунок відсотків, дивідендів тощо, зростання вартості капіталу або отримання інших вигод для інвестора
Довгострокова дебіторська заборгованість	Заборгованість підприємству фізичних та юридичних осіб, яка не виникає в ході нормального операційного циклу та буде погашена після дванадцяти місяців з дати її нарахування
Інші необоротні активи	Необоротні активи від розстрочки зобов'язань перед підприємством

До складу необоротних активів входять: земельні ділянки, капітальні витрати на поліпшення земель, будинки, споруди, передавальні пристрої, робочі силові машини і обладнання, транспортні засоби, інструменти, прилади, столовий, кухонний і господарський інвентар, обчислювальна техніка, робоча та продуктивна худоба, багаторічні насадження, музейні цінності, експонати зоопарків, виставок, бібліотечні фонди, знаряддя лову, спеціальні інструменти і спеціальні пристосування, білизна, постільні речі, одяг і взуття, тимчасові не титульні споруди, природні ресурси, інвентарна тара, матеріали довготривалого використання для наукових цілей, авторські і суміжні з ними права, права користування природними ресурсами, майном, об'єктами промислової власності, інші матеріальні і нематеріальні активи довготривалого використання.

Таким чином, термін корисної експлуатації є основним визначальним критерієм віднесення матеріальних і нематеріальних ресурсів до складу необоротних активів. Більшість установ самостійно визначає термін корисної експлуатації необоротних активів. Відбувається це, як правило, у момент їхнього придбання (зарахування на баланс) і надалі не переглядається.

Список використаних джерел:

1. Бланк И. А. Управление активами. Київ : Ника-Центр, Эльга, 2000. 715 с.
2. Власова Н. О., Чорна С. О., Зубков С. О. Ефективність політики фінансування необоротних активів підприємств : монографія. Харків: Харк. держ. ун-т харчування та торгівлі, 2008. 267 с.
3. Власюк Г. В., Зиміна О. І. Шляхи вдосконалення основних засобів. Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. 2018. № 4. С. 32–36.
4. Швець В., Борисюк О. Необоротні активи в системі кругообороту капіталу підприємства. Економіка. 2020. № 118. С. 53–55.

